

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
(EĞİTİMİN SOSYAL VE TARİHİ TEMELLERİ PROGRAMI)**

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
ÖĞRENCİLERİNİN SİYASAL, EKONOMİK, TOPLUMSAL VE
KÜLTÜREL İLGİ ALANLARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hatice Özden ARAS

**Ankara
Eylül, 2006**

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
(EĞİTİMİN SOSYAL VE TARİHİ TEMELLERİ PROGRAMI)**

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
ÖĞRENCİLERİNİN SİYASAL, EKONOMİK, TOPLUMSAL VE
KÜLTÜREL İLGİ ALANLARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hatice Özden ARAS

Danışman: Prof. Dr. Mine TAN

**Ankara
Eylül, 2006**

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼'ne,

Bu alışma j¼rimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında Y¼KSEK LİSANS
TEZİ ALIşMASI RAPORU olarak kabul edilmiştir.

Başkan (İmza)

Prof. Dr. Mine TAN (Tez Danışmanı)

¼ye (İmza)

Prof. Dr. Işıl ÜNAL

¼ye (İmza)

Yard. Doç. Dr. Mehmet BİLİR

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen ¼đretim ¼yelerine ait olduğunu onaylarım.

..... / / 2006

Prof. Dr. Meral UYSAL
Enstit¼ M¼d¼r¼

ÖNSÖZ

“Üniversite”, Türkiye Cumhuriyeti'nin doğuşundan günümüze kadar önemli bir tartışma konusudur. Darülfünun üzerinden başlayan bu tartışmalarla üniversitenin toplumdaki yeri ve işlevleri sorgulanmış, farklı dönemlerde üniversitelere farklı görevler yüklenmiştir. Üniversitelerin en önemli görevlerinden birisi öğrenci yetiştirmektir. Yetiştirilen öğrencinin niteliği ve farklı toplumsal dönemlerde yaşadığı değişim merak konusudur. Üniversite gençliğinin ilgi alanlarını anlamak bize üniversitenin niteliği ile ilgili fikir vermiştir. Geçmiş dönemle bu günün öğrencileri arasında bir karşılaştırma yaparak, her iki dönemde var olan üniversite olgusuna ve üniversitenin yaşadığı sorunlara dair çözümler yapılmıştır.

Araştırmanın bilgi toplama aracını oluşturmamda bana yardımcı olan doktora öğrencisi arkadaşım Gürkan Abalı'ya, ön uygulama sırasında uzman görüşüne başvurduğum sayın Ömay Çokluk'a, DTCF Sosyoloji Bölümü öğrencilerine ön uygulama yapmamı sağlayan sayın M. Kemal Coşkun'a, Anadolu Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde ön uygulama yapmama yardımcı olan sayın Hüseyin Altunlu'ya, veri girişleri aşamasında bana destek olan Pınar Aksoy'a ve Mualla Bekçi'ye, soruları cevaplayan öğrencilere ve sayın tez danışmanım Prof. Dr. Mine Tan'a teşekkür ederim.

H. Özden Aras

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÇİZELGELER LİSTESİ	vi
GRAFİKLER LİSTESİ	xi
BÖLÜM I	
GİRİŞ	1
Problem	2
Amaç	4
Önem	5
Sınırlılıklar	6
Tanımlar	7
BÖLÜM II	
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	9
Üniversite Nedir?.....	9
Türkiye’de Üniversite Öğrencileri	12
İlgili Araştırmalar	24
BÖLÜM III	
YÖNTEM	27
Araştırmanın Modeli	27
Çalışma Grubu	27
Verilerin Toplanması	28
Verilerin Çözümlemesi	29
BÖLÜM IV	
BULGULAR ve YORUM	30
BÖLÜM V	
SONUÇ ve ÖNERİLER	103
KAYNAKÇA	107
EKLER.....	112

ÖZET

ANKARA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN SİYASAL, EKONOMİK, TOPLUMSAL VE KÜLTÜREL İLĞİ ALANLARI

Aras, H. Özden

Yüksek Lisans, Eğitimin Sosyal ve Tarihi Temelleri Bölümü

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mine Tan

Eylül 2006, 130 sayfa

Bu çalışmada Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'ne devam eden öğrencilerin siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel konulara hangi boyutlarda ilgi duyduklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada bir nicel araştırma tekniği olan anket tekniği uygulanmıştır. Sözü edilen fakültenin 1. 2. 3. ve 4. sınıf düzeylerine devam eden 248'i kadın, 167'si erkek olmak üzere toplam 415 öğrencinin anketi değerlendirmeye alınmıştır. 28 sorudan oluşan anketler, SPSS 7,5 programıyla çözümlenmiştir. Gerek farklı sınıf düzeylerindeki, gerekse farklı cinsiyetlerdeki öğrencilerin ilgi alanları arasında fark bulunup bulunmadığı, kay-kare testi uygulanarak analiz edilmiştir. Bu araştırmadan elde edilen bulgular, kadın ve erkek öğrencilerin ilgi alanları arasında birçok açıdan anlamlı farklılıklar olduğu ancak farklı sınıf düzeylerindeki öğrenciler arasında aynı boyutta bir farklılık olmadığı şeklindedir. Üniversite yaşantısı öğrencilerin kitap okuma, çeşitli sosyal ve kültürel etkinliklere katılma vb. alışkanlıklarında her açıdan olumlu bir gelişmeye yol açmamaktadır. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'ne devam eden 415 öğrenci en çok siyasal konularla, ikinci olarak ekonomik konularla ilgilenmektedirler. Üçüncü derecede ilgilenilen konular toplumsal konular, dördüncü derecede ilgilenilen konular ise eğitimsel konulardır. Öğrencilerin en az kültürel konularla ilgilendikleri gözlenmiştir. Çalışmada ayrıca 1960'lı yıllarda yapılmış, üniversite öğrencilerine yönelik üç ayrı çalışmadaki bulgularla günümüzde elde edilen bulgular karşılaştırılmış ve öğrencilerin ilgi alanlarında ne gibi değişikliklerin olduğu gözlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Üniversite, Üniversite Gençliği, Üniversite Gençliğinin İlgi Alanları.

ABSTRACT

POLITICAL, ECONOMICAL, SOCIAL AND CULTURAL INTERESTS OF THE STUDENTS ATTENDING FACULTY OF EDUCATIONAL SCIENCES AT ANKARA UNIVERSITY

Aras, H. Özden

Master, Social and Historical Foundations of Education

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Mine Tan

September 2006, 130 pages

In this study, it is aimed to reveal the degree of the political, economical, social and cultural interests of the students attending Faculty of Educational Sciences at Ankara University. The public survey technique was utilized as a part of quantitative research methodology. Questionnaires were given to 415 students. Answers of 248 female and 167 male students attending the first, the second, the third and the fourth classes of the above mentioned faculty were evaluated. The responses given to questionnaires consisting of 28 questions were analyzed by the 7.5 version of the SPSS software. Differences according to the sex and university class of the students were analyzed by Chi-square Test. It was observed that there were statistically significant differences between women and men but no statistically significant differences were observed among students at different class levels. It was concluded that the university experience didn't lead to a comprehensive progress on the students' habits such as reading and participating in cultural and social activities. The students were primarily interested in political subjects, followed by economical, social and educational matters. It was also observed that the cultural subjects were at the end of this ranking. The results of the present study were also compared with the findings of the three similar researches done in 1960's in an attempt to understand the changes which occurred since 1960's.

Keywords: University, The University Youth, The Field of The University Youth's Interests.

ÇİZELGE LİSTESİ

<u>Çizelge No</u>	<u>Sayfa No</u>
Çizelge 1: Öğrencilerin Sınıf Düzeyine ve Cinsiyete Göre Dağılımı30
Çizelge 2: Öğrencilerin Bölümlere Göre Dağılımı30
Çizelge 3: Öğrencilerin Ders Kitapları Dışında Bir Haftada Kitap Okumaya Ayırdıkları Süreler31
Çizelge 4: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Bir Haftada Kitap Okumaya Ayırdıkları Süreler32
Çizelge 5: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Bir Haftada Kitap Okumaya Ayırdıkları Süreler33
Çizelge 6: Öğrencilerin Roman – Öykü - Deneme Türündeki Kitaplara Olan İlgileri33
Çizelge 7: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Roman – Öykü - Deneme Türündeki Kitaplara Olan İlgileri34
Çizelge 8: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Kitaplarına Olan İlgileri34
Çizelge 9: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Kitaplarına Olan İlgileri35
Çizelge 10: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Kitaplarına Olan İlgileri35
Çizelge 11: Öğrencilerin Bilimsel Araştırma – İnceleme Türündeki Kitaplara Olan İlgileri35
Çizelge 12: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Bilimsel Araştırma – İnceleme Türündeki Kitaplara Olan İlgileri36
Çizelge 13: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Bilimsel Araştırma – İnceleme Türündeki Kitaplara Olan İlgileri36
Çizelge 14: Öğrencilerin Şiir Kitaplarına Olan İlgiler36
Çizelge 15: Öğrencilerin Biyografi - Anı Kitaplarına Olan İlgileri37
Çizelge 16: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Biyografi - Anı Kitaplarına Olan İlgileri37
Çizelge 17: Öğrencilerin Felsefe Kitaplarına Olan İlgileri38
Çizelge 18: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Felsefe Kitaplarına Olan İlgileri38
Çizelge 19: Öğrencilerin Tiyatro ve Sinema Kitaplarına Olan İlgileri38

Çizelge 20: Öğrencilerin Bir Günde Televizyon İzlemeye Ayırdıkları Süreler	41
Çizelge 21: Öğrencilerin Haber – Tartışma Programlarına Olan İlgileri	42
Çizelge 22: Öğrencilerin Televizyonda Sinemaya Olan İlgileri	42
Çizelge 23: Öğrencilerin Bilgi Yarışmalarına Olan İlgileri	43
Çizelge 24: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Bilgi Yarışmalarına Olan İlgileri	43
Çizelge 25: Öğrencilerin Belgesel – Gezi Programlarına Olan İlgileri	44
Çizelge 26: Öğrencilerin Kültür - Sanat Programlarına Olan İlgileri	44
Çizelge 27: Öğrencilerin Yerli ve Yabancı Dizilere Olan İlgileri	45
Çizelge 28: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Yerli ve Yabancı Dizilere Olan İlgileri	45
Çizelge 29: Öğrencilerin Moda–Magazin ve Eğlence Programlarına Olan İlgileri	46
Çizelge 30: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Moda–Magazin ve Eğlence Programlarına Olan İlgileri	46
Çizelge 31: Öğrencilerin Çizgi Filmlere Olan İlgileri	47
Çizelge 32: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Çizgi Filmlere Olan İlgileri	47
Çizelge 33: Öğrencilerin Spor Programlarına Olan İlgileri	48
Çizelge 34: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Spor Programlarına Olan İlgileri	48
Çizelge 35: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Spor Programlarına Olan İlgileri	49
Çizelge 36: Öğrencilerin Ekonomi – Piyasa Programlarına Olan İlgileri	49
Çizelge 37: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Ekonomi – Piyasa Programlarına Olan İlgileri	50
Çizelge 38: Öğrencilerin Kadın Programlarına Olan İlgileri	50
Çizelge 39: Öğrencilerin Diğer Programlara Olan İlgileri	51
Çizelge 40: Öğrencilerin Sinemaya Gitme Sıklığı	53
Çizelge 41: Öğrencilerin DVD-VCD Gibi Ortamlarda Film İzleme Sıklığı	54
Çizelge 42: Öğrencilerin Tiyatroya Gitme Sıklığı	54

Çizelge 43: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Tiyatroya Gitme Sıklığı	55
Çizelge 44: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Tiyatroya Gitme Sıklığı	55
Çizelge 45: Öğrencilerin Ders Dışı Zamanlarda En Çok Katıldıkları Etkinlikler	57
Çizelge 46: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Kitap- Dergi-Gazete Okuma Oranları	58
Çizelge 47: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Müzik Dinleme Oranları	59
Çizelge 48: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin İnternete Girme Oranları	59
Çizelge 49: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Radyo Dinleme Oranları	60
Çizelge 50: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Alışveriş Yapma Oranları	61
Çizelge 51: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Spor Yapma Oranları	61
Çizelge 52: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Bilgisayar Oynama Oranları	62
Çizelge 53: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Tiyatro-Bale- Opera- Konsere Gitme Oranları	62
Çizelge 54: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Kahveye Gitme Oranları	63
Çizelge 55: Öğrencilerin Üniversitedeki Topluluklardan Haberdar Olma Durumları	66
Çizelge 56: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Üniversitedeki Topluluklardan Haberdar Olma Durumları	66
Çizelge 57: Öğrencilerin Katıldıkları Toplulukların Çalışma Alanları	67
Çizelge 58: Öğrencilerin Düzenli Olarak Okudukları Süreli Yayınların Türleri	68
Çizelge 59: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Kültür-Sanat- Edebiyat Dergilerine Olan İlgileri	69
Çizelge 60: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Mizah ve Karikatür Dergilerine Olan İlgileri	69
Çizelge 61: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Siyasi Dergilere Olan İlgileri	70
Çizelge 62: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alanla İlgili Süreli Yayınlarla İlişkin Bilgi Durumları	71

Çizelge 63: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alanla İlgili Süreli Yayınlarla İlişkin Bilgi Durumları	71
Çizelge 64: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alanla İlgili Süreli Yayınlarla İlişkin Bilgi Durumları	72
Çizelge 65: Öğrencilerin Düzenli Olarak Takip Ettikleri Günlük Gazeteler	73
Çizelge 66: Öğrencilerin Bir Gazetede Okudukları Yazılar	75
Çizelge 67: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Köşe Yazıları ve Yorumlara Olan İlgileri	75
Çizelge 68: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Kültür-Sanat Sayfalarına Olan İlgileri	76
Çizelge 69: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Spor Sayfalarına Olan İlgileri	76
Çizelge 70: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Spor Sayfalarına Olan İlgileri	77
Çizelge 71: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Magazin ve Moda Sayfalarına Olan İlgileri	77
Çizelge 72: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Astroloji Yazılarına Olan İlgileri	78
Çizelge 73: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Ekonomi Sayfalarına Olan İlgileri	78
Çizelge 74: Öğrencilerin Günlük Yaşamda Konuştukları Konular	80
Çizelge 75: Öğrencilerin En Çok Konuştukları Kişiler ve Ortamlar	81
Çizelge 76: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Aile Üyeleriyle Konuşma Oranları	81
Çizelge 77: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin İnternet Ortamında Konuşma Oranları	82
Çizelge 78: Öğrencilerin Kendilerine Üniversitede Söz Hakkı Tanınıp Tanınmadığına Dair Görüşleri	84
Çizelge 79: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Kendilerine Üniversitede Söz Hakkı Tanınıp Tanınmadığına Dair Görüşleri	84
Çizelge 80: Öğrencilerin Siyasetle İlgilenmeleri Gereği Konusundaki Görüşleri	86

Çizelge 81: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Siyasetle İlgilenmeleri Gereği Konusundaki Görüşleri	86
Çizelge 82: Öğrencilerin Ekonomiyle İlgilenmeleri Gereği Konusundaki Görüşleri	87
Çizelge 83: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Ekonomiyle İlgilenmeleri Gereği Konusundaki Görüşleri	87
Çizelge 84: Öğrencilerin Toplumsal Sorunlarla İlgilenmeleri Gereği Konusundaki Görüşleri	87
Çizelge 85: Öğrencilerin Kültürel Konularla İlgilenmeleri Gereği Konusundaki Görüşleri	88
Çizelge 86: Öğrencilerin Eğitim-Sen'den Haberdar Olma Durumları	89
Çizelge 87: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Eğitim-Sen'den Haberdar Olma Durumları	89
Çizelge 88: Öğrencilerin Türk Eğitim-Sen'den Haberdar Olma Durumları	89
Çizelge 89: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Türk Eğitim-Sen'den Haberdar Olma Durumları	90
Çizelge 90: Öğrencilerin Eğitim-Bir-Sen'den Haberdar Olma Durumları	90
Çizelge 91: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Eğitim-Bir-Sen'den Haberdar Olma Durumları	91
Çizelge 92: Öğrencilerin İlgilendiği Siyasal Konular	93
Çizelge 93: Öğrencilerin İlgilendiği Ekonomik Konular	94
Çizelge 94: Öğrencilerin İlgilendiği Toplumsal Konular	95
Çizelge 95: Öğrencilerin İlgilendiği Kültürel Konular	96
Çizelge 96: Öğrencilerin İlgilendiği Eğitimsel Konular	96
Çizelge 97: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin 1. Derecede İlgilendikleri Konular	97
Çizelge 98: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin 2. Derecede İlgilendikleri Konular	98
Çizelge 99: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin 3. Derecede İlgilendikleri Konular	98
Çizelge 100: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Konulara Gösterdikleri İlgilendirme Şiddetlerinin Değerleri	99

GRAFİKLER LİSTESİ

<u>Çizelge No</u>	<u>Sayfa No</u>
Grafik 1: Öğrencilerin Düzenli Olarak Takip Ettikleri Günlük Gazetelerin Okunma Frekansları73
Grafik 2: Faklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Siyasal Konulara Gösterdikleri İlginin Şiddeti100
Grafik 3: Faklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Ekonomik Konulara Gösterdikleri İlginin Şiddeti100
Grafik 4: Faklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Toplumsal Konulara Gösterdikleri İlginin Şiddeti101
Grafik 5: Faklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Kültürel Konulara Gösterdikleri İlginin Şiddeti101
Grafik 6: Faklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Eğitimsel Konulara Gösterdikleri İlginin Şiddeti102

BÖLÜM I

GİRİŞ

Günümüz eğitim sisteminde üniversitelerin yeri çok önemlidir. Üniversiteye girmek, toplumun farklı sosyo-ekonomik yapıdaki kesimlerinde, iyi bir geleceğin garanti altına alınması için kesinlikle ulaşılmaması gereken bir aşama olarak görülmektedir. Öğrenciler üniversite sınavlarında başarılı olmak için ciddi bir hazırlık sürecine girmekte, aileler ekonomik anlamda özveride bulunmaktan çekinmemektedirler. Toplumdaki genel yargı, üniversitelerin kazançlı bir meslek edinme yolunda bireylere beceri ve unvan(diploma) kazandıran kurumlar oldukları şeklindedir. Üniversiteye hazırlanmakta olan öğrencilerin (ve ailelerin) büyük bölümünün üniversiteleri diploma dağıtan kurumlar olarak gördükleri, toplumda daha yüksek bir statü elde edebilecekleri bölümleri tercih ettikleri söylenebilir. Ancak üniversite sınavında başarılı olmuş ve “iyi” bir üniversitenin “iyi” bir bölümünü kazanmış öğrencilerin beklentilerinde farklılıklar görülmesi olasıdır. Öncelikle öğrenciler artık üniversiteye “kapak atmışlardır”. Birey toplumun gözünde çaba harcamış, başarılı olmuştur ve bu başarı bundan sonra gelecek başarıların da habercisidir. Öğrencilerin üzerindeki toplumsal baskı geçici bir süreliğine de olsa büyük oranda azalmıştır. Daha “özgür” bir ortamda bulunmanın öğrencilerin ilgi alanlarında değişikliklere neden olması beklenebilir. Tabii böyle bir değişim, büyük ölçüde öğrencilerin üniversite yaşantıları boyunca okulda -özellikle derslerde- ve okul dışında yaşadıkları etkileşim süreçleriyle ilgili bir değişim olacaktır. Peki, üniversite yaşantısı gerçekten bireyin toplumsal sorunlara karşı daha duyarlı olmasına, daha eleştirel düşünmesine ve boş zamanını daha verimli geçirmesine neden olmakta mıdır? Yoksa öğrenciler lise yıllarından getirdikleri kalıpyargıları, alışkanlıkları, düşünce biçimlerini üniversite yaşantıları boyunca korumaya devam mı etmektedirler? Bu çalışmada, sözü geçen sorulara yanıt aranmaya çalışılmıştır.

PROBLEM

Hamide Topçuoğlu 1966 yılında yaptığı “Neleri Öğrenmek İstiyorlar?” adlı çalışmasında dönemin üniversite gençliğiyle ilgili olarak şu yorumu yapıyor:

“...Bizim, öğrencilerde müşahede ettiğimiz eksiklik, kanaatimca öğrencilerin müfredat dışı konulara karşı yeter derecede ilgilendirilmemiş, dolayısıyla bunları öğrenmek için bilimsel bir çaba sarfına sevk edilmemiş oluşundandır. O, toplumsal ya da kültürel olayları ne zaman ne de çevre bakımından birbiriyle ilintili olarak değerlendirmeye alıştırmamıştır. Bundan başka, bütün öğretim yılları boyunca yalnız kendisine sunulanı dikkate almış, bizzat kendisi aramaya teşebbüs etmemiştir” (Topçuoğlu, 1966, s. III).

Topçuoğlu, bahsettiği öğrencilerin hocalarıyla tartışamamalarından ve sessiz, “pasif bir muhataplar topluluğu” haline gelmelerinden şikayetçi. Bu soruna çözüm getirmenin yolunun da öğrencileri daha yakından tanımaktan geçtiğini söylüyor.

1966 yılı dediğimizde ‘68 kuşağının üniversitelerde hareketlenmeye başladığı bir dönemden söz ettiğimizi gözden kaçırmamalıyız. Bu dönem özellikle Fransa’dan bütün dünyaya yayılan, öğrencileri olduğu kadar işçileri, emekçileri ve aydınları da kapsayan yoğun bir toplumsal hareketliliğin olduğu yıllardır. Tezcan (1969, s.4) o dönemde Fransa’da ortaya çıkan öğrenci hareketlerini kalabalık sınıflar, yönetmeliklerdeki aksaklıklar, öğretim üyesi-öğrenci ilişkileri zayıflığı ve mezuniyet sonrası iş bulma zorluklarına bağlarken ülkemizde de öğrencilerin aynı sorunlar üzerinden hareket ettiğini vurgulamaktadır. Tanilli’ye (1999, s.19) göre bu kitlesel hareketliliğin altında romantik bir coşku ya da özenti değil, Amerika Birleşik Devletleri’nin Vietnam’a karşı yürüttüğü haksız savaş karşısında dünya çapında oluşan isyan duygusu yatmaktadır. Yaklaşık 40 yıl sonrasına, günümüz dünyasına baktığımızda savaşların, sömürünün, haksızlıkların son bulmadığını, tüm hızıyla devam ettiğini görüyoruz. Aynı şekilde üniversite öğrencilerinin sorunları günümüzde de yaşanmaya devam etmektedir. Fakat dünyada ve Türkiye’de o dönemde var olan isyan duygusunun ve toplumsal hareketliliğin

bu günlere taşınamamış, oldukça zayıflamış olduğu da ortadadır. Bu konuyla ilgili olarak Balta, son 20–30 yılda yaşanan toplumsal dönüşümlerin, gençliğin dünyayı algılama biçimlerini olumsuz yönde etkilediğini söylemektedir.

“...Thatcher/Reagan ile başlayan, bizde Özal ile devam eden, sosyal devlet kazanımlarının önce törpülediği ve sonra giderek yok edildiği, dünyadaki eşitsizliğin herhangi bir ‘fırsat eşitliğine’ dahi yer vermeyecek biçimde derinleştirildiği, kamusal sorumluluk fikrinin budandığı neo-liberal dönemlerden bahsediyoruz son 20–30 yıl derken” (Balta, 2005, s.21).

Balta sözünü ettiği dönemde yetişen gençliğin “Özal gençliği”, “darbe sonrası gençlik” olarak adlandırıldığını; bu dönemde çocukların ve gençlerin birer tüketici olarak keşfedildiklerini; benmerkezci, kolay motive olamayan, hayattaki en önemli derdi keyif almak olan bir kuşağın yetiştiğini belirtmekte. Günümüz üniversite gençliğinin tamamının bu tanımla örtüştüğünü söylemek hata olur. Yine de bütün bu gelişmelerin üniversite gençliğinde ne gibi değişmelere yol açtığı, Topçuoğlu’nun sözünü ettiği sıkıntıların hangi oranda azaldığı veya arttığı merak konusudur. Bu sorulara yanıt bulmak için toplumsal bir kurum olan üniversitelerin nasıl bir işleve sahip olduklarını incelemek; bunu yaparken de geçmişten günümüze Türkiye’de üniversitelerin ve üniversitelilerin yaşadıkları değişim sürecini araştırmak gerekmektedir.

Konuya ilişkin olarak yanıtlanmak istenen sorulardan biri de, kadın ve erkek öğrencilerin ilgi alanlarında ne gibi benzerlikler ve farklılıklar olduğudur. Cinsel-rol anlayışları, bireylerin ilgi alanlarını belirleyen önemli etkenlerdir. Tan (1979, s.160), insanların yaşamını etkileyen gelişmelerin cinsel-rol tutum ve eylemlerini değiştirdiğini, kadınların geleneksel cinsel-rol tutumlarından uzaklaşarak değişen koşullara uyum sağladığını belirtmektedir. Çalışmaya katılan kadın ve erkek üniversite öğrencilerinin gerçekleştirdikleri etkinlikler arasında ne gibi farklılıklar ve benzerlikler olduğunun gözlenmesiyle her iki cinsiyetteki öğrencilerin benimsedikleri cinsel-rol tutumlarıyla ilgili bilgilere ulaşılabilecektir.

AMAÇ

Bu çalışmanın amacı Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde okuyan lisans öğrencilerinin ilgi alanlarını ortaya koymaktır. Buradan yola çıkarak üniversitenin niteliği ve toplumsal değişmelerin üniversitelere nasıl ve ne ölçüde yansıdığı sorgulanmıştır.

Araştırma, Eğitim Bilimleri Fakültesi'nin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfında okuyan öğrencilerle gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

- Öğrencilerin siyasal konularla ilgilenme düzeyleri nedir?
 - Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin siyasal konularla ilgilenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
 - Farklı cinsiyetteki öğrencilerin siyasal konularla ilgilenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Öğrencilerin ekonomik konularla ilgilenme düzeyleri nedir?
 - Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin ekonomik konularla ilgilenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
 - Farklı cinsiyetteki öğrencilerin ekonomik konularla ilgilenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Öğrencilerin toplumsal konularla ilgilenme düzeyleri nedir?
 - Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin toplumsal konularla ilgilenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
 - Farklı cinsiyetteki öğrencilerin toplumsal konularla ilgilenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Öğrencilerin kültürel konularla ilgilenme düzeyleri nedir?
 - Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin kültürel konularla ilgilenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

- Farklı cinsiyetteki öğrencilerin kültürel konularla ilgilenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Öğrencilerin öğrenim gördükleri alana dair konularla ilgilenme düzeyleri nedir?
 - Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin öğrenim gördükleri alana dair konularla ilgilenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
 - Farklı cinsiyetteki öğrencilerin öğrenim gördükleri alana dair konularla ilgilenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Öğrencilerin ders dışı zamanlarda gerçekleştirdikleri etkinliklerin niteliği nedir?
 - Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin ders dışı zamanlarda gerçekleştirdikleri etkinlikler arasında anlamlı bir fark var mıdır?
 - Farklı cinsiyetteki öğrencilerin ders dışı zamanlarda gerçekleştirdikleri etkinlikler arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 1960'lı yıllarda, dönemin üniversite gençliği üzerinde yapılmış çalışmalarda elde edilen bulgularla bu çalışma sonucunda elde edilen bulgular arasındaki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?

ÖNEM

Topçuoğlu, yaptığı çalışmanın önsözünde, anket uygulamasının iki üç senede bir tekrarlanması halinde öğrenci gruplarının ilgi değişimlerinin seyrini takip etmenin, en fazla ya da en az ilgi çeken konulardan hangilerinin süreklilik arz ettiğini anlamının mümkün olabileceğinden söz ediyor. (1966, s.vi) Aradan 40 yıl geçtikten sonra yapılan böyle bir çalışmayla, aynı kampüste öğrenim gören bir başka fakültenin öğrencilerinin ilgi alanlarını ortaya koymanın; üniversitenin yaşadığı dönüşümü ve bu dönüşümün

öğrenciler üzerindeki etkisini anlamak açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

SINIRLILIKLAR

Bu çalışma 2005–2006 öğretim yılında, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nin lisans programlarında öğrenim gören I., II., III. ve IV. sınıf öğrencileriyle sınırlı tutulmuştur. Anketin uygulandığı öğrenciler; “Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği”, “Sosyal Bilgiler Öğretmenliği”, “Sınıf Öğretmenliği” ve “Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik” lisans programlarına devam etmekte olan öğrencilerdir.

Öğrencilerin ilgi alanlarına dair çözümlene yapılıırken sadece cinsiyete ve öğrencinin sınıf düzeyine göre bir karşılaştırmaya gidilmiş; devam edilen bölümler ya da öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları gibi değişkenler arası bir karşılaştırma yapılmamıştır.

Burada özellikle farklı sınıf düzeylerine devam eden öğrenciler arasında bir karşılaştırma yapılmasının nedeni, üniversitenin, öğrencilerin ilgi alanları üzerinde nasıl bir değişime yol açtığı ve birinci sınıf düzeyine devam eden öğrencilerle, dördüncü sınıf düzeyine devam eden öğrenciler arasında ne gibi benzerlikler ve farklılıklar olduğu sorularının yanıtlanmak istenmesidir.

Bulguların geçmiş dönemlerde yapılmış çalışmaların bulgularıyla karşılaştırılması aşamasında üç çalışma dikkate alınmıştır. Bunlar: Hamide Topçuoğlu'nun 1966 yılında gerçekleştirdiği “Neleri Öğrenmek İstiyorlar?” ve Nermin Abadan'ın 1961 yılında gerçekleştirdiği “Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri” adlı çalışmalar ve Özer Ozankaya'nın 1966 yılında savunduğu “Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Yönelimleri” adlı doktora tezidir.

TANIMLAR

İlgi: Belirli bir olay veya etkinliğe yakınlık duyma, ondan hoşlanma ve ona öncelik tanıma. (TDK Sözlüğü)

İlgi alanı: Bir kişi veya kuruluşun ilgilendiği konular. (TDK Sözlüğü)

1. “Siyasal ilgi alanı”: Öğrencilerin ilgilendikleri siyasi konular. Örneğin: İç ve dış siyaset konuları, siyasi partiler, laiklik, insan hakları ve düşünce özgürlüğü, siyasi eylemler, terör vb. konuları kapsamaktadır.
2. “Ekonomik ilgi alanı”: Öğrencilerin ilgilendikleri ekonomik konular. Örneğin: Ülke ekonomisi, dünya ekonomisi, enflasyon, gelir dağılımı, işsizlik vb. konuları kapsamaktadır.
3. “Toplumsal ilgi alanı”: Öğrencilerin ilgilendikleri toplumsal konular. Örneğin: Toplumsal cinsiyet, şiddet, ekoloji vb. konuları kapsamaktadır.
4. “Kültürel ilgi alanı”: Öğrencilerin ilgilendikleri kültürel konular. Örneğin: Tiyatro, sinema, opera, bale vb. kültürel etkinlikler, okuma alışkanlıkları, gelenekler ve dinin kültürel boyutu vb. konuları kapsamaktadır.

İlgi duymak: Bir işe, bir olaya, bir kimseye önem vermek, yakınlık duymak. (TDK Sözlüğü)

İlgi şiddeti: Bir grubun ilgilendiği konuların “önem dereceleri” ve “frekansları” göz önünde tutularak değerlendirilmesiyle, o grubun sözü edilen konuya dair “ilgi şiddeti” anlaşılmış olur.

Topçuoğlu, çalışmasında; farklı derecelerde ilgi gösterilen konuları birlikte değerlendirebilmek için, konulara gösterilen ilgi şiddetlerini şöyle hesaplamıştır:

“Öğrenci gruplarınca, belirli bir konuya gösterilen ilginin ölçülmesinde, sadece, konuyla ilgilenenlerin toplamına bakmanın yetmeyeceği aşıkardır. Yani sadece ilgi frekansı kafi değildir. Aynı konuya karşı tekrarlanan bu alakaların hangi şiddette olduğunu da bilmemiz gerekir ki bu da, her öğrencinin, o konuyu hangi önem derecesinde saydığını tespit etmek ve bu açıdan, bütün ilgi fişlerini, taşıdıkları ‘önem derecesi’ ne göre değerlendirmek ve bu değeri toplamak suretiyle olur. Bunun için bir konuyu birinci derecede önemli sayan öğrenci, o konuya 5 puan vermiş, ikinci derecede önemli sayan 4 puan vermiş, üçüncü derecede önemli sayan 3 puan vermiş, dördüncü derecede önemli sayan 2 puan vermiş ve beşinci derecede önemli sayan 1 puan vermiş kabul edilir. Böylece, her fiş, taşıdığı önem derecesinin gerektirdiği kat sayı ile çarpılmak suretiyle değerlendirilerek, bir konunun topladığı bütün fişlerde ifadesini bulan puanlar toplanır ki bu toplam, o konunun, o grup içinde uyandırdığı ilginin şiddetini ifade eder” (Topçuoğlu, 1966. s.13).

Bu çalışmada bulguların son kısmında “ilgi şiddetleri” hesaplanırken yukarıdaki teknik kullanılmıştır. Ancak öğrencilerden konuları 3 ayrı önem derecesinde sınıflandırmaları istendiğinden, bu sefer birinci derecede önemli sayılan konuya 3 puan, ikinci derecede önemli sayılan konuya 2 puan ve üçüncü derecede önemli sayılan konuya da 1 puan verilmiştir.

Önem derecesi: Öğrencilere sorulan son soruda, siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel konular içinde önemli gördükleri ilk üç konuyu yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin en önemli saydığı konu “1”inci derecede, en az önemli saydığı konu da “3”üncü derecede gösterilmiş, çözümleme yapılırken de önem dereceleri dikkate alınmıştır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

ÜNİVERSİTE NEDİR?

Üniversite sözcüğü Latince bir sözcüktür ve Ortaçağ Avrupa'sında kullanılmaya başlanmıştır. “Latince bir anlamına gelen ‘unus’ ile çevrilmiş anlamına gelen ‘versus’ sözcüklerinden türetilen ‘universus’; bir yere çevrilmiş, bir bütünde toplanmış anlamındadır. Bu iki sözcükten türetilen “universitas” ise topluluk, bütünlük anlamındadır.” (Karaman, 2002) XI. yüzyılda ilk üniversiteler, “studium generale” olarak adlandırılmışlar, üniversiteye devam eden öğrencilere genel olarak “universitas” denilmiştir. “Günümüzdeki üniversite ismine kaynaklık eden ‘*universitas*’ terimi, o dönemde çoğunlukla öğrenci kitlesini belirtmek için kullanılmaktaydı ve özellikle yabancı uyruklu öğrencilerin başka bir milletten olduğunu çağrıştıran bir terim olarak kullanılıyordu” (Rukancı ve Anameriç, 2004, s.172). Dilimize Fransızca’dan geçen üniversite sözcüğü: “Bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip, yüksek düzeyde eğitim, öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan fakülte, enstitü, yüksekokul vb. kuruluş ve birimlerden oluşan öğretim kurumu” (TDK Sözlüğü) anlamına gelir.

Farklı düşünürlerin üniversitenin ne olduğu sorusuna verdikleri yanıtlar arasında ortak noktalar bulunmaktadır. Ortaş’a (2004) göre üniversite; “kamu yararı için bilgi üreten, bilgiyi ileten ve yayan özerk bir öğretim ve araştırma kurumudur.” Hatiboğlu (2000, s.16) ise üniversiteleri “yaratıcı bilim ve sanatın üretildiği ve özgürlüğe dayanması gereken bilim kurumları” olarak tarif etmiştir. Yazıcı’ya (2001, s.17) göre üniversite; sahip olduğu bilimsel ve evrensel bilgiyi daha ileriye götüren; bu bilgiyi yayan ve tartışan; kendi kadrolarını kendisi üretmesi gereken bir kurumdur. Tural (2004/b, s.44) ise üniversitenin; insanlığın yararına bilgi üreten, ürettiği bilgiyi ülkenin insanını ve dünyanın insanını aydınlatma amacıyla sosyal adalet temelinde yayan, insanlık karşıtı uygulamaları tartışmaya açan ve eleştiren ve farklı görüşleri en çağdaş biçimde dillendiren, bu bağlamda sessiz kalmaması gereken bir araştırmacılar topluluğu olduğunu söylerken; küreselleşmenin üniversiteyi

yararcılık temelinde piyasa güdüleriyle hareket etmeye zorladığını ve üniversitenin ticarileştiğini ve sanallaştığını ifade etmektedir.

“Üniversite” sözü Türk mevzuatında ilk olarak 1933 yılında TBMM’ce kabul edilen 2252 sayılı “İstanbul Darülfünununun İlgasına ve Maarif Vekaletince Yeni Bir Üniversite Kurulmasına Dair Kanun”da geçmiştir (Hirsch, 1979, s.6). Hatiboğlu (2000, s.17), dönemin Milli Eğitim Bakanı Dr. Reşit Galip’in, Türk Dil Kurumu’nca Öztürkçe bir ad bulununcaya kadar kuruma “üniversite” adı verileceğini duyurduğunu; daha sonra “yüksek bilgi” anlamına gelen “bilgitay” adının önerildiğini ama bu önerinin tutulmadığını belirtmektedir.

Üniversitenin ne olduğunu anlayabilmek için tarihsel süreç içindeki gelişimini gözlememiz ve günümüzde ne gibi toplumsal gereksinimlere yanıt verdiğini sorgulamamız gerekmektedir.

“Üniversiteyi tarihte öğretim işlevi açısından izlediğimizde, tüm ileri uygarlıkların; yöneticiler, din adamları, askerler ve diğer hizmet seçkinlerini yetiştirmek için ileri (yüksek) eğitime gereksinme duyduğu ve bunu karşılamak üzere kurumlar oluşturduğu gözlenmiştir” (Tural, 2004/b, s.38). Bu kurumlarda öğrencilere yüksek bilgi ve beceriler kazandırılmış olsa da; sorgulama, eleştirme ve çözümlenme süreçlerinin olmayışı, günümüzdeki anlamıyla üniversitenin ortaya çıkışının 900 yıllık bir geçmişle sınırlandırılmasını gerekli kılmaktadır. “Bugünkü üniversitelerin tohumları, Avrupa’nın batısında XI. yüzyıldan başlayarak atılmıştır. İlk Orta Çağ üniversitesi, XI. yüzyılda İtalya’nın kuzeyinde Bolonya’da kurulmuştur” (Tural, 2004/b, s.38). 1088 yılında kurulan Bolonya (Bologna) Üniversitesi’ni, 1160 yılında kurulan Paris Üniversitesi izlemiştir. Oxford 1167’de, Cambridge 1209’da, Heidelberg 1386’da, Köln 1388’de, Tübingen 1477’de kurulmuştur. “Berlin Üniversitesi ise on dokuzuncu yüzyıl başlarında, Wilhelm Von Humboldt¹ tarafından kurulmuş ve yirminci yüzyıl sonuna dek dünya üniversitelerine model oluşturmuştur” (Özsoy, 2004, s.315). Humboldt,

¹ Tarihe “araştırma üniversiteleri”nin kurucusu olarak geçen dil bilgini ve siyaset adamı.

kurmuş olduğu Berlin Üniversitesi'ni üç temel ilke çerçevesinde geliştirmiştir. Bunlardan birincisi, eğitim ve araştırma etkinliğinin birlikte yürütülmesi; ikincisi akademik özgürlük ve üçüncüsü de öğrencilerin uzmanlık alanlarına yönelmeden önce doğa bilimleri ve felsefe alanında temel bir eğitim alma yükümlülüğüdür. "Humboldt, günümüzde kafaları daha çok işgal eden 'üniversite-devlet ilişkisi'nden ziyade, bilim, araştırma ve öğretme –kısaca düşünce- özgürlüğünden söz etmektedir" (Timur, 2000, s.71).

Üniversitenin işlevi farklı şekillerde tanımlanabilmektedir. "Üniversitelerin 'bilim üretmek' ve 'bilgiyi yaymak' gibi iki klasik ve temel işlevinin bulunduğu fikri, geçmişte olduğu gibi, bugün de tartışmasız kabul edilmektedir" (Arslan, 2005, s.24). Demir (1996, s.22) üniversitenin işlevlerini; bulunduğu çağın ihtiyaç duyduğu insan gücünü eğitmek; ileriye dönük hedefler için bilimsel araştırmalar yapmak, bilim ve bilgi üretmek; toplumun beklentilerine yanıt vermek, şeklinde sıralamıştır. Karaman (2002) da benzer şekilde üniversitelerin, eğitim-öğretim vermek, araştırma yaparak bilgi üretmek ve bilgiyi topluma yaymak gibi işlevleri olduğunu söylemiş ancak ülkemizdeki üniversitelerin bu işlevleri, etkin bir şekilde yerine getiremediklerinin de altını çizmiştir. Bu üç tanım incelendiğinde, bilgi üretmenin üniversitenin önemli bir işlevi olduğu görülmektedir. Bu noktada üniversitede kimin bilgi üreteceği önemli bir tartışma konusudur. Üniversiteyi oluşturan unsurlar akademisyenler ve öğrencilerse, bilgi üretme sürecine öğrencilerin de katılması gerekir. Bunun için üniversite öğrencilerinin dünyayı anlama ve yorumlama becerilerinin gelişmiş olması gerekmektedir. Üniversitenin en önemli işlevinin, eleştirel düşünceyi teşvik etmesi olduğunu belirten Tural (2002, s.104), küreselleşme sürecinde üniversitenin bu işlevinden gitgide uzaklaştırıldığı fikrini savunmaktadır.

TÜRKİYE'DE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ

“Yükseköğretim gençliği” olarak da adlandırılan üniversite öğrencileri, okuyan gençlik kategorisinin ortaöğretimden sonra gelen son halkasını oluşturur. Yazıcı (2001, s.10), üniversite öğrencilerinin 17–25 yaş dilimindeki gençlerden oluştuğunu, bu devrede organik gelişmenin tamamlandığını, zihinsel ve ahlaki olgunlaşmanın da gerçekleştiğini belirtmiştir.

Üniversite öğrencileri, diğer gençlik gruplarından farklılıklar göstermekte ve gençlik içinde ayrı bir alt-kültür olarak tanımlanabilmektedir. “Genç işçilerin, genç köylülerin, genç memurların normal bir memur, işçi ya da köylüden farkı eninde sonunda bir kuşak farkıdır. Oysa üniversite gençliği yalnız kuşak –yaş- farkından dolayı bir ayrılık göstermez.” diyen Kışlalı'ya (1974, s.16; aktaran Parlak, 1999, s.26) göre üniversite öğrencilerini toplumun diğer kesimlerinden ayıran en önemli özelliği üretim sürecinin dışında bulunmaları ve bunun sonucunda benzer alışkanlıklara sahip olmaları ve toplu hareket edebilmeleridir. Arı ve Benli (2001, s.125) toplumsal bir kategori olan gençlikten söz ederken, eğitim dolayısıyla bir süre üretim sürecinin dışında kalmanın gençlik için önemli bir faktör olduğunu bu nedenle gençlik derken kastedilenin önemli ölçüde “öğrenci gençlik” olduğunu vurgulamışlardır.

Üniversite öğrencilerinin az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerde siyasal etkinlikler içinde aktif rol aldığı bilinen bir gerçektir. 1960'ların sonlarına kadar öğrenci muhalefetinin büyük ölçüde Batı dışı dünyaya ait bir olgu olduğundan söz eden Arı ve Benli (2001, s.126), bunun nedeninin de öğrencilerin kendilerini ülkelerinin modernleşme sürecinden sorumlu, geleceğin seçkinleri olarak kavramaları olduğunu söylemişlerdir. Osmanlı'da ve cumhuriyetin kuruluşundan sonra üniversite öğrencileri toplumsal olaylara karşı duyarlılığını korumuş, özellikle toplumsal sıkıntıların arttığı ve dönüşümlerin yaşandığı dönemlerde siyaset arenasının belli başlı aktörlerinden birisi olmuştur.

Osmanlı'da ilk öğrenci olayları 16. yüzyıl ortalarında Celali İsyanları kapsamında gerçekleşmiştir. "Anadolu'da ilk büyük Celali hareketleri, medrese öğrencilerinin (suhte ya da softa) hareketi olarak ortaya çıkmıştır. Medrese öğrencileri ve medrese bitirip iş bulamayanlar Bursa, Konya, Bolu ve Samsun yörelerinde büyük ayaklanmalar başlatmışlardır. Bu ayaklanmalar tarihe Suhte ayaklanmaları olarak geçmiştir." (tr.wikipedia.org)

Osmanlı'da "üniversite" tanımına uyan tek öğretim kurumu, 1900 yılında kurulan ve sonradan İstanbul Darülfünunu olarak adlandırılan Darülfünun-u Şahane'dir. Darülfünun öğrencileri Osmanlı'nın son döneminde yaşanan gelişmelere duyarsız kalmamışlardır. Öğrenciler, ülkenin geleceği hakkında karar alma süreçlerine etkin katılımı sağlamak ve özellikle Balkanlarda meydana gelen toprak kayıplarına tepki göstermek amacıyla 1916 yılında Milli Türk Talebe Birliği'ni (MTTB) kurmuşlardır. 1919'da Sivas Kongresi'ne de delege gönderen Darülfünun öğrencileri, 1922 yılında Kurtuluş Savaşı'na karşı olan öğretim üyelerine tepki göstermiş ve Türkiye'nin ilk üniversite boykotunu gerçekleştirmişlerdir. "Ankara'nın da desteklediği bu boykot, işbirlikçi öğretim üyelerinin Darülfünundan uzaklaştırılmasıyla son bulmuş(tur)." (Timur, 2000 s.226).

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra Osmanlı'dan devralınan kurumların modernleştirilmesi için keskin dönüşümler gerçekleştirilmiştir. Eğitim bu dönüşümlerin derinden hissedildiği alanlardan birisidir. Cumhuriyetin kuruluşundan önce TBMM tarafından eğitim alanında bir dizi yasa çıkartılmış ve değişim 1920'lerden itibaren hissedilmeye başlanmıştır. Cumhuriyetin ilanından yaklaşık dört ay sonra, 3 Mart 1924'te bilimsel, eğitsel kurumların tümünün, medreselerle birlikte Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmasını öngören Tevhid-i Tedrisat kanunu kabul edilmiştir. İstanbul Darülfünunu, bu süreçte bakanlığa bağlanmamış, kuruma tüzel kişilik statüsü verilmiştir.

Genç cumhuriyet, dünyada yaşanan 1929 ekonomik buhranından etkilenmiş ve 1930'lu yıllardan itibaren dünya çapında gerçekleşen değişimlere paralel değişimler yaşamıştır. Ekonomik alanda devletçi ve

liberal tezler karşı karşıya gelirken, yeni bir dil ve tarih anlayışı geliştirilmeye başlanmıştır. 1931 yılında Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti, 1932 yılında da Türk Dili Tetkik Cemiyeti kurulmuştur. MTTB bu yıllarda “Vatandaş Türkçe Konuş” (1928–1933), “Yerli Malı Kullan” (1929) gibi kampanyalar düzenlemiştir. Darülfünunun özellikle ekonomi ve hukuk alanındaki gelişmeler karşısında sessiz kalması, eleştirilere hedef olmasına yol açmıştır. “1923’ten 1932’ye kadar süren 9 yıl içerisinde memleketin hiçbir meselesi Darülfünun konusu kadar genel ilgi uyandırmadı” (Hirsch, 1979, s.7). “O dönemde yönetimde bulunan politikacı ve bilim adamları Darülfünunda yeterince düşünmeyen, sorgulamayan ve eleştirmeyen insanlar yetiştirildiği, bu kurumun ülke sorunlarına tamamen duyarsız kaldığı düşüncesinde idiler” (Arslan, 2005, s.29).

Darülfünun, 1933’de üniversite reformunu öngören 2252 sayılı yasayla İstanbul Üniversitesi’ne dönüştürülmüştür. “Cenevre Üniversitesi’nden çağırılan Prof. Albert Malche’in² 1932’de verdiği Darülfünun hakkındaki rapora bakıldığında Darülfünun’un kapatılma nedenleri, Batılı örneklerinin gerisinde kalması ve üniversite standartlarını yakalayamaması olarak gösterilebilir” (Mazıcı, 1995, s.57). 1933 reformu ile “üniversite özerkliği kaldırılmış; üniversiteler Eğitim Bakanlığı’nın emri altına alınmıştır” (Akyüz, 1994, s.311). Darülfünundaki hocaların ancak yarısı yeni kurulmuş İstanbul Üniversitesi’nde görevlendirilmiştir. Tekeli (2003, s.76), yeni üniversitenin kadrolarını oluşturan üç kaynağı şöyle sıralamıştır: “Darülfünun’dan gelenler, Cumhuriyet yılları içinde Avrupa’ya okumaya gönderilmiş gençlerden dönmüş bulunanlar ve nihayet, Avrupa’dan çağırılan profesörler³ yeni üniversitenin kadrolarını doldurdu”. MTTB, izinsiz olarak düzenlediği Razgrad Mitingi⁴ üzerine 1933’te bir süreliğine kapatılmış, kısa bir süre sonra İstanbul Üniversitesi bünyesinde yeniden yapılanmıştır. (tr.wikipedia.org) 1937 yılında Hatay’ın bağımsızlığını kazanması üzerine düzenlenen Hatay mitingi, dernek öğrencilerinin 1930’larda düzenledikleri geniş çaplı son etkinliktir.

² İsviçreli pedagoji profesörü. 1932 yılında Türkiye’ye gelerek Darülfünun’la ilgili bir rapor hazırlamıştır.

³ Burada, Nazi rejiminin baskılarından kaçan Alman profesörlerden bahsedilmektedir.

⁴ Bulgaristan’ın Razgrad kasabasındaki Türk mezarlığının Bulgarlar tarafından tahrip edilmesi üzerine gerçekleştirilen miting.

Ülkemizde 1938–1945 yılları arası “Milli Şef Dönemi”dir. Avrupa’da olduğu gibi Türkiye’de de otoriter rejimin kuvvetlendiği bu dönemde üniversite öğrencileri fazla etkinlik gösterememişlerdir. (Kabacalı, 1992, s.91) 1944 yılında MTTB’nin gittikçe ırkçı ve Turancı bir yöne kayması üzerine, solda duran öğrenciler tarafından Mihri Belli önderliğinde İlerici Gençlik Birliği kurulmuştur. İlerici Gençlik Birliği’nin kurulmasıyla öğrenci hareketinde 1920’lerin sonundan 1940’lara kadar süregelen milliyetçi eğilime alternatif bir eğilim ortaya çıkmıştır.

1945’te II. Dünya Savaşı son bulmuş, yaşananlar bütün dünyayı derinden etkilemiş; toplumların siyasal, sosyo-ekonomik ve kültürel yapısında büyük değişimler meydana gelmiştir. Savaşın bitmesiyle Alman profesörler ülkelerine dönmüşlerdir. Türkiye Cumhuriyeti savaşta tarafsız kalmış olsa da, savaş sonrasında iki kutuplu dünyada ABD’nin yanında yerini almıştır.

MTTB’li öğrenciler 1945 yılının Aralık ayında, savaş yıllarında faşizme karşı yayımladığı yazılar nedeniyle geniş yankı uyandıran Tan Gazetesi’ne baskın düzenlemişlerdir. Sülker (1997, s.40), Zekeriye ve Sabiha Sertel’i öldürme amacıyla matbaanın önünde toplanan sağ görüşlü üniversitelilerin, bu hedeflerine ulaşamayınca matbaayı yerle bir ettiklerini, ardından Yeni Dünya ve La Turquie gazeteleriyle, ilerici yazarlar tarafından kurulan ABC Kitabevi’ne saldırdıklarını ve büyük zarar verdiklerini anlatmaktadır. Olaydan sonra Sertel’ler tutuklanmışlar ve yargılandıktan sonra ülkeden ayrılmak zorunda bırakılmışlardır.

1946 yılında 23 yıllık tek partili dönem son bulmuş ve çok partili rejime geçilmiştir. 13 Haziran 1946’da, 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu kabul edilmiştir. Bu yasayla 1933’de kurulan üniversite modelinde değişiklikler yapılmıştır. Dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel, “yönetimde, öğretimde ve mali konularda” özerk bir üniversite yapısını öngörmüştür. (Alada, 2003, s.149) “1944 yılında Yüksek Mühendis Mektebi *İstanbul Teknik*

Üniversitesi'ne dönüştürülmüştü. Ankara'daki fakülteler⁵, kurulacak Ankara Üniversitesi içinde bir araya getirilecekti. 4936 sayılı yasa İstanbul Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi'ni kapsamı içine alıyordu. Böyle üç üniversiteli bir sistem öngörülünce bunların eşgüdümünü sağlayacak bir üst oluşuma gereksinme doğmuştur. Bu da Üniversitelerarası Kurul'un ortaya çıkmasına neden olmuştur" (Tekeli, 2003, s.78).

Üniversitenin 1946 yılının Haziran ayında özerkliğe kavuşması ve yine aynı yıl dernekler yasasında yapılan değişikliklerin ardından, üniversite öğrencilerinde örgütlenmenin hızlandığını belirten Hatiboğlu, (2000, s.219) dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in, örgütlenmenin önemi üzerine demeçler verdiğiinden söz etmektedir. 2 Temmuz 1946 tarihinde ilerici ve demokrat üniversite öğrencileri İstanbul'da, "İstanbul Üniversite ve Yüksekokullar Öğrencileri Birliği"ni kurmuşlar, aynı yıl Ankara'da da "Türkiye Gençler Derneği" etkinliklerine başlamıştır. "Üniversite öğrencileri ilk kez 1947 yılında 'Üniversite yönetimine Avrupa Üniversitelerinde olduğu gibi iki temsilciyle katılmak istiyoruz' demişlerdir" (Hatiboğlu, 2000, s.219). Mazıcı (1995, s.66), 1940'lı yılların ikinci yarısında üniversitelerdeki "sol" derneklere ek olarak, komünizm karşıtı derneklerin sayısının da arttığını, bunların Köy Enstitülerinin ve "komünist" olarak niteledikleri her etkinliğin tasfiyesi için girişimlerde bulduklarını ve "Komünizmi Tel'in" mitingleri düzenlediklerini belirtmektedir. Aynı öğrenciler 1947'de Ankara Üniversitesi DTCF öğretim üyelerinden Pertev Naili Boratav, Behice Boran ve Niyazi Berkes'in Yurt ve Dünya dergisi ile Tan gazetesindeki yazılarıyla komünizm propagandası yaptıklarını ileri sürmüşler ve görevden alınmaları için rektör Şevket Aziz Kansu'yu tartaklamışlardır. Sol görüşlü öğrencilerin sağ görüşlü öğrencileri protesto etmesiyle devam eden olaylar sonucu ve Üniversitelerarası Kurul'un kararı bozmasına rağmen üç akademisyenin görevlerine son verilmiştir. Bu olay tarihe "1947 tasfiyesi" olarak geçmiştir.

⁵ 1946 yılında, Ankara Üniversitesi çatısı altında birleştirilen fakülteler ve bunların ilk kuruluş tarihleri şu şekildedir: Hukuk Mektebi (1925), Yüksek Ziraat Enstitüsü (1933), Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi (1935), Mektebi Mülkiye (1859), Fen Fakültesi (1943), Tıp Fakültesi (1945).

1950'de iktidara gelen Demokrat Parti döneminde eğitim alanında ve üniversitelerde bir dizi değişim yaşanmış, 1954 yılından itibaren yeni üniversiteler ve yükseköğretim kurumları hızla çoğalmıştır. Diğer yandan üniversitelerdeki "görece" özerklik, hükümette rahatsızlık yaratmaya başlamıştır. 1956 yılında çıkartılan 6435 sayılı yasayla, düşünce özgürlüğü konusunda yaşanan sorunlar artmıştır. "DP iktidarının özellikle son dönemlerinde, DP'nin yükselen muhalefeti bastırma amacıyla üniversiteleri 'hizaya sokma' çabalarının yoğunlaşması, hem öğretim elemanlarını, hem de üniversite gençliğini büyük bir hızla 'Ordu-CHP' eksenine kaydırır. 27 Mayıs darbesinde üniversite gençliği ve üniversiteler etkin bir rol oynarlar" (Demirer ve Özbudun, 1999, s.156).

1960 yılında iktidarın tüm yetkilerini üzerine alan Milli Birlik Komitesi, o günün koşulları için nispeten ileri sayılabilecek 1961 anayasasını çıkartmıştır. "1961 Anayasası'nın; eğitim, öğretim ve bilim konusunda özgürlükçü, laik ve sosyal devlet anlayışına uygun bir yaklaşımı vardı" (Gök, 1999, s.7). "1961 Anayasası 120. maddesinde üniversitenin özerkliği en geniş biçimiyle tanımlanmıştır" (Özen, 1999, s.272). 120. maddeye göre: Üniversiteler bilimsel ve idari özerkliğe sahip kamu tüzel kişileridir; üniversiteler kendileri tarafından seçilen yetkili öğretim üyelerinden kurulu organları ile yönetilir ve denetlenir. "27 Mayıs sonrasında çıkartılan 115 sayılı yasayla Milli Eğitim Bakanı'nın yetkileri Üniversitelerarası Kurul'a devredilmiş(tir)" (Demirer ve Özbudun, 1999, s.157).

27 Mayıs'ın Demokrat Parti muhalefeti temelinde gerçekleştiği ve bir süre üniversite çevresinde demokrasi rüzgarları estirdiği ortadadır. Ancak bir süre sonra yeni yönetimin hayal kırıklığı yaratan uygulamaları hayata geçmeye başlayacaktır. "27 Mayıs 1960 darbesi üniversitelerin desteğini almış gözükmesine karşın, Milli Birlik Komitesi darbeden birkaç ay sonra çıkarttığı yasa ile tarihe "147'likler" olarak geçecek olan 147 öğretim üyesini görevden almıştır" (Tural, 2004/a, s.219). Görevlerinden alınan öğretim üyeleri yoğun eleştiriler karşısında iki yıl sonra görevlerine dönebilmişlerdir.

1960 sonrası üniversite öğrencileri için yeni bir dönemdir. 27 Mayıs'ın getirdiği anayasa değişikliğinin ve özgürlükçü ortamın etkisiyle sağ ve sol görüşlü öğrenciler arasında örgütlenmeler ve eylemler çoğalmıştır. Sağ görüşlü öğrenciler MTTB'nin yanında Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı ve Türkiye Milli Talebe Federasyonu'nda birleşirken, ilerici öğrenciler Sosyalist Fikir Kulüplerinin birleşmesiyle oluşan Fikir Kulüpleri Federasyonu'nda (FKF) örgütlenmişlerdir. Öğrenciler 1960'lı yılların ilk yarısında daha çok üniversite reformu, öğrenci sorunları gibi konuları gündemlerine almışlardır. 1965'ten sonra öğrenci hareketi toplumsal bir boyut kazanmıştır. Höke (1989, s.29), öğrencilerin kendi sorunları dışında yaşanan toplumsal sorunlara karşı çıkışının ilk örneğinin 1965 yılının Mart ayında görüldüğünü, öğrencilerin Ankara'da uzun süredir grevde bulunan Zonguldak Kozlu maden işçilerini desteklemek üzere gösteriler yaptıklarını belirtmiştir.

1968 yılında Fransa'dan bütün dünyaya yayılan öğrenci hareketleri Türkiye'de de karşılığını bulmuş, öğrenciler özgürlük ve bağımsızlık talepleriyle sokağa çıkmışlardır. Özellikle İstanbul, Ankara ve İzmir'deki üniversitelerde boykotlar ve üniversite işgalleri yapılmış, öğrenciler tıpkı Fransa'da olduğu gibi taleplerini dillendirmişlerdir. Ancak Fransa'dan ve diğer ülkelerden farklı olarak Türkiye'de yaşanan 1968 olaylarında sağ ve sol kutuplaşma derinleşmiş ve öğrenciler arasında yoğun çatışmalar gerçekleşmiştir. Vietnam'daki savaşın da etkisiyle anti-emperyalist bir çizgide hareket eden FKF'li üniversiteliler 16 Ocak 1969'da, 6. Filo'nun İstanbul'a gelmesi üzerine düzenlenen eyleme katılmışlardır. Eylemde çıkan çatışmalar sonucu iki TİP'li hayatını kaybetmiş, bu olay tarihe Kanlı Pazar olarak geçmiştir.

Bütün bu yaşananlar 12 Mart 1971'de bir askeri darbeyi de beraberinde getirmiştir. Tıpkı 1960'da olduğu gibi 1971'de de "üniversite" askeri müdahalenin nedenleri arasındadır. İlkinde aktör öğretim üyeleri iken, ikincisinde üniversite öğrencileri ön plana çıkmıştır. Tural'a (2004/a, s.220) göre 12 Mart darbesi, 1961 Anayasası'nın üniversitelere tanıdığı kurumsal özerklik ve akademik özgürlüklerin üniversitelerce kötüye kullanıldığı biçimindeki yorumlar sonucunda yapılmıştır. Darbeciler özerkliğin, üniversite

binasındaki suçluların takip edilmesine engel olduklarını söyleyerek, üniversite üzerinde devletin denetimini arttırma yoluna gitmişlerdir. Darbeden sonra öğrenciler iktidarın gözünde birer suçlu olarak görülmeye başlanmıştır. 1972'de Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan adlı öğrenciler idam edilmişlerdir.

1970'lerin ikinci yarısında üniversitelerdeki öğrenci olayları yeniden alevlenmiştir. Başta İstanbul, Ankara, İzmir ve Erzurum olmak üzere çeşitli üniversitelerde yüksek öğrenim dernekleri yeniden kurulmuş, bunlar 1976'da Devrimci Gençlik Dernekleri Federasyonu adı altında birleşmişlerdir (Höke, 1989, s.152). Buna karşılık sağ görüşlü öğrenciler de MTTB'nin ve diğer örgütlerin güçlenmesiyle eylemliliklerini artırmışlardır. İki grup arasında uzunca bir süre yoğun çatışmalar yaşanmıştır. 70'lerin sonlarına doğru ODTÜ başta olmak üzere çeşitli üniversitelerde uzun süreli boykotlar yapılmış, öte yandan sol görüşlü oldukları gerekçesiyle saldırıya uğrayan ve öldürülen öğretim üyeleri olmuştur. Bütün bu yaşananlara bağlı olarak 12 Eylül 1980 askeri darbesi gerçekleşmiştir. Tekeli'ye (2003, s.82) göre bu müdahalenin en önemli hedeflerinden birisi, üniversitelerin denetim altına alınması ve uslandırılmasıdır. 1982 Anayasası ile toplumun her alanında olduğu gibi eğitim alanında da değişimler yaşanmıştır.

1982 Anayasasında üniversitelere ilgili düzenlemeler 2547 sayılı yasayla hayata geçirilmiştir. "2547 sayılı yasa, aslında 12 Mart'ın getirdiği, fakat Anayasa Mahkemesi'nin yetkileriyle ilgili hükümleri ilga ettiği Yüksek Öğretim Kurumu'nu daha güçlü bir şekilde canlandırıyor ve üniversite özerkliğine son veriyordu" (Timur, 2000, s.340).

1946 Üniversiteler Yasası, üniversiteyi "yüksek araştırma ve öğretim birlikleri" olarak tanımlamışlardır. Bu yasa özellikle üniversiteye özerkliği getiren yasa olarak ayrı bir öneme sahiptir. Benzer biçimde 1973 Üniversiteler yasasında da üniversiteler "...özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip yüksek bilim, araştırma, öğretim ve yayım birlikleri" olarak tanımlanmıştır. 2547 sayılı yasada üniversite kavramı yerine yükseköğretim kavramına odaklanılmıştır. Böylece araştırma yerine üniversitenin eğitim-öğretim işlevine yoğunlaşma eğilimi açıkça ortaya konmuştur. (Tural, 2004/a, s.232)

2547 sayılı “Yükseköğretim Kanunu”nun üniversiteden götördüklerini Hatiboğlu’ndan (2000, s.342) üç madde halinde özetleyebiliriz: Birincisi, üniversiteler bilime ve araştırmaya öncelik veren kurumlarken eğitim-öğretime öncelik veren kurumlar haline gelmişlerdir. İkincisi, üniversitelerin özerkliği yitirilmiştir. Son olarak da cunta döneminde çok sayıda öğretim üyesi üniversiteden uzaklaştırılmıştır. Üniversite öğrencilerinin toplumsal hareketlilik içindeki etkinlikleri, 1980 darbesinden sonra geçmişe oranla oldukça azalmıştır.

1990’ların başında Sovyetlerin ve Doğu Bloğu Ülkeleri’nin çözümlüşünden sonra dünyanın tek kutuplu hale gelmesi; “küreselleşme” söylemlerinin ve neo-liberal eğitim politikalarının yaygınlaştırılmasına neden olmuştur. Burada küreselleşmenin ne olduğu konusunda netleşmek gerekmektedir. “Küreselleşme olarak adlandırılan olgu, sermayenin, paranın ve metanın ulusal sınırlamaların ötesinde dünya ölçeğinde hareket yeteneğinin artmasıdır. Küreselleşme sermayeye içkin tarihsel bir süreçtir” (Ercan, 1999, s.30). 24 Ocak 1980 yılında alınan ekonomik kararlar ve 1982 Anayasası, neo-liberal politikaların ülkemizde etkin olarak yürütülmesine zemin hazırlamış, ancak asıl dönüşüm 1990’lardan sonra gerçekleşmiştir. Eğitimin de içinde olduğu kamusal hizmetlerin ticarileştirilmesini öngören GATS (Hizmet Ticareti Genel Anlaşması) “1994 yılında kurulan Dünya Ticaret Örgütü’nün kurucu anlaşmalarından biri(dir). Türkiye GATS anlaşmasını 1995 yılında imzalamış(tır)” (Keskin ve Demirci, 2003, s.42). Bu anlaşma ile ilköğretimden üniversiteye eğitimin her kademesinde yeni bir anlayış hayata geçirilmeye başlanmıştır. “Üniversiteler, neo-liberal piyasa ideolojisinin rekabetçi mantığının içine çekilerek, ‘rekabet edilebilirlik’, ‘etkinlik’, ‘kendi kaynaklarını yaratma’ gibi kavramların egemen olduğu yeni bir kültürün etkisi altına girmektedir” (Altıntaş ve diğerleri, 2005, s.312). Bu kültür üniversiteleri özel kuruluşlarla iş birliğine gitme ve öğretim programlarının içeriğini piyasanın talepleri doğrultusunda değiştirme çabasına sürüklemiş, üretilen bilginin getireceği toplumsal yarar arka planda kalmıştır. Günümüzde üniversitede tarafsız bilim üretmek, tartışmak, egemenlik sistemine yönelik eleştirilerde bulunmak oldukça güçleşmiştir. Bu sayılanlara bağlı olarak üniversite öğrenci profilinde de önemli bir farklılaşma

söz konusudur. Artık öğrencilerin büyük bir kısmı üniversiteye, iyi gelirli bir iş bulmak ve kendi geleceklerini garanti altına almak için geçmeleri gereken bir aşama olarak bakmakta ve öğrenciler bu süreçte toplumsal sorumluluk anlayışından uzaklaşmaktadırlar.

Ülkemizde üniversite eğitiminin niteliğini düşüren başka etmenleri de saymak mümkündür. “Sayıları 83’e ulaşan Resmi ve Özel Üniversitelerle bunlara bağlı yüksek okulların, öğretim kadrosundan, kurumlaşmaya değin sorunları çöktür” diyen Sakaoğlu (2003, s.284), 1982’den sonra hemen hemen bütün üniversitelerde kabul gören “yetiştirme rolünden ziyade öğrenci sayısında artış” ilkesinin endişe verici bir durum olduğunu belirtmektedir. 1966 yılında 41.000 öğrencinin üniversiteye başvurduğunu, bu sayının 1975’de 271.000’e, 1980’de 443.359’a ve 1998’de de 1.313.120’ye yükseldiğini belirten Kongar (1998, s.533–534), Türkiye’de lise öğreniminin yetersiz olması nedeniyle, liseyi bitirdikten sonra iş bulamayan öğrencilerin tek çıkar yollarının üniversiteye girmek olduğunu vurgulamaktadır. Yazıcı (2001, s.20) yaşanan sorunları, üniversitelerin mali kaynaklarının yetersizliğine, öğrenci sayılarının siyasi/popülist amaçlarla çoğaltılmasına, öğretim elemanlarının fazla öğrenci sayısı karşısında iletişimlerinin kopmasına bağlamaktadır. “Bütün bu engeller, gerçek ve birinci işlevi bilgi üretmek ve üretilen bilgiyi süreklilik arz edecek şekilde daha sonraya aktarmak olan üniversiteleri, öğrencilerine kitabi bilgi aktarmanın ötesine geçemeyen birer meslek kazandırma makinasına dönüşmesine yol açmaktadır” (Yazıcı, 2001, s.20).

1997 yılında Dünya Bankası tarafından geliştirilen öğretmen yetiştirme programı ile öğretmen yetiştirme sisteminde de çeşitli sorunlar ortaya çıkmıştır. Ünal (2005, s.12), sözü edilen programın içeriğini şöyle özetlemektedir: “Program içerikleri, öğretmenin ‘öğreteceği konuyu iyi bilen’ ve ‘bunları nasıl öğreteceğini bilen’ bir meslek elemanı olduğu temelinde oluşturulmuştur. Eğitim bilimleri alt disiplinlerini konu alan derslerin (eğitim sosyolojisi, eğitim ekonomisi, eğitim politikası...) yer almadığı program, açıkça, öğretmenliğin teknik bir iş olduğu sayıtlısına dayanmaktadır.” Tezcan da (2005, s.263) getirilmek istenen öğretmen modelinin “toplumsal

sorunlardan habersiz kupkuru bir teknisyen” olarak öngörülmesinin eğitimciler tarafından eleştirildiğinin altını çizmektedir. Okçabol (2000, 82), geliştirilen bu modelin öğretmen yetiştirme konusundaki bilgi ve deneyimleri hiçe saydığını, branş bilgisini öne çıkardığını ancak gerçek anlamda “öğretmen” yetiştirme olayını önemsemeyen bir yaklaşım sergilediğini belirtmektedir. Bu da beraberinde öğrencilerin sorgulayan, tartışan, eleştiren, düşünen ve araştıran bireyler olmaktan uzaklaşmasına neden olmaktadır.

“...öğretmen yetiştirme sisteminde yaşamsal olan ‘alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür bilgisi’ yapılandırmasının keyfilikten öte bir dayanağı ortaya konulmamıştır. Ancak bir gerçek varsa, ‘reformun’ başardığı şey, ülkedeki eğitim bilimlerinin gelişmesinin önünü kesmiş olduğudur. Bu yönüyle de, öğretmenlik mesleği standardize edilirken, toplumsal özünden koparılmıştır” (Duman ve diğerleri, 2005, s.285).

Neo-liberal eğitim politikaları öğrencilerin tek tipleşmesine neden olurken, öğrenciler üniversite dışında da tüketim endüstrisinin etkilerine maruz kalmaktadırlar. “Bugün gençlik, okul gibi sosyalleşme mekanları vasıtasıyla olduğu kadar giderek de daha fazla tüketim kalıpları, alışkanlıkları ile tanımlanır hale gelmiştir.” (Arı ve Benli, 2001, s.128) Bu alışkanlıklar öğrencilerin toplumsal sorunlara karşı duyarsızlaşmalarına ve bireysel kaygılarla hareket etmelerine neden olmaktadır.

Ancak 90’lardan sonra yapılan bazı araştırmalar öğrencilerin zannedildiği gibi siyasal ve toplumsal duyarlılıklarını tamamen kaybetmediklerini de göstermiştir. İstanbul Mülkiyeliler Vakfı (İMV) tarafından 1995 yılında gerçekleştirilen “Türkiye’de 90’ların Gençliği” adlı araştırmada “içinde bulunduğumuz yılların gençliği, 80’lerin “duyarsız-apolitik” diye adlandırılan gençliğine benzemekten çok, farklı bir boyutta da olsa 70’lerin kutuplaşmış gençliğine benzemeye başlıyor” denilmektedir. (İMV, 1995, s.8) Gerçekten de 1990’ların ikinci yarısında öğrenci muhalefetine bir yükseliş yaşanmıştır. Üniversitelerde özerk, demokratik, bilimsel ve parasız eğitim haklarını savunan öğrenci toplulukları bulunmaktadır. Üstelik dile getirilen sorunlar toplumsal bağlarıyla ilişkilendirilerek açıklanmaya çalışılmaktadır. Peki, öğrenciler tamamen apolitik değillerse neden sesleri 60’larda ve

70'lerde olduğu gibi yüksek değildir? Hatiboğlu bunu, 1981 yılında çıkartılan ve öğrencileri potansiyel suular olarak gören “Yükseköğretim Kanunu”na bağlamaktadır. Bu yasanın 54. maddesine göre; ğrenci, kurumdan atılma cezası aldıysa bir daha başka bir yükseköğretim kurumuna devam edemez. 1973 yasağı dahil, cumhuriyet tarihinde hiçbir yasada böyle bir madde yer almamaktadır. Armağan (2004, s.24) 12 Eylül’le birlikte ülkede en çok suçlanan toplum kesimlerinden birisinin niversite öğrencileri olduğunu, anti-demokratik YK sistemiyle öğrencilerin denetim altına alınmasının amaçlandığını belirtmektedir. “niversite, temel öğesi olan öğrencilere tarihin hiçbir döneminde böylesine kötü davranmamıştır. Korku, ğrencileri ev-okul çizgisi dışına çıkamaz duruma düşürmüştür” (Hatiboğlu, 2000, s.361).

Gerek niversitede sözü edilen yasakçı tutum, gerekse üniversitedeki ders programlarının yaratıcı, sorgulayan ve öğrendiklerini yaşadığı toplumla ve dünyayla ilişkilendirerek anlama çabasına giren öğrenciler yetiştirmekten uzak olması sonucu niversite öğrencileri, düşüncelerini hayata geirememeye, tek tipleşme ve niversite deneyimi sürecinde kendilerini gerektiği biçimde geliştirememeye riskiyle karşı karşıyadırlar. Bu sayılanlar öğrencilerin ilgi alanlarının da birbirine benzer ve sınırlı olması durumunu beraberinde getirecektir.

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu çalışma sonucunda elde edilecek bulgular geçmiş dönemde benzer kaygılarla yapılmış bazı çalışmaların bulgularıyla karşılaştırılmıştır.

Konuyla ilgili ilk çalışma Hamide Topçuoğlu'nun 1966 yılında gerçekleştirdiği "Neleri Öğrenmek İstiyorlar?" adlı araştırmasıdır. Topçuoğlu, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden 1041 ve Hacettepe Tıp Fakültesi'nden⁶ 125 olmak üzere toplam 1166 üniversite öğrencisine anket uygulamıştır. Öğrencilere 5 bölümden oluşan bir sorgu kağıdı dağıtılmış, önem verdikleri konuları önem derecelerinde göre bu kağıtlara yazmaları istenmiştir. Bu yöntemle öğrencilerin farklı konulara yönelik "ilgi şiddetleri" ortaya konmuş, farklı cinsiyetler, farklı sınıf düzeyleri ve farklı bölümler arasında bir karşılaştırma yapılmıştır.

Sözü edilen çalışmada öğrencilerde şiddetli ilgi uyandıran konular şu şekilde saptanmıştır:

- 1- Genel Kalkınma Problemi (Türkiye'nin Kalkınması)
- 2- Ekonomi ve Sosyal Politika
- 3- İç ve Dış Siyaset
- 4- Devlet Rejimleri ve Siyasi Cereyanlar

Öğrencilerde orta şiddetli ilgi uyandıran konular şunlardır:

- 1- Köy Kalkınması ve Toprak Reformu
- 2- Üniversite Problemleri
- 3- Edebiyat – Sanat – Tarih
- 4- Gençlik Problemleri
- 5- Hukuki Konular
- 6- Sosyal Problemler

⁶ 1966 yılında "Hacettepe Tıp Fakültesi", Ankara Üniversitesi'ne bağlı bir fakültedir.

Öğrencilerde az şiddetli ilgi uyandıran konular da şu şekildedir:

- 1- Milli Eğitim Konuları
- 2- Genel Kültür ve Aktüalite
- 3- Aile Problemleri ve Doğum Kontrolü
- 4- Ferdi ve Sosyal Ahlak
- 5- Din ve Laiklik Problemleri
- 6- Müspet İlimlerde Yenilikler
- 7- Klasik ve Modern Felsefe
- 8- Mali Konular

Bu çalışmada “bulgular” bölümünün son kısmında öğrencilerin ilgi gösterdikleri konular, o dönemde ilgi gösterilen konularla karşılaştırılmış ve benzerlikler ve farklılıklar ortaya konmaya çalışılmıştır.

Üniversite öğrencileriyle ilgili diğer bir çalışma Özer Ozankaya'nın 1966 yılında hazırladığı “Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Yönelimleri” adlı doktora tezidir. Bu çalışma Ankara Üniversitesi'ne bağlı on fakülteden, 109'u dernek yöneticisi olmak üzere toplam 426 öğrenciye uygulanmıştır. Ozankaya, “cinsiyet”, “yaş”, “sınıf” ve “öğrenim dalı” dışında bir de “toplumsal ve ekonomik düzey”in siyasal yönelimler üzerindeki etkisini çözümlmek amacıyla öğrencilere 108 sorudan oluşan soru kağıdı dağıtmıştır. Ozankaya'nın bulgularına göre dönemin öğrencileri basını yoğun bir şekilde izlemekte, siyasal sorunları tartışmakta, açık oturumlara, mitinglere katılmakta kısaca siyasal süreçlerle yakından ilgilenmektedirler.

Nermin Abadan'ın 1961 yılında yaptığı “Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri” adlı araştırma da konuyla ilgili araştırmalardan birisidir. Bu araştırmaya 350 erkek 76 kadın olmak üzere Siyasal Bilgiler Fakültesi, Hukuk Fakültesi ve İdari İlimler Fakültesi'nden toplam 426 öğrenci katılmıştır. 115 sorudan oluşan ankette, öğrencilerin boş zaman etkinliklerini ve ilgi alanlarını çözümlmeye yönelik sorular yer almaktadır. Bu çalışmada çoğunlukla bölümler arası karşılaştırma yapılmış, bazı bulguların çözümlenmesinde cinsiyetler arası ve sosyo-ekonomik düzeyler arası

farklılıklar da vurgulanmıştır. Abadan, yaptığı araştırmanın sonucunda üniversite öğrencilerin en çok “pasif serbest zaman faaliyetleri” olarak adlandırdığı film izleme, radyo dinleme gibi etkinlikleri gerçekleştirdiklerini belirtmektedir. Abadan öğrencilerin fazla masraf gerektiren sportif etkinlikleri ve seyahate çıkma, sinema, tiyatro ve çaylara devam etme, fazla sayıda kitap alma gibi etkinlikleri gerçekleştirmelerinde sosyo-ekonomik durumun belirleyici rol oynadığı üzerinde durmuştur. Araştırmanın önemli bir bulgusu kadın öğrencilerin müzik, sanat, edebiyat gibi genel kültür alanlarına erkek öğrencilere oranla daha fazla ilgi göstermiş olmalarıdır.

2001 yılında Erdinç Yazıcı yönetiminde, Gazi Üniversitesinde okuyan 33.934 üniversite öğrencisiyle yapılan ve “Üniversite Gençliği 2001 Araştırması” adıyla yayınlanan çalışma bu tezin konusuyla ilgili çalışmalardan bir diğeridir. Bu çalışmanın bulgularını incelediğimizde, öğrencilerin boş zamanlarında ağırlıklı olarak kitap ve dergi okudukları, tiyatro-sinema ve konsere gittikleri ve müzik dinledikleri görülmektedir. Boş zamanlarında sinema, tiyatro ve konsere giden kadın öğrencilerin oranı %27 iken bu oran erkek öğrenciler arasında %4,2’dir. Kadın öğrencilerin aileleriyle uyumunun erkek öğrencilere oranla daha fazla olduğu gözlenen araştırmanın sonuçları arasında öğrencilerin siyasi etkinliklere mesafeli oldukları da yer almaktadır. Gazi Üniversitesi öğrencilerinin %4,3’ü sivil toplum kuruluşlarına katılırlarken, %78,4’ünün bu kuruluşlarla hiçbir ilgisi bulunmamaktadır. Gazete okuma alışkanlıklarına baktığımızda öğrencilerin en fazla köşe yazılarına ilgi gösterdikleri görülmektedir. Kadın öğrenciler köşe yazılarını, erkek öğrencilerse spor haberlerini daha fazla okumaktadırlar. Öğrencilerin sırasıyla %25,5 ve %24,4’lük oranlarla en çok izledikleri televizyon programları kültür-sanat ve belgesel programlarıyla, haber programları olmuştur. Üniversite Gençliği 2001 Araştırması’nın cinsiyet boyutunda ortaya çıkan sonuçları, cinsiyetin temel yönelimler ve tutumlar bakımından önemli bir değişken olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve kullanılan istatistiksel teknikler anlatılmıştır.

ARAŞTIRMA MODELİ

Tarama modelinde olan bu araştırmada Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi öğrencilerine uygulanan anketlerle, öğrencilerin siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel ilgi alanlarını öğrenmek hedeflenmiştir.

ÇALIŞMA GRUBU

2005–2006 öğretim yılında, Eğitim Bilimleri Fakültesi'ne devam eden 1040 kadın, 558 erkek olmak üzere toplam 1598 lisans öğrencisi vardır. Bu çalışmada 248'i kadın, 167'si erkek olmak üzere toplam 415 öğrenciye anket uygulanmıştır. Her sınıf düzeyinden 100'er öğrenciye ulaşmak hedeflenmiştir. Araştırmaya 98 birinci sınıf, 105 ikinci sınıf, 107 üçüncü sınıf ve 105 dördüncü sınıf öğrencisi katılmıştır.

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde lisans eğitimi kapsamında “Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği”, “Sosyal Bilgiler Öğretmenliği”, “Sınıf Öğretmenliği”, “Okul Öncesi Öğretmenliği”, “Zihin Engelliler Öğretmenliği” ve “Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik” programlarında eğitim verilmektedir. Anketin uygulandığı bölümler “Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği”, “Sosyal Bilgiler Öğretmenliği”, “Sınıf Öğretmenliği” ve “Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik” bölümleridir. Çalışmada bölümler arası bir karşılaştırma yapılmayacağından belirli bölümlerden belirli sayıda öğrenci seçilmesi yoluna gidilmemiştir. Sayılan dört bölüm, anketlerin uygulanabileceği zaman, dersleri yürüten öğretim üyeleriyle kurulan iletişim gibi değişkenlere bağlı olarak tamamen rastlantısal olarak ortaya çıkmıştır.

VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmada kullanılan anket uzman görüşüne de başvurularak, araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Çalışmada “sınıf düzeyleri” ve “cinsiyet” üzerinden karşılaştırma yapılacağı için öncelikle öğrenciyi tanımak üzere bazı sorular sorulmuştur.

Anketin geliştirilmesi aşamasında farklı fakültelere devam eden öğrencilerle bir ön çalışma yapılmıştır.

Ön uygulamaya katılan öğrencilerin dağılımı şöyledir:

A.Ü. DTCF Sosyoloji Bölümü birinci sınıf → 20 öğrenci

A.Ü. DTCF Sosyoloji Bölümü dördüncü sınıf → 20 öğrenci

Anadolu Üniversitesi İletişim Fakültesi

Sinema ve Televizyon Bölümü dördüncü sınıf → 20 öğrenci

Ön uygulamadan alınan geri bildirimler doğrultusunda, hazırlanan soru kağıdındaki bazı soruların değiştirilmesi gerekli olmuştur. SPSS programında, tablo oluşturma aşamasında karşılaşılan zorluklar nedeniyle bazı sorularda işaretlenmeyen seçenekler elenmiş ve uygun görülen durumlarda seçeneklerin birleştirilmesi yoluna gidilmiştir

Yapılan değişiklikler sonucunda önceden 29 olan soru sayısı 28'e inmiştir. Soruların 6'sı açık uçlu, 22'si çoktan seçmeli sorulardır. Seçeneklerin azaltılmasıyla kay-kare testlerinden daha anlamlı sonuçlar elde edilmesi sağlanmıştır.

Uygulama, öğretim üyelerinden izin alınarak derslerinin başında veya ders bitiminde gerçekleştirilmiştir. 28 sorudan oluşan anketlerin yanıtlanma süresi 8 dakika ile 15 dakika arasında değişmiştir.

Ön uygulama 2005–2006 akademik yılı, bahar dönemi, Şubat ve Mart aylarında yapılmış; anketler de yine 2006 yılı Nisan ve Mayıs aylarında uygulanmıştır.

VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Anket yoluyla toplanan verilerin çözümlenmesinde, SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 7,5 programı kullanılmıştır. Ancak SPSS'in bu sürümünün Türkçe karakterleri desteklememesi nedeniyle çizelge metinleri SPSS 11,0 ile yeniden düzenlenmiştir. Anlamlılık çözümlenmeleri için kay-kare testi uygulanmıştır. Öğrencilerin siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel konulara olan ilgi şiddetlerinin hesaplanması ve bu konudaki grafiklerin oluşturulmasında Microsoft Excel programından yararlanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR ve YORUM

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine, Sınıf Düzeylerine ve Bölümlere Göre Dağılımı

248'i kadın, 167'si erkek olmak üzere toplam 415 öğrencinin anketi değerlendirilmeye alınmıştır. Eğitim Bilimleri Fakültesi'ne devam eden 1598 öğrencinin 1040'ını kadın öğrenciler oluşturduğundan, anketi yanıtlayan kadın öğrencilerin frekansı daha yüksektir.

Araştırmaya 98 birinci sınıf, 105 ikinci sınıf, 107 üçüncü sınıf ve 105 dördüncü sınıf öğrencisi katılmıştır. (Çizelge1)

Çizelge 1: Öğrencilerin Sınıf Düzeyine ve Cinsiyete Göre Dağılımı

		Sınıf				Toplam
		1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf	
Kadın	N	51	70	60	67	248
	%	52,0%	66,7%	56,1%	63,8%	59,8%
Erkek	N	47	35	47	38	167
	%	48,0%	33,3%	43,9%	36,2%	40,2%
Toplam	N	98	105	107	105	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Anket fakültenin “Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği”, “Sosyal Bilgiler Öğretmenliği”, “Sınıf Öğretmenliği” ve “Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik” bölümlerinden sırasıyla 98, 104, 61 ve 152 öğrenciye uygulanmıştır. (Çizelge 2)

Çizelge 2: Öğrencilerin Bölümlere Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	98	23,6
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	104	25,1
Sınıf Öğretmenliği	61	14,7
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	152	36,6
Toplam	415	100,0

Öğrencilerin Kitap Okuma Alışkanlıklarıyla İlgili Bulgular ve Yorum

Anketin ilk bölümünde, öğrencilerin ders kitabı dışındaki kitapları okuma alışkanlıklarıyla ilgili sorular yer almıştır. Öğrencilerin %28'i ders kitapları dışında haftada 1–3 saat arası kitap okuduklarını belirtmişler, bunu %24,8 ile haftada 3–5 saat arası kitap okuyanlar ve %21 ile haftada 5 saatten fazla kitap okuyanlar takip etmiştir. Haftada 1 saatten az kitap okuyan öğrencilerin oranı %16,9 ve hiç kitap okumayan öğrencilerin oranı ise %9,4'tür. (Çizelge 3)

**Çizelge 3: Öğrencilerin Ders Kitapları Dışında Bir Haftada
Kitap Okumaya Ayırdıkları Süreler**

	Frekans	Yüzde
1 saatten az	70	16,9
1-3 saat arası	116	28,0
3-5 saat arası	103	24,8
5 saatten fazla	87	21,0
Okumuyorum	39	9,4
Toplam	415	100,0

Haftada 1 saatten az kitap okuyan ya da hiç kitap okumayan öğrencilerin oranı toplamda %26,3'tür. Anketin, Ankara Üniversitesi'nin geleceğin öğretmen adaylarını yetiştiren bir fakültesinde uygulandığı göz önüne alınırsa bu oldukça büyük bir orandır.

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin bir haftada kitap okumaya ayırdıkları süreler arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=26.375$, $p<.05$] Haftada 5 saatten fazla kitap okuyanların oranı sınıf düzeyi arttıkça anlamlı derecede azalmıştır. Birinci sınıf öğrencilerinin %26,5'i, dördüncü sınıf öğrencilerininse %16,2'si haftada 5 saatten fazla kitap okuduklarını belirtmişlerdir. Aynı şekilde haftada 3–5 saat arası kitap okuyan öğrencilerin oranında da dördüncü sınıf düzeyinde bir azalma görülmüştür. Haftada 1 saatten az kitap okuyan öğrenci oranında ise anlamlı bir artış gözlenmiştir. Birinci sınıf öğrencilerinin %14,3'ü, ikinci sınıf öğrencilerinin %7,6'sı, üçüncü sınıf

öğrencilerinin %6,5'i ve dördüncü sınıf öğrencilerinin %9,5'i ders kitapları dışında kitap okumadıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 4)

Çizelge 4: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Bir Haftada Kitap Okumaya Ayırdıkları Süreler

		Sınıf				Toplam
		1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf	
1 saatten az	N	10	12	18	30	70
	%	10,2%	11,4%	16,8%	28,6%	16,9%
1-3 saat arası	N	21	30	34	31	116
	%	21,4%	28,6%	31,8%	29,5%	28,0%
3-5 saat arası	N	27	31	28	17	103
	%	27,6%	29,5%	26,2%	16,2%	24,8%
5 saatten fazla	N	26	24	20	17	87
	%	26,5%	22,9%	18,7%	16,2%	21,0%
Okumuyorum	N	14	8	7	10	39
	%	14,3%	7,6%	6,5%	9,5%	9,4%
Toplam	N	98	105	107	105	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Haftada 1 saatten az kitap okuyan öğrenci sayısının sınıf düzeyi yükseldikçe artması ve 5 saatten fazla kitap okuyanların sayısının düşüş göstermesi, yani okuma alışkanlığının sınıf düzeyi arttıkça azalması düşündürücüdür. Oysaki üniversite yaşantısı öğrencilerin kültürel birikimini arttıran ve kitap okuma gibi olumlu alışkanlıkları geliştiren bir süreç olmalıdır. Birinci sınıfta alınan “Yazılı ve Sözlü Anlatım” derslerinde öğrencilerin kitap okumaya özendirilmesi, bu sınıf düzeyine devam eden öğrencilerin %53’ünün 3 saatten fazla kitap okuyor olmalarının nedenlerinden birisi olabilir. Ayrıca birinci sınıf ders programlarının, dördüncü sınıf ders programlarına kıyasla daha rahat olması da birinci sınıf öğrencilerinin ders kitapları dışındaki kitapları okumaya daha çok zaman ayırabilmelerine yol açıyor olabilir. Bazı dördüncü sınıf öğrencileri de, anket kağıtlarına KPSS sınavına hazırlandıklarından ötürü yeterince kitap okuyamadıklarına dair notlar düşmüşlerdir.

Kadın ve erkek öğrencilerinin ders kitapları dışında haftalık kitap okuma süreleri arasında gözlenen fark anlamlı bulunmuştur. [$\chi^2=15.689$, $p<.05$] Haftada 1–3 saat arası, 3–5 saat arası ve 5 saatten fazla kitap okuduğunu

söyleyen kadın öğrencilerin oranı, erkek öğrencilerin oranından fazladır. Kadın öğrencilerin %5,6'sına karşılık, erkek öğrencilerin %15'i hiç kitap okumadıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 5)

Çizelge 5: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Bir Haftada Kitap Okumaya Ayırdıkları Süreler

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
1 saatten az	N	36	34	70
	%	14,5%	20,4%	16,9%
1-3 saat arası	N	78	38	116
	%	31,5%	22,8%	28,0%
3-5 saat arası	N	62	41	103
	%	25,0%	24,6%	24,8%
5 saatten fazla	N	58	29	87
	%	23,4%	17,4%	21,0%
Okumuyorum	N	14	25	39
	%	5,6%	15,0%	9,4%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Kadın öğrencilerin kitap okumaya olan ilgisi erkek öğrencilerin ilgisinden daha fazladır. Erkek öğrencilerin bilgisayar oyunları ve internet teknolojisi gibi zaman alan uğraşlara daha yoğun ilgi gösteriyor olması bu durumun nedenlerinden biri olarak sayılabilir. Ancak erkek öğrencilerin sayılan uğraşlara daha çok zaman ayırmalarının nedenleri, bu araştırmayı aşan ayrı bir tartışma konusudur.

Ankete katılan öğrenciler %87'lik bir oranla en çok roman-öykü-deneme türündeki kitapları tercih etmektedirler. (Çizelge 6)

Çizelge 6: Öğrencilerin Roman – Öykü - Deneme Türündeki Kitaplara Olan İlgileri

	Frekans	Yüzde
Hayir	54	13,0
Evet	361	87,0
Toplam	415	100,0

Kay-kare testi sonuçlarına göre farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin roman-öykü-deneme türündeki kitaplara olan ilgileri arasında anlamlı bir fark gözlenmemektedir. [$\chi^2=4.278$, $p=0.223$, $p>.05$]

Kadın ve erkek öğrencilerin roman-öykü-deneme türündeki kitaplara olan ilgileri arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=20.602$, $p<.05$] Kadın öğrencilerin %93,2'si bu türdeki kitaplara ilgi gösterirken, erkek öğrenciler için aynı oran %77,8'dir. (Çizelge 7)

Çizelge 7: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Roman – Öykü - Deneme Türündeki Kitaplara Olan İlgileri

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	17	37	54
	%	6,9%	22,2%	13,0%
Evet	N	231	130	361
	%	93,1%	77,8%	87,0%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Öğrencilerin %55,7'lik bir oranla en çok tercih ettikleri ikinci kitap türü, öğrenim gördükleri alanla ilgili kitaplardır. (Çizelge 8)

Çizelge 8: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Kitaplarına Olan İlgileri

	Frekans	Yüzde
Hayır	184	44,3
Evet	231	55,7
Toplam	415	100,0

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin öğrenim gördükleri alanla ilgili kitaplara olan ilgileri arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=16.336$, $p<.05$] Birinci sınıf öğrencilerinin %38,8'i, dördüncü sınıf öğrencilerininse %65,7'si öğrenim gördükleri alanla ilgili kitapları okumayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 9)

Çizelge 9: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Kitaplarına Olan İlgileri

		Sınıf				Toplam
		1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf	
Hayır	N	60	43	45	36	184
	%	61,2%	41,0%	42,1%	34,3%	44,3%
Evet	N	38	62	62	69	231
	%	38,8%	59,0%	57,9%	65,7%	55,7%
Toplam	N	98	105	107	105	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kadın öğrenciler öğrenim gördükleri alanla ilgili kitaplara erkek öğrencilere oranla daha fazla ilgi göstermektedirler [$\chi^2=14.590$, $p<.05$] Kadın öğrencilerin %63,3'ü, erkek öğrencilerin %44,3'ü bu türdeki kitapları okuduklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 10)

Çizelge 10: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Kitaplarına Olan İlgileri

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	91	93	184
	%	36,7%	55,7%	44,3%
Evet	N	157	74	231
	%	63,3%	44,3%	55,7%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Öğrencilerin %28,7'si bilimsel araştırma ve inceleme türündeki kitapları tercih ettiklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 11)

Çizelge 11: Öğrencilerin Bilimsel Araştırma – İnceleme Türündeki Kitaplara Olan İlgileri

	Frekans	Yüzde
Hayır	296	71,3
Evet	119	28,7
Toplam	415	100,0

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin bilimsel araştırma ve inceleme türündeki kitaplara olan ilgileri arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=12.479$,

$p < .05$] Bu türe en çok ilgiyi %41,1'lik bir oranla üçüncü sınıf öğrencileri göstermiştir. (Çizelge 12)

Çizelge 12: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Bilimsel Araştırma – İnceleme Türündeki Kitaplara Olan İlgileri

		Sınıf				Toplam
		1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf	
Hayır	N	71	84	63	78	296
	%	72,4%	80,0%	58,9%	74,3%	71,3%
Evet	N	27	21	44	27	119
	%	27,6%	20,0%	41,1%	25,7%	28,7%
Toplam	N	98	105	107	105	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kadın ve erkek öğrencilerin bilimsel araştırma ve inceleme türündeki kitaplara olan ilgileri arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=4.069$, $p < .05$] Erkek öğrencilerin %34,1'i, kadın öğrencilerin %25'i bu türdeki kitaplara ilgi göstermektedirler. (Çizelge 13)

Çizelge 13: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Bilimsel Araştırma – İnceleme Türündeki Kitaplara Olan İlgileri

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	186	110	296
	%	75,0%	65,9%	71,3%
Evet	N	62	57	119
	%	25,0%	34,1%	28,7%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Öğrencilerin %21,4'ü şiir kitaplarını okumayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 14)

Çizelge 14: Öğrencilerin Şiir Kitaplarına Olan İlgileri

	Frekans	Yüzde
Hayır	326	78,6
Evet	89	21,4
Toplam	415	100,0

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin şiir kitaplarına olan ilgileri arasındaki fark anlamlı değildir. [$\chi^2=2.067$, $p=0.559$, $p>.05$] Aynı şekilde kadın ve erkek öğrencilerin şiir kitaplarına olan ilgileri arasında da anlamlı bir fark gözlenmemiştir. [$\chi^2=0.039$, $p=0.843$, $p>.05$]

Öğrencilerin %19,5'i biyografi ve anı kitaplarını okumayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 15)

Çizelge 15: Öğrencilerin Biyografi - Anı Kitaplarına Olan İlgileri

	Frekans	Yüzde
Hayır	334	80,5
Evet	81	19,5
Toplam	415	100,0

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin biyografi ve anı kitaplarına olan ilgileri arasındaki fark anlamlı değildir. [$\chi^2=5.119$, $p=0.163$, $p>.05$]

Kadın ve erkek öğrencilerin biyografi ve anı kitaplarına olan ilgileri arasında anlamlı bir fark gözlenmektedir. [$\chi^2=10.119$, $p<.05$] Kadın öğrencilerin %24,6'sı, erkek öğrencilerinse %12'si bu kitap türünü tercih ettiklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 16)

Çizelge 16: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Biyografi - Anı Kitaplarına Olan İlgileri

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	187	147	334
	%	75,4%	88,0%	80,5%
Evet	N	61	20	81
	%	24,6%	12,0%	19,5%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Öğrencilerin %14,9'u felsefe kitaplarını okumayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 17)

Çizelge 17: Öğrencilerin Felsefe Kitaplarına Olan İlgileri

	Frekans	Yüzde
Hayır	353	85,1
Evet	62	14,9
Toplam	415	100,0

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin felsefe kitaplarına olan ilgileri arasındaki fark anlamlı değildir. [$\chi^2=2.681$, $p=0.443$, $p>.05$]

Kadın ve erkek öğrencilerin felsefe kitaplarına olan ilgileri arasında anlamlı bir fark gözlenmektedir. [$\chi^2=15.567$, $p<.05$] Erkek öğrencilerin %23,4'ü, kadın öğrencilerinse %9,3'ü bu kitap türünü tercih ettiklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 18)

Çizelge 18: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Felsefe Kitaplarına Olan İlgileri

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	225	128	353
	%	90,7%	76,6%	85,1%
Evet	N	23	39	62
	%	9,3%	23,4%	14,9%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Öğrencilerin %3,9'u tiyatro ve sinema kitaplarını okumayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 19)

Çizelge 19: Öğrencilerin Tiyatro ve Sinema Kitaplarına Olan İlgileri

	Frekans	Yüzde
Hayır	399	96,1
Evet	16	3,9
Toplam	415	100,0

Kadın ve erkek öğrencilerin tiyatro ve sinema kitaplarına olan ilgileri arasındaki fark anlamlı değildir. [$\chi^2=0.559$, $p=0.454$, $p>.05$] Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin bu kitap türüne olan ilgileri arasındaki farka ilişkin kay-kare testi, gerekli hücre sayısı dolmadığından, gerçekleştirilememiştir.

%7'lik bir kesimi oluşturan 29 öğrenci, verilen seçeneklerden farklı kitap türlerine ilgi duyduklarını belirtmiştir. 29 öğrenciden 17'si dini kitapları, 4'ü mizah kitaplarını, 4'ü kişisel gelişim kitaplarını, 3'ü sporla ilgili kitapları ve 1'i de ekonomi alanındaki kitapları tercih ettiğini belirtmiştir.

Kadın ve erkek öğrencilerin tiyatro ve sinema kitapları ve şiir kitapları dışında diğer kitap türlerine olan ilgileri farklıdır. Erkek öğrenciler felsefe ve bilimsel araştırma-inceleme kitaplarına, kadın öğrencilerse roman-öykü-deneme, öğrenim gördükleri alan ve biyografi-anı kitaplarına daha çok ilgi göstermektedirler. Bunun yanında öğrencilerin kitap türlerine gösterdikleri ilgileri, sınıf düzeyine bağlı olarak önemli bir farklılık göstermemiştir. Birinci sınıf öğrencileriyle, dördüncü sınıf öğrencilerinin ilgilendikleri kitap türleri “öğrenim görülen alan” kitapları dışında farklılaşmamıştır. Öğrencilerin, üniversite yaşantısı boyunca kitap okuma alışkanlıklarında gerçekleşen tek değişimin, “öğrenim görülen alan” kitaplarına yönelik ilginin artması olduğu söylenebilir ve bu ilgi artışının zamanla gerçekleşen ve “zorunlu” bir ilgi artışı olduğu düşünülmektedir.

1961 senesinde Nermin Abadan, “Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri” adlı araştırmasında dönemin öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarına dair bulgular elde etmiştir. Öğrencilerin yaklaşık %80'lik bir oranla en çok roman ve öykü türündeki kitaplara ilgi gösterdikleri gözlenmiştir. Yaptığımız anket çalışmasının sonuçlarına göre Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin %87'si yine en çok roman-öykü-deneme türündeki kitaplara ilgi göstermektedirler. Sözü edilen dönemde öğrencilerin en çok ilgi gösterdikleri ikinci kitap türü yaklaşık %70'lik bir oranla mesleki ve teknik kitaplardır. Günümüzde de en çok okunan ikinci kitap türü “öğrenim görülen alanla ilgili” kitaplar olmuş ve bu kitapların okunma oranının %56 olduğu gözlenmiştir. Her iki araştırmaya katılan öğrencilerin şiir kitaplarına olan ilgileri arasında büyük bir fark vardır. O dönemin öğrencileri yaklaşık %45'lik bir oranla üçüncü sırada şiir kitaplarına ilgi gösterirken; günümüzde şiir kitaplarına olan ilgi azalmış, bu kitap türünün okunma oranı %21'le dördüncü sıraya düşmüştür. Bu düşüşün genel olarak okuma alışkanlığında görülen azalmayla birlikte, günümüzde “şiir”in

niteliğinin de değişmiş olmasına bağlı olduğu düşünülmektedir. Her iki dönemde de toplumsal ve bireysel konulara değinen şairler vardır. Ancak 1960'lı yıllarda şiirlerin toplumsal içeriğinin daha yoğun olduğu, günümüz şiirininse gitgide bireysel öğeler taşıdığı ve genel olarak okunma oranının azaldığı bilinmektedir. Bu değişim gerek toplumun gerek üniversite öğrencilerinin daha az şiir okuyor olmalarının nedenlerinden birisi olabilir. Abadan'ın çalışmasına konu olan öğrenciler, %40'lık bir oranla felsefi eserleri, %35'lik bir oranla da mizah kitaplarını okuduklarını belirtirken günümüzde felsefe kitaplarının okunma oranı %15 olarak gözlenmiş ve ancak 4 öğrenci (%1) mizah kitaplarını okuduklarını belirtmişlerdir. Tiyatro eserlerine olan ilgi ise %12'den %4'e düşmüştür.

Bir sendikanın AR-GE kurulu tarafından 2005 yılında hazırlanan "5. Eğitim Bileşenleri Araştırma Raporu" sonuçları, kitap okuma alışkanlığının azalmasına ilişkin veriler içermektedir. Ekonomik sıkıntıların ve kitapların pahalı olmasının, kitap okuma alışkanlığını azaltan unsurlar arasında yer aldığı araştırma raporuna göre, 400 kütüphaneye karşılık 400 bin kahvehanenin bulunduğu Türkiye'de, kitap okuma alışkanlığını, özellikle televizyon ve internetin azalttığı belirtilmiştir. Raporda ayrıca 1965 yılına göre, üniversite bitirenlerin sayısının 14 kat artmasına rağmen kitap okuma alışkanlığının yüzde 10 daha düştüğü vurgulanmıştır. Üniversite öğrencilerinin kütüphaneden yararlanma ve kendi aralarında kitap değiş tokuşu yapma fırsatlarının olduğu göz önüne tutulduğunda, kitapların pahalı olmasının, her dört öğrenciden birinin kitap okuma alışkanlığı geliştirmemiş olmasının nedeni olarak görülemeyeceği açıktır. Burada televizyon ve internet alışkanlıklarını da kapsayan daha geniş bir kültürel anlayıştan söz etmek gerekmektedir. 1980 sonrası kuşakta görülen ve popüler kültür olarak da adlandırabileceğimiz bu algılama biçimi, gençlerin daha yüzeysel tüketim araçlarına yönelmelerine, ekonomik anlamda yarar getirecek bilgilerin dışında kalan bilgi türlerine karşı kendilerini kapatmalarına ve gitgide bireyselleşmelerine neden olmaktadır. Bu da kitap okuma alışkanlığında gözlenen düşüşün en önemli nedenlerinden biridir.

Öğrencilerin Televizyon İzleme Alışkanlıklarıyla İlgili Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin %18,1'i günde 1–2 saat arası, %23,9'u günde 2–3 saat arası televizyon izlediğini belirtmiştir. Günde 3 saatten fazla televizyon izleyen öğrencilerin oranı %9,6'dır. %28,2'lik bir kesim günde 1 saatten az televizyon izlediğini belirtirken, hiç televizyon izlemeyen öğrencilerin oranı %20,2 olarak gözlenmiştir. (Çizelge 20)

Çizelge 20: Öğrencilerin Bir Günde Televizyon İzlemeye Ayırdıkları Süreler

	Frekans	Yüzde
1 saatten az	117	28,2
1-2 saat arası	75	18,1
2-3 saat arası	99	23,9
3 saatten fazla	40	9,6
Televizyon izlemiyorum	84	20,2
Toplam	415	100,0

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin bir günde televizyon izlemeye ayırdıkları süreler arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=9.768$, $p=0.636$, $p>.05$] Farklı cinsiyetlerdeki öğrencilerin bir günde televizyon izlemeye ayırdıkları süreler arasında gözlenen fark da anlamlı değildir. [$\chi^2=2.052$, $p=0.726$, $p>.05$]

Her on öğretmen adayından birinin, günde 3 saatten fazla televizyon izlemesi, kitap okumaya ve diğer kültürel etkinliklere olan ilginin azalmasına neden olmaktadır. Kitap okuma alışkanlıkları için sınıf düzeyleri arasında görülen fark, televizyon izleme alışkanlıkları için geçerli değildir. Sınıf düzeyi arttıkça televizyon izleme oranında herhangi bir artma ya da azalma olmamıştır. KPSS'ye hazırlandıkları için kitap okuyamadıklarını söyleyen öğrenciler olmuşsa da aynı durum televizyon izleme oranında gözlenmemiştir. Sonuçta televizyon izlemek daha az çaba gerektiren bir etkinliktir.

Öğrencilerin %27,5'i her zaman, %46,5'i ara sıra haber ve tartışma programlarını izlediklerini, %26'sı ise haber ve tartışma programlarını hiçbir zaman izlemediklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 21)

Çizelge 21: Öğrencilerin Haber – Tartışma Programlarına Olan İlgileri

	Frekans	Yüzde
Her zaman izlerim	114	27,5
Ara sıra izlerim	193	46,5
Hiçbir zaman izlemem	108	26,0
Toplam	415	100,0

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin haber ve tartışma programlarına olan ilgileri arasındaki fark anlamlı değildir. [$\chi^2=10.509$, $p=0.105$, $p>.05$] Hem kadın hem de erkek öğrenciler, en fazla haber ve tartışma programlarını izlediklerini belirtmişler ve kay-kare testi sonuçlarına göre her iki grubun bu program türüne ilgileri arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir. [$\chi^2=0.657$, $p=0.720$, $p>.05$]

Öğrencilerin %24,1'i her zaman, %48,9'u ara sıra televizyonda sinema izlediklerini, %27'si ise televizyonda hiçbir zaman sinema izlemediklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 22)

Çizelge 22: Öğrencilerin Televizyonda Sinemaya Olan İlgileri

	Frekans	Yüzde
Her zaman izlerim	100	24,1
Ara sıra izlerim	203	48,9
Hiçbir zaman izlemem	112	27,0
Toplam	415	100,0

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin televizyonda sinemaya olan ilgileri arasındaki fark anlamlı değildir. [$\chi^2=5.807$, $p=0.445$, $p>.05$] Benzer şekilde farklı cinsiyetlerdeki öğrencilerin televizyonda sinemaya olan ilgileri arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir. [$\chi^2=1.020$, $p=0.600$, $p>.05$]

Öğrencilerin %23,4'ü her zaman, %46,5'i ara sıra bilgi yarışmalarını izlediklerini, %30,1'i ise televizyonda hiçbir zaman bilgi yarışmalarını izlemediklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 23)

Çizelge 23: Öğrencilerin Bilgi Yarışmalarına Olan İlgileri

	Frekans	Yüzde
Her zaman izlerim	97	23,4
Ara sıra izlerim	193	46,5
Hiçbir zaman izlemem	125	30,1
Toplam	415	100,0

Kay-kare testi sonuçlarına göre farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin bilgi yarışmalarına olan ilgileri arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=16.122$, $p<.05$] İkinci ve üçüncü sınıf öğrencileri bu program türünü, birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerine orana daha fazla izlemektedirler. (Çizelge 24)

Çizelge 24: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Bilgi Yarışmalarına Olan İlgileri

		Sınıf				Toplam
		1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf	
Her zaman izlerim	N	18	37	25	17	97
	%	18,4%	35,2%	23,4%	16,2%	23,4%
Ara sıra izlerim	N	44	42	56	51	193
	%	44,9%	40,0%	52,3%	48,6%	46,5%
Hiçbir zaman izlemem	N	36	26	26	37	125
	%	36,7%	24,8%	24,3%	35,2%	30,1%
Toplam	N	98	105	107	105	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kadın ve erkek öğrencilerin bilgi yarışmalarına olan ilgileri arasındaki fark anlamlı değildir. [$\chi^2=3.942$, $p=0.139$, $p>.05$]

Öğrencilerin %18,1'i her zaman, %50,1'i ara sıra belgesel ve gezi programlarını izlediklerini, %31,8'i ise belgesel ve gezi programlarını hiçbir zaman izlemediklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 25)

Çizelge 25: Öğrencilerin Belgesel – Gezi Programlarına Olan İlgileri

	Frekans	Yüzde
Her zaman izlerim	75	18,1
Ara sıra izlerim	208	50,1
Hiçbir zaman izlemem	132	31,8
Toplam	415	100,0

Kay-kare testi sonuçlarına göre farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin belgesel ve gezi programlarına olan ilgileri arasındaki fark anlamlı değildir. [$\chi^2=7.791$, $p=0.254$, $p>.05$] Kadın ve erkek öğrencilerin bu program türüne yönelik ilgileri arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir. [$\chi^2=2,259$, $p=0,307$, $p>.05$]

Öğrencilerin %11,1'i her zaman, %54,5'i ara sıra kültür-sanat programlarını izlediklerini, %34,5'i ise bu program türünü hiçbir zaman izlemediklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 26)

Çizelge 26: Öğrencilerin Kültür - Sanat Programlarına Olan İlgileri

	Frekans	Yüzde
Her zaman izlerim	46	11,1
Ara sıra izlerim	226	54,5
Hiçbir zaman izlemem	143	34,5
Toplam	415	100,0

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin [$\chi^2=11.805$, $p=0.066$, $p>.05$] ve kadın ve erkek öğrencilerin [$\chi^2=3.968$, $p=0.138$, $p>.05$] kültür-sanat programlarına olan ilgileri arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir.

Öğrencilerin %6,3'ü her zaman, %57,8'i ara sıra yerli ve yabancı dizileri izlediklerini belirtmişlerdir. Bu program türünü hiçbir zaman izlemediğini belirten öğrencilerin oranı ise %35,9'dur. (Çizelge 27)

Çizelge 27: Öğrencilerin Yerli ve Yabancı Dizilere Olan İlgileri

	Frekans	Yüzde
Her zaman izlerim	26	6,3
Ara sıra izlerim	240	57,8
Hiç bir zaman izlemem	149	35,9
Toplam	415	100,0

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin yerli yabancı dizilere olan ilgileri arasındaki fark anlamlı değildir. [$\chi^2=7.755$, $p=0.257$, $p>.05$]

Farklı cinsiyetlerdeki öğrencilerin yerli ve yabancı dizilere olan ilgileri arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=11.840$, $p<.05$] Kadın öğrencilerin yerli ve yabancı dizilere olan ilgileri, erkek öğrencilerden anlamlı şekilde fazladır. Bu program türünü her zaman izlerim diyen kadın öğrencilerin oranı %7,7, erkek öğrencilerin oranıysa %4,2'dir. Kadın öğrencilerin %62,9'u, erkek öğrencilerinse %50,2'si ara sıra yerli-yabancı dizileri izlediklerini belirtmiştir. Bu program türünü hiçbir zaman izlemeyen kadın öğrencilerin oranı %29,4, erkek öğrencilerin oranıysa %45,5'dir. (Çizelge 28)

Çizelge 28: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Yerli ve Yabancı Dizilere Olan İlgileri

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Her zaman izlerim	N	19	7	26
	%	7,7%	4,2%	6,3%
Ara sıra izlerim	N	156	84	240
	%	62,9%	50,3%	57,8%
Hiç bir zaman izlemem	N	73	76	149
	%	29,4%	45,5%	35,9%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Öğrencilerin %2,4'ü her zaman, %37,3'ü ara sıra moda-magazin ve eğlence programlarını izlediklerini belirtmişlerdir. Bu program türünü hiçbir zaman izlemediğini belirten öğrencilerin oranı %60,2'dir. (Çizelge 29)

Çizelge 29: Öğrencilerin Moda–Magazin ve Eğlence Programlarına Olan İlgileri

	Frekans	Yüzde
Her zaman izlerim	10	2,4
Ara sıra izlerim	155	37,3
Hiç bir zaman izlemem	250	60,2
Toplam	415	100,0

Birinci sınıf öğrencileri arasında moda-magazin programlarını her zaman izlediğini belirten öğrenci olmadığından, farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin bu program türüne olan ilgileri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamaya yönelik olarak kay-kare testi uygulanamamıştır.

Kadın öğrencilerin moda-magazin ve eğlence programlarına olan ilgileri, erkek öğrencilerden anlamlı şekilde fazladır. [$\chi^2=16.060$, $p<.05$] Bu program türünü her zaman izlerim diyen kadın öğrencilerin oranı %3,2, erkek öğrencilerin oranıysa %1,2'dir. Kadın öğrencilerin %44,4'ü, erkek öğrencilerinse %26,9'u moda-magazin ve eğlence programlarını ara sıra izlediklerini belirtmişlerdir. Bu program türünü hiçbir zaman izlemeyen kadın öğrencilerin oranı %52,4, erkek öğrencilerin oranıysa %71,9'dur. (Çizelge 30)

Çizelge 30: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Moda–Magazin ve Eğlence Programlarına Olan İlgileri

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Her zaman izlerim	N	8	2	10
	%	3,2%	1,2%	2,4%
Ara sıra izlerim	N	110	45	155
	%	44,4%	26,9%	37,3%
Hiç bir zaman izlemem	N	130	120	250
	%	52,4%	71,9%	60,2%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Öğrencilerin %5,1'i her zaman, %42,9'u ara sıra çizgi film izlediklerini belirtmişlerdir. Hiçbir zaman çizgi film izlemediğini belirten öğrencilerin oranı %52'dir. (Çizelge 31)

Çizelge 31: Öğrencilerin Çizgi Filmlere Olan İlgileri

	Frekans	Yüzde
Her zaman izlerim	21	5,1
Ara sıra izlerim	178	42,9
Hiç bir zaman izlemem	216	52,0
Toplam	415	100,0

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin çizgi filmlere olan ilgileri arasındaki fark anlamlı değildir. [$\chi^2=4.659$, $p=0.588$, $p>.05$]

Farklı cinsiyetlerdeki öğrencilerin çizgi filmlere olan ilgileri arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=7.990$, $p<.05$] Her zaman çizgi film izlerim diyen erkek öğrencilerin oranı kadın öğrencilerin oranından daha fazladır. Bu oran erkek öğrenciler için %6,6, kadın öğrenciler içinse %4'tür. Ara sıra çizgi film izleyen kadın öğrencilerin oranı ise erkek öğrencilerden daha fazladır. Kadın öğrencilerin %47,6'sı, erkek öğrencilerinse %58,7'si hiçbir zaman çizgi film izlemediklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 32)

Çizelge 32: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Çizgi Filmlere Olan İlgileri

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Her zaman izlerim	N	10	11	21
	%	4,0%	6,6%	5,1%
Ara sıra izlerim	N	120	58	178
	%	48,4%	34,7%	42,9%
Hiç bir zaman izlemem	N	118	98	216
	%	47,6%	58,7%	52,0%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Öğrencilerin %12,3'ü her zaman, %32,8'i ara sıra spor programlarını izlediklerini belirtmişlerdir. Hiçbir zaman spor programlarını izlemediğini belirten öğrencilerin oranı %52'dir. (Çizelge 33)

Çizelge 33: Öğrencilerin Spor Programlarına Olan İlgileri

	Frekans	Yüzde
Her zaman izlerim	51	12,3
Ara sıra izlerim	136	32,8
Hiç bir zaman izlemem	228	54,9
Toplam	415	100,0

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin spor programlarına olan ilgileri arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=13.472$, $p<.05$] Sınıf düzeyi yükseldikçe spor programlarını her zaman izlerim diyen öğrencilerin oranı azalmıştır. Bu oran birinci sınıflarda %18,4, ikinci sınıflarda %12,4, üçüncü sınıflarda %11,2 ve dördüncü sınıflara ise %7,6'dır. Bu program türünü hiçbir zaman izlemem diyen öğrenci sayısında ise artış gözlenmiş, birinci sınıflar için %49 olan bu oran, dördüncü sınıflar için %64,8'e yükselmiştir. (Çizelge 34)

Çizelge 34: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Spor Programlarına Olan İlgileri

		Sınıf				Toplam
		1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf	
Her zaman izlerim	N	18	13	12	8	51
	%	18,4%	12,4%	11,2%	7,6%	12,3%
Ara sıra izlerim	N	32	44	31	29	136
	%	32,7%	41,9%	29,0%	27,6%	32,8%
Hiç bir zaman izlemem	N	48	48	64	68	228
	%	49,0%	45,7%	59,8%	64,8%	54,9%
Toplam	N	98	105	107	105	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kadın ve erkek öğrencilerin spor programlarına olan ilgileri arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=76.046$, $p<.05$] Her zaman spor programlarını izlerim diyen erkek öğrencilerin oranı %26,9, kadın öğrencilerin oranı ise %2,4'tür. Ara sıra spor programlarını izlerim diyen erkek öğrencilerin oranı %39,5, kadın öğrencilerin oranı da %28,3 iken, kadın öğrencilerin %69,4'ü, erkek öğrencilerinse %33,5'i hiçbir zaman spor programlarını izlemediklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 35)

Çizelge 35: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Spor Programlarına Olan İlgileri

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Her zaman izlerim	N	6	45	51
	%	2,4%	26,9%	12,3%
Ara sıra izlerim	N	70	66	136
	%	28,2%	39,5%	32,8%
Hiç bir zaman izlemem	N	172	56	228
	%	69,4%	33,5%	54,9%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Ekonomi–piyasa programlarını her zaman izleyen öğrencilerin oranı %2,7'dir. Öğrencilerin %25,1'i ara sıra bu tür programları izlediklerini, %72,3'ü ise ekonomi-piyasa programlarını hiçbir zaman izlemediklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 36)

Çizelge 36: Öğrencilerin Ekonomi – Piyasa Programlarına Olan İlgileri

	Frekans	Yüzde
Her zaman izlerim	11	2,7
Ara sıra izlerim	104	25,1
Hiçbir zaman izlemem	300	72,3
Toplam	415	100,0

Kadın ve erkek öğrencilerin ekonomi-piyasa programlarına olan ilgileri arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=20.772$, $p<.05$] Erkek öğrenciler bu program türüne daha fazla ilgi göstermektedirler. Kadın öğrencilerin %0,8'i, erkek öğrencilerin %5,4'ü her zaman; kadın öğrencilerin %19,4'ü, erkek öğrencilerinse %33,5'i ara sıra ekonomi-piyasa programlarını izlediklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 37)

**Çizelge 37: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin
Ekonomi – Piyasa Programlarına Olan İlgileri**

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Her zaman izlerim	N	2	9	11
	%	,8%	5,4%	2,7%
Ara sıra izlerim	N	48	56	104
	%	19,4%	33,5%	25,1%
Hiç bir zaman izlemem	N	198	102	300
	%	79,8%	61,1%	72,3%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Öğrencilerin %0,5'i her zaman, %10,6'sı ara sıra kadın programlarını izlediklerini belirtmişlerdir. Kadın programlarını hiçbir zaman izlemeyen öğrencilerin oranı %88,9'dur. (Çizelge 38)

Çizelge 38: Öğrencilerin Kadın Programlarına Olan İlgileri

	Frekans	Yüzde
Her zaman izlerim	2	,5
Ara sıra izlerim	44	10,6
Hiçbir zaman izlemem	369	88,9
Toplam	415	100,0

Görüldüğü gibi en az izlenen program türü kadın programlarıdır. Ancak burada “kadın programı” terimiyle kastedilen, televizyonların sabah ve öğleden sonra kuşaklarında yayınlanan, kadın sorunlarını çözmek bahanesiyle sadece sansasyonel olayları ekrana getirerek “reyting” toplamaya çalıştıkları için eleştirilen programlardır. Ekranlarda toplumsal cinsiyet sorununa bilimsel ve etik kaygılar güderek yaklaşan ve çözüm yolları arayan kadın programları bulunmamaktadır. Burada bahsettiğimiz program türünün üniversite öğrencileri tarafından en az izlenen program türü olması sevindiricidir.

Ankette verilen seçenekler dışında 3 öğrenci “diğer” seçeneğini işaretlemiştir. Bu başlık altında 3 öğrenci de dini yayınları izlediklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 39)

Çizelge 39: Öğrencilerin Diğer Programlara Olan İlgileri

	Frekans	Percent
Ara sıra izlerim	3	,7
Hiçbir zaman izlemem	412	99,3
Total	415	100,0

Görüldüğü gibi farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin izledikleri program türlerinin büyük bölümünde bir farklılık yoktur. Haber ve tartışma programları öğrenciler tarafından en çok takip edilen program türüdür. Sinema, bilgi yarışmaları, belgesel ve gezi programları ve kültür-sanat programları öğrencilerin en fazla izledikleri diğer program türleridir. Televizyon izleme alışkanlıklarıyla ilgili ilginç bir bulgu öğrencilerin yerli-yabancı dizilere olan ilgilerinin azlığıdır. Bilindiği gibi özellikle son yıllarda televizyonda en çok harcama yapılan ve kanalların açıkladıkları “reyting” raporlarına göre oldukça fazla izlenen program türü diziler olmuştur. RTÜK tarafından 2006 yılı başında yapılan 'Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması'na göre en çok izlenen program türleri haber programları iken diziler ikinci sırada yer almaktadır. Ancak üniversite öğrencilerinin yerli-yabancı dizilere olan ilgileri %64'lük bir oranla 6. sıradadır.

Kadın öğrenciler yerli ve yabancı dizileri, moda magazin programlarını; erkek öğrencilerse spor programlarını ve ekonomi programlarını anlamlı derecede daha fazla izlemektedirler. Bu durumun kadın ve erkek öğrencilerin cinsiyet rol kalıplarıyla olduğu kadar, bir izleyici türü yaratma çabasında olan televizyon kanallarının, bu programları sunuş biçimleriyle de ilgili olduğu düşünülmektedir. Özellikle ülkemizde spor denilince akla erkek egemen bir kültürü ve şiddet anlayışını da beraberinde getiren futbolun gelmesi ve spor programlarında çoğunlukla futbolla ilgili haberlerin yer alması kadınların bu program türüne olan ilgilerini azaltmaktadır. Ekonomi programlarının erkek öğrenciler tarafından daha yoğun izlenmesinin iki nedeni olduğu düşünülmektedir. Birincisi kadın ve erkek arasındaki toplumsal iş bölümü, erkeği para kazanan ve ekonomideki gelişmeleri takip etmesi gereken birey olarak konumlandırmaktadır. Bu toplumsal iş bölümü anlayışının öğrencilerin ilgi alanlarını belirlediği düşünülmektedir. Diğer yandan televizyon

kanallarında yayınlanan ekonomi programları çoğunlukla erkek sunucular ya da ekonomistler tarafından sunulmakta ve programlara konuk olarak yönetici vasfı taşıyan erkekler katılmaktadır. Bu eril mekanizma kadınların bu program türüne ilgilerini azaltmaktadır.

Öğrencilerin Ders Dışı Zamanlarda Katıldıkları Etkinliklerle İlgili Bulgular ve Yorum

Araştırmaya katılan öğrencilerin ders dışı zamanlarda katıldıkları etkinlikleri anlamak üzere dört ayrı soru sorulmuştur. Bu sorularda öğrencilerin sinemaya ve tiyatroya gitme ve dvd-vcd gibi ortamlarda film izleme sıklıkları sorulmuş, ayrıca verilen etkinlikler içinde ders dışı zamanlarda gerçekleştirdikleri en önemli beş etkinliği işaretlemeleri istenmiştir. Öğrencilere sunulan etkinlik seçenekleri şu şekildedir: Sinemada, evde film izleme, opera, bale, konser ve tiyatroya gitme, panel ve konferanslara katılma, İnternet'e girme, kitap, dergi, gazete okça, bir sivil toplum kuruluşu veya demokratik kitle örgütü için çalışma, bilgisayar oyunu oynama, müzik dinleme, televizyon izleme, bir müzik aleti çalma, radyo dinleme, spor yapma, eğlence mekanlarına gitme, alışveriş yapma ve kahveye gitme.

Öğrencilerin %10,4'ü her zaman, %84,1'i ara sıra sinemaya gittiklerini belirtmişlerdir. %5,5'lik bir kesim de hiçbir zaman sinemaya gitmediğini belirtmiştir. (Çizelge 40)

Çizelge 40: Öğrencilerin Sinemaya Gitme Sıklığı

	Frekans	Yüzde
Her zaman	43	10,4
Ara sıra	349	84,1
Hiçbir zaman	23	5,5
Toplam	415	100,0

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin sinemaya gitme sıklığı arasında gözlenen fark anlamlı değildir. [$\chi^2=5.419$, $p=0.491$ $p>.05$] Aynı şekilde kadın ve erkek öğrencilerin sinemaya gitme sıklığı arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir. [$\chi^2=3.073$, $p=0.215$, $p>.05$]

Öğrencilerin %39,8'i her zaman, %57,6'sı ara sıra dvd-vcd gibi ortamlarda film izlediklerini, %2,7'si ise bu ortamlarda hiçbir zaman film izlemediklerini belirtmiştir. (Çizelge 41)

Çizelge 41: Öğrencilerin DVD-VCD Gibi Ortamlarda Film İzleme Sıklığı

	Frekans	Yüzde
Her zaman	165	39,8
Ara sıra	239	57,6
Hiçbir zaman	11	2,7
Toplam	415	100,0

Farklı sınıflardaki öğrencilerin dvd-vcd gibi ortamlarda film izleme sıklığı arasında gözlenen fark anlamlı değildir. [$\chi^2=3.800$, $p=0.705$, $p>.05$] Aynı şekilde kadın ve erkek öğrencilerin dvd-vcd gibi ortamlarda film izleme sıklığı arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir. [$\chi^2=0.755$, $p=0.686$, $p>.05$]

Öğrencilerin %5,1'i her zaman, %62,7'si ara sıra tiyatroya gittiklerini belirtmişlerdir. 134 öğrenciden oluşan %32,3'lük bir kesim ise hiç bir zaman tiyatroya gitmediklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 42)

Çizelge 42: Öğrencilerin Tiyatroya Gitme Sıklığı

	Frekans	Yüzde
Her zaman	21	5,1
Ara sıra	260	62,7
Hiçbir zaman	134	32,3
Toplam	415	100,0

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin tiyatroya gitme sıklığı arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. [$\chi^2=19.542$, $p<.05$] Sınıf düzeyi yükseldikçe hiçbir zaman tiyatroya gitmeyen öğrencilerin sayısı azalmış, bu oran birinci sınıflar için %49 iken, dördüncü sınıf öğrencileri için %25,7'ye düşmüştür. (Çizelge 43)

Çizelge 43: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Tiyatroya Gitme Sıklığı

		Sınıf				Toplam
		1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf	
Her zaman	N	2	7	4	8	21
	%	2,0%	6,7%	3,7%	7,6%	5,1%
Ara sıra	N	48	67	75	70	260
	%	49,0%	63,8%	70,1%	66,7%	62,7%
Hiçbir zaman	N	48	31	28	27	134
	%	49,0%	29,5%	26,2%	25,7%	32,3%
Toplam	N	98	105	107	105	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kadın ve erkek öğrencilerin tiyatroya gitme sıklığı arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=36.116$, $p<.05$] Her zaman tiyatroya giderim diyen kadın öğrencilerin oranı %7,3, tiyatroya ara sıra giderim diyen kadın öğrencilerin oranıysa %71,4'tür. Erkek öğrenciler içinse bu oranlar sırasıyla %1,3 ve %49,7 olarak gözlenmiştir. (Çizelge 44)

Çizelge 44: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Tiyatroya Gitme Sıklığı

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Her zaman	N	18	3	21
	%	7,3%	1,8%	5,1%
Ara sıra	N	177	83	260
	%	71,4%	49,7%	62,7%
Hiçbir zaman	N	53	81	134
	%	21,4%	48,5%	32,3%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Öğrencilerin sinemaya, tiyatroya gitme ve ev ortamında (dvd-vcd) film izleme alışkanlıklarına dair bulgular dikkat çekicidir. Sayılanlar arasında öğrencilerin en yoğun gerçekleştirdikleri etkinlik dvd-vcd gibi ortamlarda film izlemektir. Sinemaya gitme ve ev ortamında film izleme sıklıkları farklı sınıflar ve cinsiyetler için değişmemektedir. Ancak tiyatroya gitme sıklığı sınıf düzeyi yükseldikçe artmıştır. Toplamda öğrencilerin %32,3'ü hiçbir zaman tiyatroya gitmediklerini söylemişlerdir. Bu oran dördüncü sınıf öğrencileri arasında da %25,7'dir. Ayrıca kadın öğrencilerin erkek öğrencilerden anlamlı şekilde daha fazla tiyatroya gittiği gözlenmiştir. Dördüncü sınıf öğrencilerinin ve kadın

öğrencilerin şehrin olanaklarının yarattığı kültürlenme sürecinden daha yoğun beslendikleri düşünülmektedir.

Abadan'ın çalışma yaptığı öğrencilerin %98'i boş zamanlarında sinemaya gitmekte, %92'si de tiyatroya gitmektedirler. 45 yıl sonrasında öğrencilerin sinemaya olan ilgilerinde azalma gözlenmiş olsa da, tiyatroya olan ilgide gözlenen azalma çok daha dikkat çekicidir.

Öğrencilerin ders dışı zamanlarda %73'lük bir oranla en çok kitap-dergi-gazete okudukları gözlenmiştir. Ders dışı zamanlarında müzik dinleyen öğrencilerin oranı %63, internete giren öğrencilerin oranı %62 ve sinemada ya da evde film izleyen öğrencilerin oranı %57'dir. Ders dışı zamanlarda televizyon izleyen, radyo dinleyen, alışveriş ve spor yapan öğrencilerin oranı sırasıyla; %38, %35, %33 ve %29'dur. Bilgisayar oyunu oynayan öğrencilerin oranı %21'dir. Öğrencilerin ders dışı zamanlarında daha az sıklıkla gerçekleştirdikleri etkinlikler şunlardır; eğlence mekanlarına gitmek (%14); tiyatro-opera-bale-konsere gitmek (%11); panel ve konferanslara katılmak (%11); kahveye gitmek (%10); bir müzik aleti çalmak (%7); bir sivil toplum kuruluşu veya demokratik kitle örgütü için çalışmak (%4). (Çizelge 45)

Çizelge 45: Öğrencilerin Ders Dışı Zamanlarda En Çok Katıldıkları Etkinlikler

Etkinlikler	Frekans	Yüzde
Kitap, dergi, gazete vs. okuyorum	305	73%
Müzik dinliyorum.	261	63%
İnternete giriyorum.	259	62%
Sinemada / evde film izliyorum.	237	57%
Televizyon izliyorum	158	38%
Radio dinliyorum.	144	35%
Alışveriş yapıyorum.	135	33%
Spor yapıyorum.	120	29%
Bilgisayar oyunu oynuyorum.	86	21%
Eğlence mekanlarına gidiyorum (bar, disko vs).	58	14%
Tiyatro / opera / bale / konsere gidiyorum.	47	11%
Panel ve konferanslara katılıyorum.	47	11%
Kahveye gidiyorum (okey, tavla, kağıt vs).	41	10%
Bir müzik aleti çalıyorum.	30	7%
Bir STK / Demokratik Kitle Örgütü için çalışıyorum.	17	4%
Diğer etkinliklere katılıyorum.	33	8%

Not: Bu verileri yorumlarken dikkat edilmesi gereken nokta, öğrencilerden yer aldıkları etkinlikler içinde ilk 5 tanesini yazmalarının istendiğidir. Öğrenciler de bu yönerge doğrultusunda en önemli gördükleri 5 etkinliği işaretlemişlerdir. Örneğin spor yapıyorum diyen 120 öğrenci olması, 120 öğrencinin bu etkinliği ders dışı zamanlarında gerçekleştirdikleri en önemli 5 etkinlikten birisi olarak gördükleri anlamına gelmektedir.

Ankette verilen seçenekler dışında 33 öğrenciden oluşan %8'lik bir kesim, "Diğer" seçeneğini işaretlemiştir. Bu öğrencilerden 6'sı ders dışı zamanlarda turizm amaçlı geziler yaptığını, 4'ü uyuduğunu, 4'ü arkadaşlarıyla oturup sohbet ettiğini, 3'ü halk oyunları oynadığını, 3'ü bir işte çalıştığını, 2'si heykel atölyesine devam ettiğini, 2'si KPSS için çalıştığını, 1'i dans kursuna gittiğini, 1'i dağcılık yaptığını, 1'i eylemlere katıldığını, 1'i bilardo oynadığını, 1'i sanat müziği korosuna devam ettiğini, 1'i şiir yazdığını, 1'i drama kursuna gittiğini, 1'i tiyatro topluluğunda görev aldığını ve 1'i de bilimsel anlamda araştırma yaptığını belirtmiştir.

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin ders dışı zamanlarda kitap-dergi ve gazete okumaya olan ilgileri arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=2.857$, $p=0.414$, $p>.05$]

Kadın öğrenciler ders dışı zamanlarda, erkek öğrencilerden anlamlı biçimde daha fazla kitap, dergi ve gazete okumaktadırlar. [$\chi^2=18.055$, $p<.05$] Kadın öğrencilerin %81'i, erkek öğrencilerin ise %62,3'ü, kitap-gazete ve dergi okumayı, ders dışı zamanlarda gerçekleştirdikleri en önemli 5 etkinlikten birisi olarak gördüklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 46)

Çizelge 46: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Kitap-Dergi-Gazete Okuma Oranları

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	47	63	110
	%	19,0%	37,7%	26,5%
Evet	N	201	104	305
	%	81,0%	62,3%	73,5%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Farklı cinsiyetlerdeki öğrencilerin okuma alışkanlıkları arasında gözlenen bu anlamlı fark, anketin ilk bölümünde kitap okuma alışkanlıklarıyla ilgili sorulara verilen yanıtlarla paralellik göstermektedir.

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin ders dışı zamanlarda müzik dinlemeye olan ilgileri arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=14.465$, $p<.05$] Birinci, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinin müzik dinlemeye olan ilgileri birbirine yakın oranlardayken, dördüncü sınıf öğrencilerinin bu ilgilerinde anlamlı bir düşüş gözlenmiştir. (Çizelge 47)

Çizelge 47: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Müzik Dinleme Oranları

		Sınıf				Toplam
		1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf	
Hayır	N	33	31	35	55	154
	%	33,7%	29,5%	32,7%	52,4%	37,1%
Evet	N	65	74	72	50	261
	%	66,3%	70,5%	67,3%	47,6%	62,9%
Toplam	N	98	105	107	105	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kadın ve erkek öğrencilerin ders dışı zamanlarda müzik dinleme oranları arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=3.500$, $p=0.061$, $p>.05$]

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin internete girme oranları arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=3.014$, $p=0.389$, $p>.05$]

Ders dışı zamanlarda internete giren erkek öğrencilerin oranı, kadın öğrencilerin oranından anlamlı derecede fazladır. [$\chi^2=5.923$, $p<.05$] Erkek öğrencilerin %69,5'i, kadın öğrencilerinse %57,7'si ders dışı zamanlarda internete girdiklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 48)

Çizelge 48: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin İnternete Girme Oranları

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	105	51	156
	%	42,3%	30,5%	37,6%
Evet	N	143	116	259
	%	57,7%	69,5%	62,4%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

GFK (Growth From Knowledge) tarafından toplam 11 ilde 890 kişinin katılımıyla gerçekleştirilen "İnternet Kullanıcıları Profili" araştırması sonuçlarına göre Türkiye'de internet kullanıcılarının %68'ini erkekler oluşturmaktadır (Türkiye Bilişim Derneği, 2006, s.15). Erkeklerin internet kafeleri daha rahat kullanıyor olması ve internet hizmetlerinin daha çok erkeklere yönelik olarak yürütülmesi kadın öğrencilerin ders dışı zamanlarda daha az internete giriyor olmalarının nedenler arasında sayılabilir.

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin sinemada ve evde film izleme oranları arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=1.478$, $p=0.687$, $p>.05$] Aynı şekilde kadın ve erkek öğrencilerin sinemada ve evde film izleme oranları arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir. [$\chi^2=2.223$, $p=0.136$, $p>.05$]

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin televizyon izleme oranları arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=2.847$, $p=0.416$, $p>.05$] Farklı cinsiyetlerdeki öğrencilerin televizyon izleme oranları arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=0.892$, $p=0.345$, $p>.05$]

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin radyo dinleme oranları arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=1.474$, $p=0.688$, $p>.05$]

Kadın öğrenciler ders dışındaki zamanlarda erkek öğrencilerden anlamlı bir biçimde daha fazla radyo dinlemektedir. [$\chi^2=25.360$, $p<.05$] Kadın öğrencilerin %44,4'ü, erkek öğrencilerinse %20,4'ü radyo dinlemeyi ders dışı zamanlarda gerçekleştirdikleri ilk beş etkinlikten biri olarak işaretlemiştir. (Çizelge 49)

Çizelge 49: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Radyo Dinleme Oranları

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	138	133	271
	%	55,6%	79,6%	65,3%
Evet	N	110	34	144
	%	44,4%	20,4%	34,7%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin alışveriş yapma oranları arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=3.589$, $p=0.309$, $p>.05$]

Ders dışı zamanlarda alışveriş yaparım diyen kadın öğrencilerin oranı, erkek öğrencilerin oranından anlamlı biçimde daha fazladır. [$\chi^2=36.630$, $p<.05$] (Çizelge 50)

Çizelge 50: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Alışveriş Yapma Oranları

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	139	141	280
	%	56,0%	84,4%	67,5%
Evet	N	109	26	135
	%	44,0%	15,6%	32,5%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Kadın öğrencilerin %44'ü alışveriş yaptıklarını belirtirken bu oran erkek öğrenciler için %15,6'dır. Ders dışı zamanlarda alışveriş yaptığını belirten kadın öğrencilerin oranının erkeklerin yaklaşık olarak üç katı olması dikkat çekicidir. Zorlu, (2006, s.202–203) ülkemizde ve dünyada kadınların tüketim kültürünün merkezinde olduklarından, özellikle reklamlarla kadının tüketici rolünün yeniden üretildiğinden söz etmektedir. Bu da kadınların daha fazla alışverişe yönelmelerine neden olmaktadır. Bu araştırmanın sonucu, kadın öğrenciler arasında aynı algının yerleşik olduğunu göstermektedir.

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin spor yapma oranları arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=2.374$, $p=0.499$, $p>.05$]

Ders dışı zamanlarda spor yaparım diyen erkek öğrencilerin oranı, kadın öğrencilerin oranından anlamlı biçimde fazladır. [$\chi^2=55.400$, $p<.05$] Erkek öğrencilerin %49,1'i, kadın öğrencilerin %15,3'ü ders dışı zamanlarda spor yaptıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 51)

Çizelge 51: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Spor Yapma Oranları

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	210	85	295
	%	84,7%	50,9%	71,1%
Evet	N	38	82	120
	%	15,3%	49,1%	28,9%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin bilgisayar oyunu oynama oranları arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=5.315$, $p=0.150$, $p>.05$]

Ders dışı zamanlarda bilgisayar oyunu oynayan erkek öğrencilerin oranı, kadın öğrencilerin oranından anlamlı biçimde fazladır. [$\chi^2=45.767$, $p<.05$] Erkek öğrencilerin %37,1'i, kadın öğrencilerin ise %9,7'si ders dışı zamanlarda bilgisayar oyunu oynadıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 52)

Çizelge 52: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Bilgisayar Oyunu Oynama Oranları

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	224	105	329
	%	90,3%	62,9%	79,3%
Evet	N	24	62	86
	%	9,7%	37,1%	20,7%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin bar, disko gibi eğlence mekanlarına gitme oranları arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=4.924$, $p=0.177$, $p>.05$] Kadın ve erkek öğrencilerin bar, disko gibi eğlence mekanlarına gitme oranları arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=1.810$, $p=0.178$, $p>.05$]

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin opera, tiyatro, bale ve konsere gitme oranları arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=6.413$, $p=0.093$, $p>.05$]

Kadın ve erkek öğrencilerin opera, tiyatro, bale ve konsere gitme oranları arasındaki fark anlamlıdır. [$\chi^2=14.161$, $p<.05$] Kadın öğrencilerin %16,1'i, erkek öğrencilerinse %4,2'si ders dışı zamanlarda tiyatro, opera, bale ve konsere gittiklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 53)

Çizelge 53: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Tiyatro-Bale- Opera-Konsere Gitme Oranları

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	208	160	368
	%	83,9%	95,8%	88,7%
Evet	N	40	7	47
	%	16,1%	4,2%	11,3%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin bir panel ve konferanslara katılma oranları arasındaki fark anlamlı değildir. [$\chi^2=0.638$, $p=0.888$, $p>.05$] Kadın ve erkek öğrencilerin bir panel ve konferanslara katılma oranları arasındaki fark anlamlı değildir. [$\chi^2=0.847$, $p=0.357$, $p>.05$]

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin kahveye gitme oranları arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=5.195$, $p=0.158$, $p>.05$]

Farklı cinsiyetlerdeki öğrencilerin kahveye gitme oranları arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=30.644$, $p<.05$] Erkek öğrencilerin %19,8'i, kadın öğrencilerin %3,2'si kahveye gitmeyi, ders dışında gerçekleştirdikleri en önemli beş etkinlikten birisi olarak belirtmişlerdir. (Çizelge 54)

Çizelge 54: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Kahveye Gitme Oranları

		Cinsiyet		Total
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	240	134	374
	%	96,8%	80,2%	90,1%
Evet	N	8	33	41
	%	3,2%	19,8%	9,9%
Total	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin bir müzik aleti çalma oranları arasındaki fark anlamlı değildir. [$\chi^2=1.788$, $p=0.617$, $p>.05$] Aynı şekilde kadın ve erkek öğrencilerin bir müzik aleti çalma oranları arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir. [$\chi^2=0.129$, $p=0.720$, $p>.05$]

Kadın ve erkek öğrencilerin bir sivil toplum kuruluşu ya da demokratik kitle örgütü için çalışma oranları arasındaki fark anlamlı değildir. [$\chi^2=2.545$, $p=0.111$, $p>.05$] Ders dışı zamanlarda bir sivil toplum kuruluşu ya da demokratik kitle örgütü için çalıştığını belirten öğrenci sayısı çok az olduğundan ve gerekli hücre sayısı dolmadığından farklı sınıf düzeylerindeki öğrenciler arasında anlamlılık çözümülemesi yapılamamıştır.

Öğrencilerin ders dışı zamanlarda katıldıkları etkinliklerle ilgili en çarpıcı bulgu, dördüncü sınıf öğrencilerinin diğerlerine oranla daha az müzik dinlemesi dışında, ders dışında katılınan hiçbir etkinliğin sınıf düzeylerine göre farklılaşmamasıdır. Her bir sınıf düzeyindeki öğrencilerin ders dışı zamanlarda gerçekleştirdiği ilk beş etkinlik aynıdır. Üniversite yaşantısının, öğrencilerin ders dışı zamanlarını daha verimli geçirmelerine ve kültürel, sanatsal ve sosyal etkinliklere daha fazla yönelmelerine yol açması beklenen bir durumdur. Ancak elde ettiğimiz sonuç bize, farklı sınıf düzeylerinde gerçekleştirilen etkinlikler arasında anlamlı bir fark olmadığını ve üniversite yaşantısının öğrencilerin ders dışı etkinlikleri üzerinde olumlu bir değişime yol açmadığını göstermiştir. Bunun en büyük nedeninin, öğrencilerin alışkanlıklarının ders dışındaki süreçlerde, tüketim endüstrisinin etkisi altında şekillenmesi ve üniversitenin etkisinin ikinci planda kalması olduğu düşünülmektedir.

Kadın öğrencilerin ders dışı zamanlarda erkek öğrencilere oranla daha çok kitap okudukları, radyo dinledikleri, alışveriş yaptıkları ve sahne sanatlarıyla daha çok ilgilendikleri; erkek öğrencilerinse kadınlara oranla daha çok internete girdiği, bilgisayarda oyun oynadığı, spor yaptığı ve kahveye gittiği, bulgular arasındadır. Kadın ve erkek öğrencilere dair bu bulgular ve daha önceki bulgular birlikte değerlendirildiğinde, kadın öğrencilerin kültürel ve sanatsal etkinliklere erkek öğrencilere oranla daha yoğun ilgi gösterdikleri anlaşılmaktadır. Erkek öğrenciler ders dışı zamanlarında daha çok kahveye giderlerken; kadın ve erkek öğrencilerin bar, disko gibi eğlence mekanlarına gitme oranları arasında anlamlı bir fark olmaması da dikkat çekicidir.

Abadan'ın yaptığı çalışmada sinemaya gitmek öğrencilerin boş zamanlarında gerçekleştirdikleri etkinlikler içinde ilk sıradadır. Bunu radyo dinlemek ve tiyatroya gitmek takip etmektedir. O dönemde ülkemizde henüz televizyon kanallarının olmaması, radyoya ve tiyatroya gösterilen yoğun ilginin bir nedeni olabilir. Ayrıca o dönemin öğrencilerinin %60'ı boş zamanlarında operaya gittiklerini belirtmişlerdir. Yaptığımız ön çalışmadan edindiğimiz deneyimle, sahne sanatlarıyla ilgili olarak

“tiyatro/opera/bale/konsere gidiyorum” şeklinde tek bir seçenek hazırladığımız halde, sadece 47 öğrenci (%11) bu seçeneği işaretlemiştir. İki dönem arasında karşılaştırma yapmaya devam edecek olursak, günümüz öğrencilerinin müzik aleti çalmak gibi yetenek gerektiren hobilere karşı çok daha az ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Abadan’ın çalışma yaptığı öğrencilerin %45’i bir gençlik teşkilatında görev aldıklarını belirtmişlerdir. Günümüzde ise bir Sivil Toplum Kuruluşu/Demokratik Kitle Örgütü için çalışıyorum diyen öğrencilerin oranı %4’tür. O dönemin öğrencileri %65’lik bir oranla konferans ve panellere gittiğini belirtmiş, günümüz öğrencileri için bu oran %10’da kalmıştır. Buradan da anlaşılacağı gibi günümüz üniversite öğrencileri daha çok bireysel etkinlikleri tercih etmekte, toplumsal sorumluluk taşımayı gerektiren etkinliklere ilgi çok düşük oranlarda kalmaktadır.

Öğrencilerin Üniversitedeki Topluluklara Olan İlgilerine Dair Bulgular ve Yorum

“Üniversitede etkinlik gösteren topluluklardan yeteri kadar haberdar mısınız?” sorusuna öğrencilerin %68,9’u “Hayır”, %31,1’i de “Evet” yanıtını vermişlerdir. (Çizelge 55)

Çizelge 55: Öğrencilerin Üniversitedeki Topluluklardan Haberdar Olma Durumları

	Frekans	Yüzde
Hayır	286	68,9
Evet	129	31,1
Toplam	415	100,0

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin üniversitedeki topluluklardan haberdar olma durumları arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=11.660$, $p<.05$] Sınıf düzeyi arttıkça etkinlik yapan topluluklardan haberdar olan öğrencilerin oranı artmıştır. Birinci sınıflar için %17 olan bu oran, dördüncü sınıflar için %37,1’e yükselmiştir. (Çizelge 56)

Çizelge 56: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Üniversitedeki Topluluklardan Haberdar Olma Durumları

		Sınıf				Toplam
		1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf	
Hayır	N	81	70	69	66	286
	%	82,7%	66,7%	64,5%	62,9%	68,9%
Evet	N	17	35	38	39	129
	%	17,3%	33,3%	35,5%	37,1%	31,1%
Toplam	N	98	105	107	105	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Öğrenciler %18,8’lik bir oranla en çok sanat ve edebiyat alanında çalışan topluluklara katılmaktadırlar. Öğrencilerin %7,5’i spor alanında, %5,3’ü bilim alanında ve %3,4’ü siyaset alanında çalışma yapan topluluklara katıldıklarını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin katıldıkları diğer topluluklar ise şunlardır: Bölüm toplulukları (16 öğrenci, %3,8), halk oyunları topluluğu (10 öğrenci, %2,5),

yaratıcı drama topluluğu (8 öğrenci, %1,9), çevre sorunlarıyla ilgilenen topluluklar (8 öğrenci, %1,9), toplumsal sorunlarla ilgilenen topluluklar (4 öğrenci, %0,9), öğrenci konseyi (1 öğrenci, %0,2). (Çizelge 57)

Çizelge 57: Öğrencilerin Katıldıkları Toplulukların Çalışma Alanları

Çalışma Alanı	Frekans	Yüzde
Sanat / Edebiyat	78	%18,8
Spor	31	%7,5
Bilim	22	%5,3
Siyaset	14	%3,4
Diğer	47	%11,3

Görüldüğü gibi öğrencilerin üniversitede etkinlik yapan topluluklara katılma oranı oldukça düşüktür. Bu durumun var olan toplulukların etkinliklerinin, öğrencilerin gerçek ihtiyaçlarına yanıt verememesinden kaynaklanma olasılığı vardır. Ayrıca üniversitedeki iletişim mekanizmalarının zayıf olması sonucu öğrencilerin topluluklardan yeteri kadar haberdar olamadığı ve katılımın da buna bağlı olarak düştüğü düşünülmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin bir bölümü üniversite dışında gerçekleştirilen etkinliklere katılarak ders dışı zamanlarını değerlendirebilmektedirler. Öğrencilerin katıldığı topluluklara baktığımızda, en düşük katılımın siyaset alanında çalışan topluluklara olduğu gözlenmiştir. Öğrencilerin siyaset konusunda bir araya gelme alışkanlıkları oldukça zayıftır. Sözü edilen toplulukların öğrencilerin beklentilerini karşılayamıyor ve güncel çalışmalar yapamıyor oluşları veya fikir ayrılıklarının bu topluluklar içinde tartışmalara yol açması bu durumun nedenleri olabileceken bir diğer olasılık da öğrencilerin siyasetten her anlamda uzak olmak istemeleridir.

Öğrencilerin Süreli Yayın Okuma Alışkanlıklarıyla İlgili Bulgular ve Yorum

Öğrenciler %23'lük bir oranla en çok kültür-sanat-edebiyat alanındaki süreli yayınları okuduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin %19'u bilim ve teknoloji dergilerini, %7'si mizah ve karikatür dergilerini, %7'si siyaset alanındaki yayınları, %3'ü moda-magazin ve aktüalite dergilerini ve %1'i de ekonomi-piyasa dergilerini okuduklarını belirtmiştir. (Çizelge 58)

Çizelge 58: Öğrencilerin Düzenli Olarak Okudukları Süreli Yayınların Türleri

Okunan Süreli Yayın Türleri	Frekans	Yüzde
Kültür / Sanat / Edebiyat	95	%23
Bilim / Teknoloji	79	%19
Mizah / Karikatür	29	%7
Siyaset	28	%7
Moda / Magazin / Aktüalite	12	%3
Ekonomi / Piyasa	4	%1
Diğer	14	%4

Verilen seçenekler dışında 7 öğrenci spor alanındaki dergileri, 3 öğrenci dini dergileri, 2 öğrenci gezi dergilerini, 2 öğrenci de eğitim alanındaki dergileri okumaktadır.

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin kültür, sanat ve edebiyat alanındaki süreli yayınlara olan ilgileri arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=8.951$, $p<.05$] ikinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin bu yayınları okuma oranı aynıyken en yüksek okunma oranı %29 ile üçüncü sınıf öğrencileri arasında görülmüştür. (Çizelge 59)

**Çizelge 59: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin
Kültür-Sanat-Edebiyat Dergilerine Olan İlgileri**

		Sınıf				Toplam
		1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf	
Hayır	N	86	79	76	79	320
	%	87,8%	75,2%	71,0%	75,2%	77,1%
Evet	N	12	26	31	26	95
	%	12,2%	24,8%	29,0%	24,8%	22,9%
Toplam	N	98	105	107	105	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Farklı cinsiyetlerdeki öğrencilerin kültür, sanat ve edebiyat dergilerine olan ilgileri arasındaki fark anlamlı değildir. [$\chi^2=0.592$, $p=0.442$, $p>.05$]

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin bilim ve teknoloji dergilerine olan ilgileri arasındaki fark anlamlı değildir. [$\chi^2=7.069$, $p=0.070$, $p>.05$] Farklı cinsiyetlerdeki öğrencilerin bilim ve teknoloji dergilerine olan ilgileri arasındaki fark anlamlı değildir. [$\chi^2=0.003$, $p=0.957$, $p>.05$]

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin mizah ve karikatür dergilerine olan ilgileri arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=9.167$, $p<.05$] Sınıf düzeyi yükseldikçe mizah ve karikatür dergilerini okunma oranında anlamlı bir azalma gözlenmiştir. Birinci sınıflar için %11,2 olan bu oran, dördüncü sınıflar için %2,9'a düşmüştür. (Çizelge 60)

**Çizelge 60: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin
Mizah ve Karikatür Dergilerine Olan İlgileri**

		Sınıf				Toplam
		1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf	
Hayır	N	87	94	103	102	386
	%	88,8%	89,5%	96,3%	97,1%	93,0%
Evet	N	11	11	4	3	29
	%	11,2%	10,5%	3,7%	2,9%	7,0%
Toplam	N	98	105	107	105	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Farklı cinsiyetlerdeki öğrencilerin mizah ve karikatür dergilerine olan ilgileri arasındaki fark anlamlı değildir. [$\chi^2=0.273$, $p=0.601$, $p>.05$]

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin siyaset alanındaki dergilere olan ilgileri arasındaki fark anlamlı değildir. [$\chi^2=0.373$, $p=0.946$, $p>.05$]

Farklı cinsiyetlerdeki öğrencilerin siyaset alanındaki dergilere olan ilgileri arasındaki anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=12.145$, $p<.05$] Erkek öğrenciler siyaset alanındaki süreli yayınlara, kadın öğrencilerden anlamlı derecede daha fazla ilgi duymaktadırlar. Kadın öğrencilerin %3,2'si, erkek öğrencilerinse %12'si siyaset alanındaki süreli yayınları düzenli olarak takip ettiklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 61)

Çizelge 61: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Siyasi Dergilere Olan İlgileri

		Cinsiyet		Total
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	240	147	387
	%	96,8%	88,0%	93,3%
Evet	N	8	20	28
	%	3,2%	12,0%	6,7%
Total	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Abadan'ın çalışmasında öğrencilerin %80'i düzenli olarak dergi okuduklarını belirtirlerken aynı oran günümüz öğrencileri arasında %54'tür. Yine Abadan'ın çalışmasında %52'lik bir oranla en çok okunan dergi türü siyasi dergilerdir. Bunu sırasıyla edebiyat, mizah, aktüalite, spor, bilim dergileri ve son olarak da %7'lik bir oranla dini dergiler izlemektedir. Günümüzde siyasi dergilerin okunma oranı %7 ile 4. sıradadır. En çok okunan sanat/edebiyat dergilerinin okunma oranı %23'dür. İkinci sırada bilim, üçüncü sırada mizah dergileri yer almaktadır. Mizah dergilerinin okunma oranı sınıf düzeyi yükseldikçe düşmüştür.

Öğrenim gördüğünüz alanla ilgili 3 süreli yayının adını yazar mısınız?" şeklindeki soruyu 156 öğrenciden oluşan %37,6'lık bir kesim boş bırakmıştır. Öğrencilerin %16'sı öğrenim gördükleri alanla ilgili 1 süreli yayın, %24,8'i 2 süreli yayın ve %21,4'ü de 3 süreli yayın adı yazmışlardır. (Çizelge 62)

Çizelge 62: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alanla İlgili Süreli Yayınlarla İlişkin Bilgi Durumları

	Frekans	Yüzde
Süreli yayın adı yazamayanlar	156	37,6
1 süreli yayın adı yazanlar	67	16,1
2 süreli yayın adı yazanlar	103	24,8
3 süreli yayın adı yazanlar	89	21,4
Toplam	415	100,0

Farklı sınıflar düzeylerindeki öğrencilerin, öğrenim gördükleri alanla ilgili süreli yayınlara ilişkin bilgi durumları arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=90.514$, $p<.05$] Birinci sınıf öğrencilerinin %71,4'ü öğrenim gördükleri alanla ilgili süreli yayın ismi yazamamıştır. İkinci sınıf öğrencilerinin %32,4'ü, üçüncü sınıf öğrencilerinin %34,6'sı ve dördüncü sınıf öğrencilerinin %14,3'ü yine bu soruyu yanıtızsız bırakmışlardır. Öğrenim görülen alanla ilgili 2 süreli yayın adı yazabilen öğrencilerin oranında sınıf düzeyi arttıkça anlamlı bir artış gözlenmiştir. Birinci sınıf öğrencilerinin %4,1'i, ikinci sınıf öğrencilerinin %25,7'si, üçüncü sınıf öğrencilerinin %16,8'i ve dördüncü sınıf öğrencilerinin %38,'i öğrenim gördükleri alanla ilgili 3 süreli yayın adı yazmıştır. (Çizelge 63)

Çizelge 63: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alanla İlgili Süreli Yayınlarla İlişkin Bilgi Durumları

		Sınıf				Toplam
		1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf	
Süreli yayın adı yazamayanlar	N	70	34	37	15	156
	%	71,4%	32,4%	34,6%	14,3%	37,6%
1 süreli yayın adı yazanlar	N	13	21	19	14	67
	%	13,3%	20,0%	17,8%	13,3%	16,1%
2 süreli yayın adı yazanlar	N	11	23	33	36	103
	%	11,2%	21,9%	30,8%	34,3%	24,8%
3 süreli yayın adı yazanlar	N	4	27	18	40	89
	%	4,1%	25,7%	16,8%	38,1%	21,4%
Toplam	N	98	105	107	105	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kadın ve erkek öğrencilerin öğrenim gördükleri alanla ilgili süreli yayınlara ilişkin bilgi durumları arasında anlamlı bir fark gözlenmektedir. [$\chi^2=14.026$, $p<.05$] Öğrenim görülen alanla ilgili 1, 2 ve 3 süreli yayın adı yazan kadın öğrencilerin oranları sırasıyla %20,2, %26,2 ve %22,6 iken, erkek

öğrenciler için aynı oranlar sırasıyla %10,2, %22,8 ve %19,8'dir. Kadın öğrencilerin %31'i, erkek öğrencilerinse %47,3'ü öğrenim gördükleri alanla ilgili hiçbir süreli yayın adı yazamamışlardır. (Çizelge 64)

Çizelge 64: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alanla İlgili Süreli Yayınlarla İlişkin Bilgi Durumları

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Süreli yayın adı yazamayanlar	N	77	79	156
	%	31,0%	47,3%	37,6%
1 süreli yayın adı yazarlar	N	50	17	67
	%	20,2%	10,2%	16,1%
2 süreli yayın adı yazarlar	N	65	38	103
	%	26,2%	22,8%	24,8%
3 süreli yayın adı yazarlar	N	56	33	89
	%	22,6%	19,8%	21,4%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

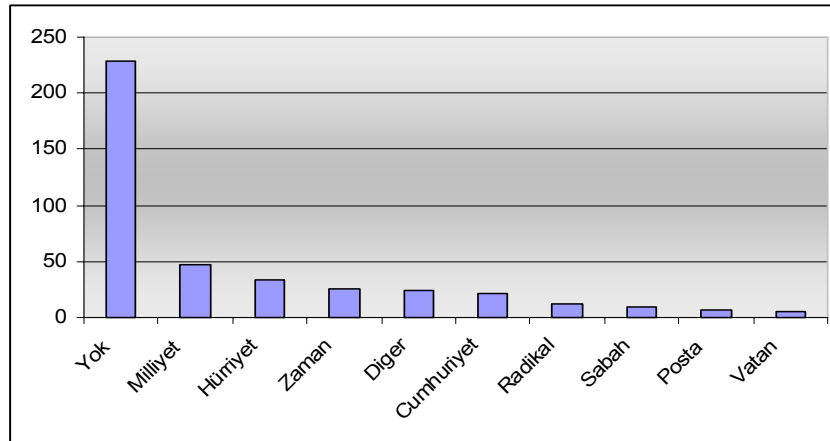
Görüldüğü gibi öğrencilerin yaklaşık olarak %40'ı, öğrenim gördükleri alanda (eğitim bilimleri alanında) çıkartılan süreli yayınlardan haberdar değildirler. Anketin dönem sonunda uygulanmasına karşın birinci sınıf öğrencilerinin %71'inin öğrenim gördükleri alanla ilgili tek bir süreli yayın adı yazmamış olmaları da dikkat çekicidir. Sınıf düzeyi arttıkça, alanla ilgili süreli yayınlardan haberdar olma oranı anlamlı derecede artmış olsa da, 105 dördüncü sınıf öğrencisinden ancak 40 tanesi, yani %38'i, 3 süreli yayın adı verebilmiştir. Bu da öğrencilerin öğrenim gördükleri alana dair beslenmelerinin çoğunlukla derste anlatılanlarla sınırlı kaldığını, öğrencilerin kendilerini geliştirmek için bunun dışında bir çaba sarf etmediklerini göstermektedir. Ayrıca kadın öğrenciler bu yayınlara, erkek öğrencilere oranla daha fazla ilgi göstermektedirler. Benzer bir durum öğrenim görülen alanla ilgili kitap okuma alışkanlıkları için de gözlemlendiğinden, kadın öğrencilerinin genel anlamda okumaya olduğu kadar öğrenim gördükleri alana yönelik ilgilerinin de daha yüksek olduğu ve kendilerini ileride sahip olacakları mesleklere hazırlarken farklı kanallardan beslenmeyi daha çok tercih ettikleri söylenebilir.

Öğrencilerin Gazete Okuma Alışkanlıklarıyla İlgili Bulgular ve Yorum

Ankete verilen yanıtlara göre öğrencilerin %55,2'si düzenli olarak gazete okumamaktadır. En çok okunan günlük gazete %11,3'lük bir oranla Milliyet'tir. Bunu sırasıyla Hürriyet (%8), Zaman (%6,3) ve Cumhuriyet (%5,1) gazeteleri izlemektedir. Radikal (%2,9), Sabah (%2,4), Posta (%1,7) ve Vatan (%1,4) gazeteleri ise sırasıyla daha az okunan gazetelerdir. Bunların dışında 5 öğrenci Evrensel, 3 öğrenci Birgün, 2 öğrenci Ülkede Özgür Gündem, 2 öğrenci Yeni Şafak, 2 öğrenci Milli Gazete, 2 öğrenci Vakit, 2 öğrenci Fanatik, 1'er öğrenci de Fotomaç, Tercüman, Yeni Mesaj, Akşam, Takvim ve Dünya adlı günlük gazeteleri düzenli olarak okuduklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 65)

Çizelge 65: Öğrencilerin Düzenli Olarak Takip Ettikleri Günlük Gazeteler

	Frekans	Yüzde
Yok	229	55,2
Milliyet	47	11,3
Hürriyet	33	8,0
Zaman	26	6,3
Cumhuriyet	21	5,1
Radikal	12	2,9
Sabah	10	2,4
Posta	7	1,7
Vatan	6	1,4
Diger	24	5,8
Toplam	415	100,0

Grafik 1: Öğrencilerin Düzenli Olarak Takip Ettikleri Günlük Gazetelerin Okunma Frekansları

Abadan'ın 1961 yılında yaptığı araştırmanın bulgularına baktığımızda, her iki dönemin gazete okuma alışkanlıkları arasında çok keskin bir fark olduğu anlaşılmaktadır. O dönemin öğrencileri %80'lik bir oranla her gün gazete okuduklarını belirtmişlerdir. Bu çalışmaya katılan öğrencilerin ise %45'i düzenli olarak gazete okuduklarını belirtmişlerdir. Tıpkı kitap okuma alışkanlığında olduğu gibi gazete okuma alışkanlığında da ciddi bir azalma söz konusudur. Kitap okuma alışkanlığındaki azalma zaman zaman kitapların çok pahalı olmasına bağlanmaktadır. Ancak gazete için aynı pahalılıktan söz edilemeyeceğinden, ayrıca gazeteler internet üzerinden de takip edilebildiğinden, okuma alışkanlığında genel bir düşüş olduğu anlaşılmaktadır.

Abadan'ın bulgularına göre öğrenciler arasında en çok okunan gazete Cumhuriyet'tir. Bunu Milliyet ve Vatan Gazeteleri izlemektedir. Dördüncü sırada Yeni Gün, beşinci sırada da Ulus gazeteleri okunmaktadır. Gazete okuma alışkanlıklarına ilişkin verilerin olduğu bir diğer çalışma da Özer Ozankaya'nın 1966 yılında yazdığı doktora tezidir. Bu çalışmada öğrenciler arasında en çok okunan gazete Milliyet, ikinci sırada okunan gazete de Cumhuriyet'tir. Okunan diğer gazeteler sırasıyla, Hürriyet, Akşam ve Ulus gazeteleridir. Günümüzde Eğitim Bilimleri Fakültesi öğrencileri arasında en çok okunan gazete yine Milliyet'tir. Hürriyet ikinci sırada, Zaman gazetesi ise üçüncü sıradadır.

Öğrenciler %83'lük bir oranla bir günlük gazetede en çok güncel olaylarla ilgili yazıları takip ettiklerini belirtmişlerdir. Bunu %69'luk bir oranla köşe yazılarını ve yorumları okuyanlar ve %48'lik bir oranla kültür-sanat sayfalarını okuyanlar izlemiştir. Mizah-karikatür sayfaları (%47); iç ve dış politika haberleri (%44); araştırma-inceleme yazıları(%39); spor sayfaları (%31) ve magazin-moda (%21) sayfaları sırasıyla takip edilen diğer yazılardır. Öğrencilerin %17'si astroloji sayfasını, %14'ü adli haberleri, %10'u da ekonomi sayfalarını ilgiyle takip ettiğini belirtmiştir. Bunların dışında 1'i ikinci sınıf, 2'si üçüncü sınıf öğrencisi olan üç kadın öğrenci de bulmaca sayfasını ilgiyle izlemektedir. (Çizelge 66)

Çizelge 66: Öğrencilerin Bir Gazetede Okudukları Yazılar

	Frekans	Yüzde
Güncel Olaylar	344	%83
Köşe Yazıları / Yorumlar	286	%69
Kültür / Sanat Sayfaları	200	%48
Mizah / Karikatür Sayfaları	196	%47
İç ve Dış Politika Haberleri	183	%44
Araştırma / İnceleme Yazıları	160	%39
Spor Sayfaları	129	%31
Magazin / Moda Sayfaları	89	%21
Astroloji	71	%17
Adli Haberler	56	%14
Ekonomi Sayfaları	42	%10
Diğer Yazılar	3	%0.7

Kay-kare testi sonuçlarına göre farklı sınıf düzeylerindeki ve farklı cinsiyetlerdeki öğrencilerin *güncel olaylara; mizah-karikatür sayfalarına; iç ve dış politika haberlerine; araştırma-inceleme yazılarına ve adli haberlere* olan ilgileri arasında anlamlı bir fark gözlenmemektedir.

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin köşe yazıları ve yorumlara olan ilgileri arasında anlamlı bir fark gözlenmemektedir. [$\chi^2=5.822$, $p=0.121$, $p>.05$] Kadın öğrencilerin köşe yazıları ve yorumlara olan ilgileri, erkek öğrencilerinkinden anlamlı derecede fazladır. [$\chi^2=8.014$, $p<.05$] Kadınların %74,2'si, erkeklerinse %61,1'i köşe yazıları ve yorumları okuduklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 67)

Çizelge 67: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Köşe Yazıları ve Yorumlara Olan İlgileri

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	64	65	129
	%	25,8%	38,9%	31,1%
Evet	N	184	102	286
	%	74,2%	61,1%	68,9%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin kültür ve sanat sayfalarına olan ilgileri arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=2.550$, $p=0.466$, $p>.05$]

Kadın ve erkek öğrencilerin kültür ve sanat sayfalarına olan ilgileri arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=26.060$, $p<.05$] Kadın öğrencilerin %58,5'i, erkek öğrencilerinse %32,9'u kültür ve sanat sayfalarını okuduklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 68)

Çizelge 68: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Kültür-Sanat Sayfalarına Olan İlgileri

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	103	112	215
	%	41,5%	67,1%	51,8%
Evet	N	145	55	200
	%	58,5%	32,9%	48,2%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin spor sayfalarına olan ilgileri arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=14.231$, $p<.05$] Sınıf düzeyi yükseldikçe spor sayfalarına olan ilgide azalma gözlenmektedir. Birinci sınıf öğrencilerinin %44,9'u spor sayfalarını ilgiyle okuduğunu belirtmiş, dördüncü sınıflar içinse bu oran %21'e düşmüştür. (Çizelge 69)

Çizelge 69: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Spor Sayfalarına Olan İlgileri

		Sınıf				Toplam
		1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf	
Hayır	N	54	72	77	83	286
	%	55,1%	68,6%	72,0%	79,0%	68,9%
Evet	N	44	33	30	22	129
	%	44,9%	31,4%	28,0%	21,0%	31,1%
Toplam	N	98	105	107	105	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kadın ve erkek öğrencilerin spor sayfalarına olan ilgileri arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=108.172$, $p<.05$] Erkek öğrencilerin %59,9'u, kadın

öğrencilerinse %11,7'si spor sayfalarını okuduklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 70)

Çizelge 70: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Spor Sayfalarına Olan İlgileri

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	219	67	286
	%	88,3%	40,1%	68,9%
Evet	N	29	100	129
	%	11,7%	59,9%	31,1%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin magazin ve moda sayfalarına olan ilgileri arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=6.212$, $p=0.102$, $p>.05$]

Kadın öğrenciler magazin ve moda sayfalarını erkek öğrencilerden anlamlı biçimde daha fazla okumaktadırlar. [$\chi^2=18.876$, $p<.05$] Kadın öğrencilerin %28,6'sı, erkek öğrencilerinse %10,8'i magazin ve moda sayfalarını okuduklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 71)

Çizelge 71: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Magazin ve Moda Sayfalarına Olan İlgileri

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	177	149	326
	%	71,4%	89,2%	78,6%
Evet	N	71	18	89
	%	28,6%	10,8%	21,4%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin astroloji yazılarına olan ilgileri arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=1.918$, $p=0.590$, $p>.05$]

Kadın ve erkek öğrencilerin astroloji yazılarına olan ilgileri arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=24.369$, $p<.05$] Kadın öğrencilerin %24,6'sı, erkek öğrencilerinse %6'sı astroloji yazılarına okuduklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 72)

Çizelge 72: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Astroloji Yazılarına Olan İlgileri

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	187	157	344
	%	75,4%	94,0%	82,9%
Evet	N	61	10	71
	%	24,6%	6,0%	17,1%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin ekonomi sayfalarına olan ilgileri arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=2.306$, $p=0.511$, $p>.05$]

Erkek öğrenciler ekonomi sayfalarını kadın öğrencilerden anlamlı biçimde daha fazla okumaktadırlar. [$\chi^2=40.182$, $p<.05$] Erkek öğrencilerin %21,6'sı, kadın öğrencilerinse %2,4'ü ekonomi sayfalarını okuduklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 73)

Çizelge 73: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Ekonomi Sayfalarına Olan İlgileri

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	242	131	373
	%	97,6%	78,4%	89,9%
Evet	N	6	36	42
	%	2,4%	21,6%	10,1%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Gazetede güncel olaylardan sonra en çok okunan yazı türü köşe yazıları ve yorumlardır. Kadın öğrencilerin %74,2'si, erkek öğrencilerin %61,1'i güncel olaylardan sonra en çok köşe yazıları ve yorumları okumaktadırlar. Gazetede kültür sanat sayfalarını okuyan erkek öğrencilerin oranı %32,9 iken kadınlar arasında bu oran %58,5'e yükselmiştir. Bu bulgu, "kadın öğrenciler kültürel ve sanatsal konulara erkek öğrencilerden daha fazla ilgi göstermektedirler" şeklinde ifade edilen yorumu desteklemektedir. Tıpkı televizyonda olduğu gibi gazetede de spora ve ekonomi piyasa konularına erkek öğrenciler daha fazla ilgi gösterirken; kadın öğrencilerin moda magazin ve astroloji sayfalarını daha çok okudukları gözlenmektedir.

Bir diğer önemli bulgu ise gazete okuma alışkanlığı konusunda da farklı sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmamasıdır.

Öğrencilerin Konuşma Alışkanlıklarıyla İlgili Bulgular ve Yorum

Öğrenciler %62'lik bir oranla, günlük yaşamda en çok kültür ve sanat konularıyla ilgili konuşmaktan hoşlandıklarını belirtmişlerdir. En çok konuşulan ikinci konu, %48'lik bir oranla, ailedir. Öğrencilerin %42'si günlük yaşamda bilim ve teknolojiyle, %37'si siyasetle, %35'i de sporla ilgili konuşmaktan hoşlanmaktadır. Din, cinsellik ve ekonomi hakkında konuşmaktan hoşlanan öğrencilerin oranı sırasıyla %28, %25 ve %15'dir.

Verilen seçeneklerin dışında 4 öğrenci tarihle ilgili; 3 öğrenci psikolojiyle ilgili; 2'şer öğrenci felsefe, dersler, moda/magazin, eğitim, mizah, eğlence ve kişiler arası ilişkilerle ilgili ve 1'er öğrenci de müzik, sağlık ve sosyolojik konularla ilgili konuşmaktan hoşlandıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 74)

Çizelge 74: Öğrencilerin Günlük Yaşamda Konuştıkları Konular

	Frekans	Yüzde
Kültür / Sanat	258	%62
Aile	200	%48
Bilim / Teknoloji	176	%42
Siyaset	154	%37
Spor	143	%35
Din	115	%28
Cinsellik	104	%25
Ekonomi	64	%15
Diğer	24	%6

Öğrenciler sözü geçen konuları %98'lik bir oranla en çok arkadaşlarıyla konuşmaktadırlar. Öğrencilerin %51'i aile üyeleriyle, %23'ü internet ortamında, %10'u üniversitedeki hocalarıyla ve %6'sı da katıldıkları panel ve konferans gibi etkinliklerde konuştuklarını belirtmişlerdir. "Diğer" seçeneği altında 4 öğrenci en çok erkek arkadaşıyla, 1 öğrenci de en çok kız arkadaşıyla konuştuğunu belirtmiştir. (Çizelge 75)

Çizelge 75: Öğrencilerin En Çok Konuştukları Kişiler ve Ortamlar

	Frekans	Yüzde
Arkadaşlarımla	408	%98
Aile üyelerimle	212	%51
İnternet ortamında (forumlar vb.)	96	%23
Üniversitedeki hocalarımla	44	%10
Katıldığım konferans / panel vb. etkinliklerde	23	%6
Diğer	5	%1

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin aile üleriyle konuşma oranları arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=2.446$, $p=0.435$, $p>.05$]

Kadın ve erkek öğrencilerin günlük hayatta aile üleriyle konuşma oranları arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir. [$\chi^2=16.542$, $p<.05$] Kadın öğrencilerin %59,3'ü, erkek öğrencilerinse %38,9'u aile üleriyle konuştuklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 76)

Çizelge 76: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Aile Üleriyle Konuşma Oranları

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	101	102	203
	%	40,7%	61,1%	48,9%
Evet	N	147	65	212
	%	59,3%	38,9%	51,1%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Ozankaya'nın çalışmasına katılan öğrenciler yine en çok arkadaşlarıyla ikinci sırada da aileleriyle konuştuklarını belirtmişlerdir. Her iki çalışmada da kadın öğrencilerin erkek öğrencilere oranla aileleriyle daha fazla diyalog içinde oldukları görülmüştür.

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin internet ortamında (forumlar vb.) konuşma oranları arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=0.554$, $p=0.907$, $p>.05$]

Kadın ve erkek öğrencilerin internet ortamında konuşma oranları arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir. [$\chi^2=10.071$, $p<.05$] Erkek öğrencilerin %31,1'i internette forum vb. ortamlarda konuştuklarını belirtirlerken, bu oran kadın öğrenciler için %17,7'dir. (Çizelge 77)

**Çizelge 77: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin
İnternet Ortamında Konuşma Oranları**

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	204	115	319
	%	82,3%	68,9%	76,9%
Evet	N	44	52	96
	%	17,7%	31,1%	23,1%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin üniversitedeki hocalarıyla konuşma oranları arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=3.725$, $p=0.293$, $p>.05$] Aynı şekilde kadın ve erkek öğrencilerin üniversitedeki hocalarıyla konuşma oranları arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=0.020$, $p=0.887$, $p>.05$]

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin katıldıkları konferans ve panel gibi etkinliklerde konuşma oranları arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=3.319$, $p=0.345$, $p>.05$] Farklı cinsiyetlerdeki öğrencilerin katıldıkları konferans ve panel gibi etkinliklerde konuşma oranları arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=0.106$, $p=0.745$, $p>.05$]

Konuşma alışkanlıklarıyla ilgili önemli bir bulgu öğrencilerin üniversitedeki hocalarıyla konuşma oranlarının düşüklüğüdür. Öğrencilerin ancak %10'u, günlük yaşamda önemli gördükleri konuları, üniversitedeki öğretim üyeleriyle konuştuklarını dile getirmişlerdir. Birinci sınıf öğrencilerinin %93,9'u üniversitedeki hocalarıyla konuşmadıklarını belirtirlerken, dördüncü sınıf öğrencilerinin %86,7'sinin de aynı şeyi söylemesi ve üniversitedeki hocalarla kurulan diyalogda sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmaması düşündürücüdür. Üniversitede, özellikle bazı seçimlik derslerde sınıfların kalabalık olması, hoca-öğrenci arasındaki diyalogun zayıflamasının nedenlerinden birisi olarak görülebilir. Ayrıca günümüz üniversite gençliğinin

bilgiye kaplı bir tutum sergilemesinin ve derste anlatılanlar dışında akademisyenden alabileceği başka bilgiler olduğunu düşünmemesinin de sorunun öğrencilerden kaynaklanan bir boyutu olduğu düşünülmektedir. Bazı öğretim üyelerinin öğrencilerle arasına mesafe koyuyor olması ve öğrencilerin öğretim üyelerine ders dışında kolaylıkla ulaşamıyor olmamaları da olasılıklar arasındadır. Akademisyen-öğrenci yabancılaşmasının sadece 1980'den sonra ortaya çıkmış bir sorun olmadığını savunan Özsoy'a (2004, s.305) göre, bunu "1980 öncesinde olduğu gibi, bugün de varlığını sürdüren ve kökeni devlet-yurttaş ilişkisine dek uzanan sistematik bir sorun olarak değerlendirmek daha uygun bir yaklaşım olacaktır." Öğrencilerin öğretim üyeleriyle konuşmaktan çekinmelerinin kendilerine yeterince güvenmemelerinden ve hata yapmaktan korkmalarından kaynaklandığı da düşünülebilir.

Öğrencilerin Üniversitedeki Söz Haklarıyla İlgili Görüşlerine Dair Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin %69,2'si üniversitede kendilerine yeterince söz hakkı tanınmadığını belirtmişlerdir. (Çizelge 78)

**Çizelge 78: Öğrencilerin Kendilerine Üniversitede
Söz Hakkı Tanınıp Tanınmadığına Dair Görüşleri**

	Frekans	Yüzde
Hayir	287	69,2
Evet	128	30,8
Toplam	415	100,0

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin kendilerine yeterince söz hakkı tanınıp tanınmadığına dair görüşleri arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=5.874$, $p=0.118$, $p>.05$]

Kendilerine üniversitede söz hakkı tanınmadığını düşünen kadın öğrencilerin oranı, aynı fikre sahip erkek öğrencilerin oranından anlamlı biçimde fazladır. [$\chi^2=4.232$, $p<.05$] Kadın öğrencilerin %73'ü, erkek öğrencilerinse %63,5'i üniversitede yeterince söz hakları olmadığını düşünmektedir. (Çizelge 79)

**Çizelge 79: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Kendilerine Üniversitede
Söz Hakkı Tanınıp Tanınmadığına Dair Görüşleri**

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	181	106	287
	%	73,0%	63,5%	69,2%
Evet	N	67	61	128
	%	27,0%	36,5%	30,8%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Öğrencilerin yaklaşık %70'i üniversitede kendilerine söz hakkı tanınmadığını düşünmektedir. Oysa üniversitenin asli unsurlarından birisi öğrencilerdir ve öğrencilerin kendilerini ifade edebilmeleri, kendileriyle ilgili karar mekanizmalarına müdahale edebilmeleri ve düşüncelerini özgürce

savunabilmeleri gerekmektedir. Burada öğrencilere yeterince söz hakkı verilmemesinin, öğrenciler arasında yeni bir muhalif anlayışın yeşermesinin istenmemesinden kaynaklandığı sanılmaktadır.

Kadın öğrenciler arasında söz hakkına sahip olmadıklarını düşünenlerin oranı erkek öğrencilerden daha fazladır. Bu bulgu iki biçimde yorumlanabilir: Ya gerçekten kadın öğrenciler bir ayrımcılıkla karşılaşmakta ve erkek öğrenciler kadar söz sahibi olamamaktadırlar ya da kadınlar söz hakkı denildiğinde erkek öğrencilerden daha fazlasını anlamakta ve daha fazlasını talep etmektedirler.

Öğrencilerin Siyasal, Ekonomik, Toplumsal ve Kültürel Konularla İlgilenme Düzeylerine Dair Bulgular ve Yorum

Ankete katılan öğrencilerin %61,7'si üniversite öğrencilerinin siyasetle ilgilenmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. (Çizelge 80)

Çizelge 80: Öğrencilerin Siyasetle İlgilenmeleri Gereği Konusundaki Görüşleri

		Frekans	Yüzde
	Hayır	159	38,3
	Evet	256	61,7
Toplam		415	100,0

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin, siyasetle ilgilenmeleri gereği konusundaki görüşleri arasında anlamlı bir fark gözlenmemektedir. [$\chi^2=4.405$, $p=0.221$, $p>.05$]

Kadın ve erkek öğrencilerin, siyasetle ilgilenmeleri gereği konusundaki görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=9.561$, $p<.05$] Kadın öğrencilerin %67,7'si, erkek öğrencilerinse %52,7'si, üniversite öğrencilerinin siyasetle ilgilenmeleri gerektiğini savunmuşlardır. (Çizelge 81)

Çizelge 81: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Siyasetle İlgilenmeleri Gereği Konusundaki Görüşleri

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	80	79	159
	%	32,3%	47,3%	38,3%
Evet	N	168	88	256
	%	67,7%	52,7%	61,7%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Öğrencilerin %89,6'sı üniversite öğrencilerinin ekonomiyle ilgilenmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. (Çizelge 82)

Çizelge 82: Öğrencilerin Ekonomiyle İlgilenmeleri Gereği Konusundaki Görüşleri

	Frekans	Yüzde
Hayır	43	10,4
Evet	372	89,6
Toplam	415	100,0

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin, ekonomiye ilgilenmeleri gereği konusundaki görüşleri arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=2.664$, $p=0.446$, $p>.05$]

Farklı cinsiyetlerdeki öğrencilerin, ekonomiyle ilgilenmeleri gereği konusundaki görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=8.159$, $p<.05$] Kadın öğrencilerin %93,1'i, erkek öğrencilerinse %84,4'ü, öğrencilerin ekonomiyle ilgilenmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. (Çizelge 83)

Çizelge 83: Farklı Cinsiyetlerdeki Öğrencilerin Ekonomiyle İlgilenmeleri Gereği Konusundaki Görüşleri

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Hayır	N	17	26	43
	%	6,9%	15,6%	10,4%
Evet	N	231	141	372
	%	93,1%	84,4%	89,6%
Toplam	N	248	167	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Öğrencilerin %95,9'u üniversite öğrencilerinin toplumsal sorunlarla ilgilenmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. (Çizelge 84)

Çizelge 84: Öğrencilerin Toplumsal Sorunlarla İlgilenmeleri Gereği Konusundaki Görüşleri

	Frekans	Yüzde
Hayır	17	4,1
Evet	398	95,9
Toplam	415	100,0

“Sizce üniversite öğrencileri toplumsal sorunlarla ilgilenmeli midir?” sorusuna çoğunlukla evet yanıtı verildiğinden ve hayır yanıtı çok az olduğundan, bu konuda sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamaya yönelik olarak kay-kare testi gerçekleştirilememiştir.

Farklı cinsiyetlerdeki öğrencilerin, toplumsal sorunlarla ilgilenmeleri gereği konusundaki görüşleri arasında anlamlı bir fark yoktur.[$\chi^2=2.545$, $p=0.111$, $p>.05$]

Öğrencilerin %99,3'ü üniversite öğrencilerinin kültürel konularla ilgilenmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. (Çizelge 85)

Çizelge 85: Öğrencilerin Kültürel Konularla İlgilenmeleri Gereği Konusundaki Görüşleri

	Frekans	Yüzde
Hayır	3	,7
Evet	412	99,3
Toplam	415	100,0

“Sizce üniversite öğrencileri kültürel konularla ilgilenmeli midir?” sorusuna çoğunlukla evet yanıtı verildiğinden kay-kare testi uygulanamamıştır.

Görüldüğü gibi öğrenciler en çok kültürel konularla ilgilenmeleri gerektiğini düşünmektedirler. Ancak çalışmanın diğer bulguları bu konuda öğrencilerin ilgilerinin ne kadar düşük olduğunu göstermiştir. Öğrenciler en az siyasetle ilgilenmeleri gerektiğini belirtmişlerdir ki bu da bize üniversite öğrencilerinin çoğunluğunun siyasete olumsuz bir anlam yüklediklerini göstermektedir. Bu olumsuz bakışın üniversitelerde siyasetle uğraşan bazı öğrencilere dayatılan yaptırımlardan olduğu kadar, egemen siyasetin kirli bir şekilde yürütülüyor olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Öğrencilerin Eğitim Alanında Çalışan Sendikalara Olan İlgilerine Dair Bulgular ve Yorum

Ankete katılan öğrencilerin %69,2'si Eğitim-Sen'den haberdar durumdadırlar. %30,8'lik bir kesim ise Eğitim-Sen adlı sendikadan haberdar değildirler. (Çizelge 86)

Çizelge 86: Öğrencilerin Eğitim-Sen'den Haberdar Olma Durumları

	Frekans	Yüzde
Haberdar olmayanlar	128	30,8
Haberdar olanlar	287	69,2
Toplam	415	100,0

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin Eğitim-Sen'den haberdar olma durumları arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=17.906$, $p<.05$] Üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri, adı geçen sendikadan, birinci ve ikinci sınıf öğrencilerine oranla daha fazla haberdardırlar. (Çizelge 87)

Çizelge 87: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Eğitim-Sen'den Haberdar Olma Durumları

		Sınıf				Toplam
		1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf	
Haberdar olmayanlar	N	46	33	24	25	128
	%	46,9%	31,4%	22,4%	23,8%	30,8%
Haberdar olanlar	N	52	72	83	80	287
	%	53,1%	68,6%	77,6%	76,2%	69,2%
Toplam	N	98	105	107	105	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Türk Eğitim-Sen'den haberdar olan öğrencilerin oranı %19,5'dir. Öğrencilerin %80,5'i Türk Eğitim-Sen'den haberdar değildirler. (Çizelge 88)

Çizelge 88: Öğrencilerin Türk Eğitim-Sen'den Haberdar Olma Durumları

	Frekans	Yüzde
Haberdar olmayanlar	334	80,5
Haberdar olanlar	81	19,5
Toplam	415	100,0

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin Türk Eğitim-Sen'den haberdar olma durumları arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=11.534$, $p<.05$] Sınıf düzeyi yükseldikçe bu sendikadan haberdar olan öğrencilerin oranı artmıştır. Birinci sınıf öğrencileri için bu oran %10,2 iken, dördüncü sınıf öğrencileri için aynı oran %28,6 olarak gözlenmiştir. (Çizelge 89)

Çizelge 89: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Türk Eğitim-Sen'den Haberdar Olma Durumları

		Sınıf				Toplam
		1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf	
Haberdar olmayanlar	N	88	87	84	75	334
	%	89,8%	82,9%	78,5%	71,4%	80,5%
Haberdar olanlar	N	10	18	23	30	81
	%	10,2%	17,1%	21,5%	28,6%	19,5%
Toplam	N	98	105	107	105	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Öğrencilerin %10,8'i Eğitim-Bir-Sen'den haberdar durumdadırlar. Eğitim-Bir-Sen adlı sendikadan haberdar olmayan öğrencilerin oranı ise %89,2'dir. (Çizelge 90)

Çizelge 90: Öğrencilerin Eğitim-Bir-Sen'den Haberdar Olma Durumları

	Frekans	Yüzde
Haberdar olmayanlar	370	89,2
Haberdar olanlar	45	10,8
Toplam	415	100,0

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin Eğitim- Bir-Sen'den haberdar olma durumları arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=10.151$, $p<.05$] Bu sendikadan %17,8'lik bir oranla en çok üçüncü sınıf öğrencileri haberdardırlar. (Çizelge 91)

Çizelge 91: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Eğitim-Bir-Sen'den Haberdar Olma Durumları

		Sınıf				Toplam
		1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf	
Haberdar olmayanlar	N	94	95	88	93	370
	%	95,9%	90,5%	82,2%	88,6%	89,2%
Haberdar olanlar	N	4	10	19	12	45
	%	4,1%	9,5%	17,8%	11,4%	10,8%
Toplam	N	98	105	107	105	415
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ankete katılan öğrencilerin %31'i Eğitim-Sen'den, %81'i Türk Eğitim-Sen'den ve %89'u da Eğitim-Bir-Sen'den haberdar değillerdir. "Eğitim alanında çalışan sendikalardan adını bildiklerinizi yazar mısınız?" şeklinde sorulmuş olan soruya Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği, Türk Eğitim Vakfı, Eğitim Gönüllüleri Vakfı gibi yanıtlar verenler oldukça fazladır. Bu da öğrencilerin bir kısmının 'sendika'nın ne olduğunu bilmediklerini göstermektedir. Öğrenciler sayılanlar arasında en fazla Eğitim-Sen'den haberdardır. Bu sonucun kimi derslerde verilen okuma önerileriyle ilişkili olduğu düşünülebilir.

Öğrencilerin Önemli Gördükleri Siyasal, Ekonomik, Toplumsal ve Kültürel Konulara İlişkin Bulgular ve Yorum

Ankette üniversite öğrencilerinin siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel konulara olan ilgilerini anlamak üzere, önemli gördükleri ilk üç konuyu yazmaları istenmiştir. Bu bölümde öğrencilerin önemli gördükleri siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel konulara ilişkin bulgulara yer verilecektir. Yorum aşamasında, Topçuoğlu'nun 1966 yılında gerçekleştirdiği çalışmanın bulgularıyla günümüzde elde edilen bulgular arasında karşılaştırma yapılacaktır.

Uluslararası siyasetle ilgili olarak öğrencilerin önemli gördükleri konular; “ABD'nin Irak işgali ve olası İran müdahaleleri”; “savaş ve silahlanma”; “küreselleşme ve emperyalizm”dir. Öğrencilerin %19'u uluslararası siyaset konularını farklı derecelerde önemli gördüklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %14,9'unun ilgi gösterdikleri diğer siyasi konu “Türkiye'nin dış siyaseti”dir. Burada da Türkiye'nin AB'ye giriş sürecinde yaşananlar ve siyasette dışa bağımlılık konularına yoğunlaşmıştır. “Terör”, önemli görülen üçüncü konuyken; dördüncü konu olan “laiklik” başlığı altında özellikle “dinin siyasallaştırılması”; “kamusal alan” ve “türban sorunu”na değinilmiştir. “İç siyaset” -hükümetin tutumu ve özellikle de cumhurbaşkanlığı seçimleri- öğrenciler tarafından önemli görülen beşinci siyasi konudur. “İnsan hakları” (düşünce özgürlüğü) ve “Danıştay üyelerine yönelik saldırı” önemli görülen diğer iki konudur. Öğrencilerin ilgi gösterdikleri diğer konular da; “siyasette kirlilik” (adam kayırma, yolsuzluklar), “Ermeni soykırımı iddiası” ve “sosyal güvenlik yasası”dır. (Çizelge 92)

Çizelge 92: Öğrencilerin İlgilendiği Siyasal Konular

	1.Derecede Önemli Görenlerin Frekans	1.Derecede Önemli Görenlerin Yüzdesi	2.Derecede Önemli Görenlerin Frekans	2.Derecede Önemli Görenlerin Yüzdesi	3.Derecede Önemli Görenlerin Frekans	3.Derecede Önemli Görenlerin Yüzdesi	Önemli Görenlerin Toplam Yüzdesi
Uluslararası Siyaset	43	%10.4	22	%5.4	14	%3.4	%19.0
Türkiye'nin Dış Siyaseti	23	%5.5	24	%5.8	15	%3.6	%14.9
Terör	10	%2.4	14	%3.4	11	%2.7	%8.4
Laiklik	12	%2.9	10	%2.4	9	%2.2	%7.5
İç Siyaset	11	%2.7	10	%2.4	8	%1.9	%7.0
İnsan Hakları	11	%2.7	7	%1.7	10	%2.4	%6.8
Danıştay Üyelerine Saldırı	14	%3.4	4	%1.0	0	%0	%4.3
Siyasette Kirlilik	5	%1.2	7	%1.7	3	%0.7	%3.6
Ermeni Soykırımı İddiası	6	%1.4	3	%0.7	1	%0.2	%2.4
Sosyal Güvenlik Yasası	3	%0.7	2	%0.5	8	%1.9	%3.1

İki dönemde yapılan çalışmaların bulguları karşılaştırıldığında her iki dönemdeki öğrencilerin yoğun olarak siyasal ve ekonomik konularla ilgilendikleri görülmektedir.

Her iki dönemde de benzer yoğunlukta ilgilenilen siyasal konular, Türkiye'nin iç politikasındaki sorunlar ve Türkiye'nin dünya devletleri arasındaki yeridir. O dönemdeki öğrencilerin %6'sı Kıbrıs konusunu önemli görmüşlerdir. Kıbrıs konusundaki tartışmalar günümüzde de devam etmektedir. Ancak bizim çalışmamıza katılan 415 öğrenci içinde Kıbrıs konusunu herhangi bir derecede önemli gören öğrenci olmamıştır. Yine o dönemin koşulları içinde "devlet rejimleri ve siyasi cereyanlar" başlığı altında sosyalizm, komünizm, liberalizm, demokrasi, nazizm gibi kavramlara ilgi gösterildiği, ancak bizim çalışmamızda bu kavramlarla ilgili herhangi bir tartışma başlığına ilgi gösterilmediği görülmektedir. Laiklik ve dinin siyasallaşması konusu o dönemde az ilgi gösterilen konulardanken, günümüzde bu konuya gösterilen ilgi artmıştır. Çalışmamıza katılan

öğrenciler, geçmiştekilerden farklı olarak, terör, insan hakları ve düşünce özgürlüğü, Ermeni soykırımı iddiası, siyasette yaşanan kirlenme, sağlık ve sosyal güvenlik alanında yaşanan sıkıntılar gibi konulara da ilgi göstermişlerdir.

Öğrencilerin en çok ilgi duyduğu ekonomik konu ülkenin içinde bulunduğu ekonomik sıkıntıdır. Öğrencilerin %47'si işsizlik, yoksulluk, açlık, eşitsiz gelir dağılımı, altın ve dolar fiyatlarındaki istikrarsızlık gibi ülkede yaşanan ekonomik sıkıntılara değinmişler ve bu konu bütün konu başlıkları içinde öğrencilerin en çok sözünü ettiği konu olmuştur. Ayrıca öğrencilerin %2,4'ü "özelleştirme" konusunu önemli gördüklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 93)

Çizelge 93: Öğrencilerin İlgi Duyduğu Ekonomik Konular

	1.Derecede Önemli Görenlerin Frekans	1.Derecede Önemli Görenlerin Yüzdesi	2.Derecede Önemli Görenlerin Frekans	2.Derecede Önemli Görenlerin Yüzdesi	3.Derecede Önemli Görenlerin Frekans	3.Derecede Önemli Görenlerin Yüzdesi	Önemli Görenlerin Toplam Yüzdesi
Ekonomik Sıkıntılar	53	%12.8	77	%18.6	65	%15.7	%47.0
Özelleştirme	3	%0.7	4	%1.0	3	%0.7	%2.4

Kalkınma, ekonomik sıkıntıları aşma, eşitsiz gelir dağılımı, sosyal adalet, işsizlik her iki dönem için de yoğun olarak ilgi duyulan ekonomik konulardır. Farklı olarak o dönemin öğrencilerinin %7,6'sı Türkiye'nin ortak pazara girme durumu ve %4'ü de iş bulmak için yabancı ülkelere yapılan göçler üzerinde durmuşlardır. Köy kalkınması ve toprak reformu, o dönemde ilgi duyulan ama günümüzde öğrenciler arasında önemini kaybetmiş bir konuyken; özelleştirme, günümüz öğrencileri tarafından ilgi duyulan bir konudur.

Toplumsal konular içinde en önemli görülen konu "etnik ayrımcılık"tır. Öğrencilerin %10,4'ü bu başlık altında özellikle Kürtlerin ve farklı dil ve dinlerdeki insanların yaşadıkları sorunlara değinmişlerdir. Toplumda ve özellikle okullarda artan şiddet %9,4'lük bir oranla ikinci sırada yer alırken; insanların gitgide bireyselleşmesi ve toplumsal bütünlüğün sarsılması %5,8

ile üçüncü önemli konu olarak gözlenmiştir. Öğrencilerin diğer konulara ilgi gösterme oranları ise şu şekildedir: Futbol (takımların şampiyon olma durumları) %2,9; ekoloji (küresel ısınma, doğal kaynakların tüketilmesi) %2,7; aile yapısı ve çocuk yetiştirme %1,9; medyanın bilinçsiz ve yanlış tutumu %2,4; kadın hakları %1,9 ve teknolojik gelişmeler %0,5. (Çizelge 94)

Çizelge 94: Öğrencilerin İlgi Duyduğu Toplumsal Konular

	1.Derecede Önemli Görenlerin Frekans	1.Derecede Önemli Görenlerin Yüzdesi	2.Derecede Önemli Görenlerin Frekans	2.Derecede Önemli Görenlerin Yüzdesi	3.Derecede Önemli Görenlerin Frekans	3.Derecede Önemli Görenlerin Yüzdesi	Önemli Görenlerin Toplam Yüzdesi
Etnik Ayrımcılık	22	%5.3	12	%2.9	9	%2.2	%10.4
Şiddet	9	%2.2	13	%3.1	17	%4.1	%9.4
Toplumsal Bütünlük	7	%1.7	6	%1.4	11	%2.7	%5.8
Futbol	2	%0.5	4	%1.0	6	%1.4	%2.9
Ekoloji	2	%0.5	5	%1.2	4	%1	%2.7
Aile	3	%0.7	3	%0.7	2	%0.5	%1.9
Medya	0	%0	4	%1.0	6	%1.4	%2.4
Toplumsal Cinsiyet	2	%0.5	2	%0.5	4	%1	%1.9
Teknolojik Gelişmeler	1	%0.2	0	%0	1	%0.2	%0.5

Günümüz öğrencilerinin en çok ilgilendikleri toplumsal konu olan etnik ayrımcılık meselesine o dönemde 1166 öğrenci içinde sadece 21 öğrenci (%1,8) ilgi göstermiştir. Futbol, ekoloji, medya, toplumsal cinsiyet konuları ise sadece günümüzde ilgi duyulan konulardır.

Dilin yozlaşması, yanlış kullanılması ve Türkçe'ye giren yabancı sözcükler, %13,5'lik bir oranla, öğrencilerinin en çok ilgi duydukları kültürel konulardır. Din ve kültürel etkinlikler öğrencilerin ilgi gösterdikleri diğer konulardır. (Çizelge 95)

Çizelge 95: Öğrencilerin İlgilendiği Kültürel Konular

	1.Derecede Önemli Görenlerin Frekans	1.Derecede Önemli Görenlerin Yüzdesi	2.Derecede Önemli Görenlerin Frekans	2.Derecede Önemli Görenlerin Yüzdesi	3.Derecede Önemli Görenlerin Frekans	3.Derecede Önemli Görenlerin Yüzdesi	Önemli Görenlerin Toplam Yüzdesi
Dil	19	%4.6	20	%4.8	17	%4.1	%13.5
Din	5	%1.2	2	%0.5	2	%0.5	%2.2
Kültürel Etkinlikler	0	%0	2	%0.5	5	%1.2	%1.7

Topçuoğlu'nun çalışmasına katılan öğrencilerin %31'i edebiyat, müzik, güzel sanatlar, tiyatro gibi kültürel konulara değinirlerken bizim çalışmamızda bu konulara ilgi gösteren öğrencilerin oranı %1,7'dir. Eğitim Bilimleri Fakültesine devam eden öğrencilerin %13,5'i, Türkçe'nin özellikle televizyon kanallarında ve gençlik arasında yanlış şekilde kullanılması ve yabancı sözcüklerin dilimize girmesi konularını önemli görmüşlerdir.

Bütün alanlardaki konular içinde, "ekonomik sıkıntılar"dan sonra öğrencilerin en önemli gördüğü ikinci konunun "eğitim sistemi" olduğu gözlenmiştir. Öğrencilerin %23,1'i, eğitim sistemiyle ilgili sorunları, farklı önem derecelerinde dile getirmişlerdir. Ezberci eğitim anlayışı, eşit ve parasız eğitim olanaklarının sağlanamaması, kitap okuma alışkanlığına sahip kültürlü bireyler yetiştirilememesi ve eğitim sistemindeki diğer aksaklıklar önemli görülen noktalardır. Üniversite öğrencilerinin mezun olduklarında yaşayacakları atama ve sözleşmeli öğretmenlik sorunu, %5,1'lik bir oranla, önemli görülen ikinci eğitimsel konudur. Son olarak öğrenciler barınma, beslenme vb. güncel sorunlara değinmişlerdir. (Çizelge 96)

Çizelge 96: Öğrencilerin İlgilendiği Eğitimsel Konular

	1.Derecede Önemli Görenlerin Frekans	1.Derecede Önemli Görenlerin Yüzdesi	2.Derecede Önemli Görenlerin Frekans	2.Derecede Önemli Görenlerin Yüzdesi	3.Derecede Önemli Görenlerin Frekans	3.Derecede Önemli Görenlerin Yüzdesi	Önemli Görenlerin Toplam Yüzdesi
Eğitim Sistemi	39	%9.4	30	%7.2	27	%6.5	%23.1
Atamalar (KPSS)	9	%2.2	7	%1.7	5	%1.2	%5.1
Öğrenci Sorunları	4	%1.0	3	%0.7	6	%1.4	%3.1

İki çalışmada ortak biçimde ilgilenilen eğitimsel sorunların başında üniversite problemleri gelmektedir. Ancak günümüz öğrencileri daha çok barınma, beslenme, harç paraları gibi ekonomik temelli sorunlara yoğunlaşmışlardır. O dönemin öğrencileri ise daha çok üniversitedeki kültürel etkinliklerin çoğaltılması gerekliliği, üniversite reformu, öğretim üyeleri ve öğrenciler arası ilişkiler gibi konulara ilgi göstermişlerdir. Sözünü ettiğimiz çalışma daha çok Hukuk Fakültesi öğrencileriyle yapıldığından hukuki konulara da ilgi gösterilmiştir. Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde yaptığımız çalışmada öğretmen adaylarının yoğun olarak eğitim sistemindeki sorunlara ve atama sorununa değindikleri gözlenmiştir.

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin birinci derecede ilgi gösterdikleri konular arasında anlamlı bir fark yoktur. [$\chi^2=17.659$, $p=0.281$, $p>.05$] (Çizelge 97)

**Çizelge 97: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin
1. Derecede İlgi Gösterdikleri Konular**

		Birinci Derece						Toplam
		Yok	Siyasal	Ekonomik	Toplumsal	Kültürel	Eğitimsel	
1.sınıf	N	32	28	13	12	6	7	98
	%	32,7%	28,6%	13,3%	12,2%	6,1%	7,1%	100,0%
2.sınıf	N	25	36	13	7	7	17	105
	%	23,8%	34,3%	12,4%	6,7%	6,7%	16,2%	100,0%
3.sınıf	N	16	39	18	12	6	16	107
	%	15,0%	36,4%	16,8%	11,2%	5,6%	15,0%	100,0%
4.sınıf	N	25	34	12	17	5	12	105
	%	23,8%	32,4%	11,4%	16,2%	4,8%	11,4%	100,0%
Toplam	N	98	137	56	48	24	52	415
	%	23,6%	33,0%	13,5%	11,6%	5,8%	12,5%	100,0%

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin ikinci derecede önemli gördüğü konular arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=27.387$, $p<.05$] Birinci sınıf öğrencilerinin % 39,8'i ve ikinci sınıf öğrencilerinin %38,1'i ikinci derecede önemli gördükleri konuları yazmamışlardır. Bu oran üçüncü ve dördüncü sınıflar için sırasıyla %23,4 ve %25,7'dir. Dördüncü sınıf öğrencileri siyasi konulara, üçüncü sınıf öğrencileri ise ekonomik konulara diğer sınıflara oranla daha çok ilgi göstermişlerdir. Kültürel konulara en çok ilgiyi üçüncü

sınıf, eğitimsel konulara en çok ilgi de ikinci ve dördüncü sınıf öğrencileri göstermiştir. (Çizelge 98)

**Çizelge 98: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin
2. Derecede İlgi Gösterdikleri Konular**

	İkinci Derece						Toplam
	Yok	Siyasal	Ekonomik	Toplumsal	Kültürel	Eğitimsel	
1.sınıf	N 39	22	16	12	2	7	98
	% 39,8%	22,4%	16,3%	12,2%	2,0%	7,1%	100,0%
2.sınıf	N 40	24	16	11	1	13	105
	% 38,1%	22,9%	15,2%	10,5%	1,0%	12,4%	100,0%
3.sınıf	N 25	24	29	13	9	7	107
	% 23,4%	22,4%	27,1%	12,1%	8,4%	6,5%	100,0%
4.sınıf	N 27	30	20	13	2	13	105
	% 25,7%	28,6%	19,0%	12,4%	1,9%	12,4%	100,0%
Toplam	N 131	100	81	49	14	40	415
	% 31,6%	24,1%	19,5%	11,8%	3,4%	9,6%	100,0%

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin üçüncü derecede önemli gördüğü konular arasında anlamlı bir fark vardır. [$\chi^2=26.626$, $p<.05$] Birinci sınıf öğrencileri en az eğitimsel konularla ilgilenirken; diğer sınıflarda en düşük ilgi kültürel konularadır. Birinci ve ikinci sınıflar daha yoğun olarak ekonomik konuları, üçüncü ve dördüncü sınıflar da siyasi konuları, üçüncü derecede ilgilendikleri konular olarak belirtmişlerdir. (Çizelge 99)

**Çizelge 99: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin
3. Derecede İlgi Gösterdikleri Konular**

	Üçüncü Derece						Toplam
	Yok	Siyasal	Ekonomik	Toplumsal	Kültürel	Eğitimsel	
1.sınıf	N 45	13	16	9	8	7	98
	% 45,9%	13,3%	16,3%	9,2%	8,2%	7,1%	100,0%
2.sınıf	N 43	13	24	15	2	8	105
	% 41,0%	12,4%	22,9%	14,3%	1,9%	7,6%	100,0%
3.sınıf	N 33	23	12	20	4	15	107
	% 30,8%	21,5%	11,2%	18,7%	3,7%	14,0%	100,0%
4.sınıf	N 33	24	16	16	8	8	105
	% 31,4%	22,9%	15,2%	15,2%	7,6%	7,6%	100,0%
Toplam	N 154	73	68	60	22	38	415
	% 37,1%	17,6%	16,4%	14,5%	5,3%	9,2%	100,0%

Son olarak siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel konulara öğrencilerin gösterdikleri ilgi şiddetleri hesaplanacaktır.

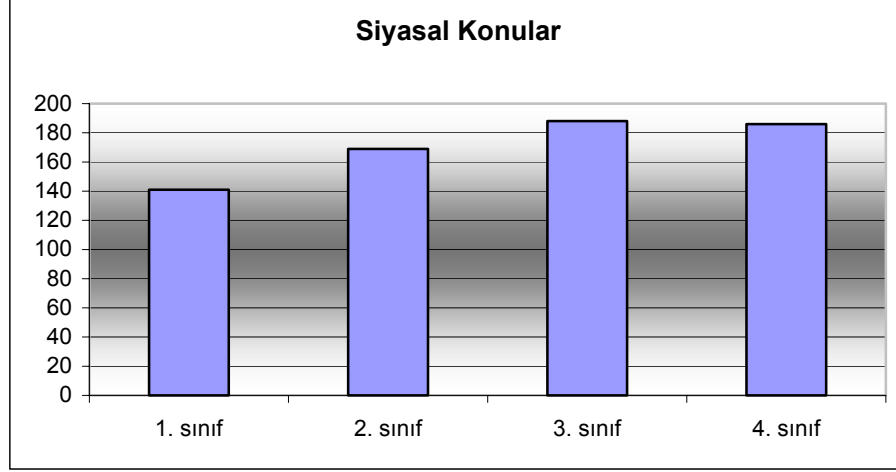
Toplam değerlere bakıldığında; bütün öğrencilerin en çok ilgi gösterdikleri konular 684 birimlik ilgi şiddeti değeriyle siyasal konulardır. Bunu 400 ve 292 birimlik ilgi şiddeti değerleriyle ekonomik ve toplumsal konular izlemektedir. Öğrencilerin eğitimsel konulara gösterdikleri ilgi şiddetinin değeri 274 birim ve kültürel konulara gösterdikleri ilgi şiddetinin değeri de 122 birim olarak hesaplanmıştır. (Çizelge 100)

Çizelge 100: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Konulara Gösterdikleri İlgi Şiddetlerinin Değerleri

	Siyasal Konulara Gösterilen İlgi Şiddeti	Ekonomik Konulara Gösterilen İlgi Şiddeti	Toplumsal Konulara Gösterilen İlgi Şiddeti	Kültüre Konulara Gösterilen İlgi Şiddeti	Eğitimsel Konulara Gösterilen İlgi Şiddeti
1. Sınıf	141	87	69	30	42
2. Sınıf	169	97	48	25	85
3. Sınıf	188	124	82	40	77
4. Sınıf	186	92	93	27	70
Toplam	684	400	292	122	274

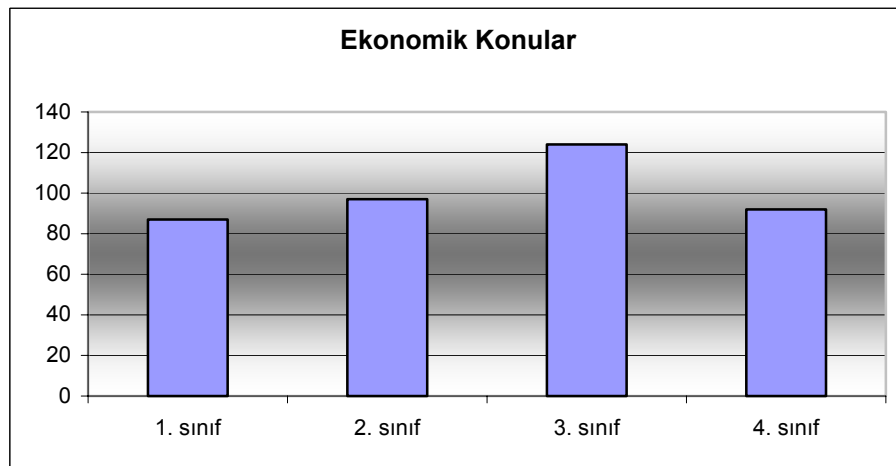
Birinci sınıf öğrencileri en çok siyasal konulara daha sonra da ekonomik konulara ilgi göstermektedirler. Toplumsal ve eğitimsel konular birinci sınıf öğrencilerinin üçüncü ve dördüncü derecede ilgi gösterdikleri konularken bu sınıf düzeyindeki öğrencilerin en az kültürel konularla ilgilendikleri gözlenmiştir. İkinci sınıf öğrencilerine baktığımızda yine en çok siyasal ve ekonomik konularla ilgilenildiği gözlenmektedir. Eğitimsel konular, ikinci sınıf öğrencilerin üçüncü derecede ilgi gösterdiği konular olmuş, bunu toplumsal ve kültürel konular takip etmiştir. Üçüncü sınıf öğrencileri en çok siyasal, ikinci olarak da ekonomik konularla ilgilenmektedir. Toplumsal ve eğitimsel konular, üçüncü ve dördüncü derecede ilgi gösterilen konularken en az ilgi bu sınıf düzeyinde de kültürel konulardır. Dördüncü sınıf öğrencileri en çok siyasal konulara ilgi göstermektedir. Toplumsal konular bu sınıf düzeyindeki öğrencilerin ikinci derecede ilgi duyduğu konulardır. Üçüncü

derecede ekonomik, dördüncü derecede de eğitimsel konulara ilgi gösteren dördüncü sınıf öğrencilerinin en az şiddetle ilgi gösterdiği konular kültürel konular olmuştur.

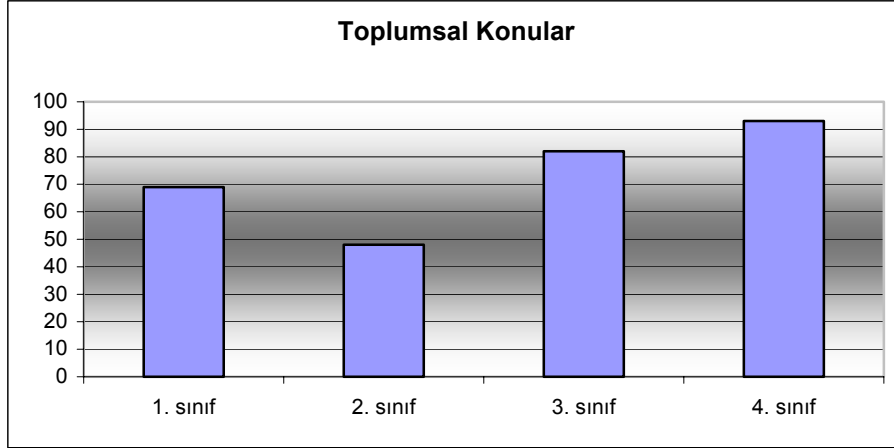
Grafik 2: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Siyasal Konulara Gösterdikleri İlginin Şiddeti

Siyasal konulara en şiddetli ilgiyi, 188 ve 186 birimlik ilgi şiddeti değerleriyle üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri göstermişlerdir. İkinci sınıf öğrencilerinin siyasal konulara gösterdikleri ilgi şiddetinin değeri 169, birinci sınıf öğrencilerinin siyasal konulara gösterdikleri ilgi şiddetinin değeri ise 141 olarak hesaplanmıştır. (Grafik 2)

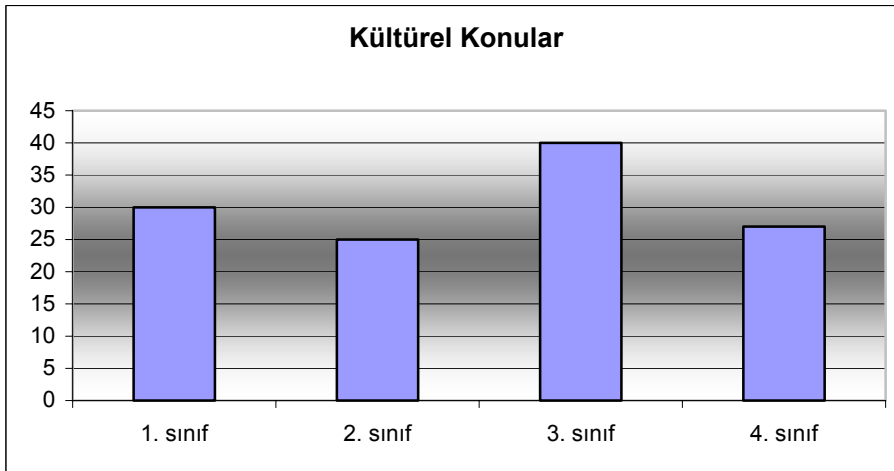
Grafik 3: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Ekonomik Konulara Gösterdikleri İlginin Şiddeti

Ekonomik konulara en şiddetli ilgiyi üçüncü sınıf öğrencileri göstermiştir ve ilgi şiddetlerinin değeri 124'tür. İkinci sınıf öğrencileri 97 birimlik, dördüncü sınıf öğrencileri 92 birimlik, birinci sınıf öğrencileri ise 87 birimlik ilgi şiddeti değerleriyle ekonomik konulara ilgi göstermişlerdir. (Grafik 3)

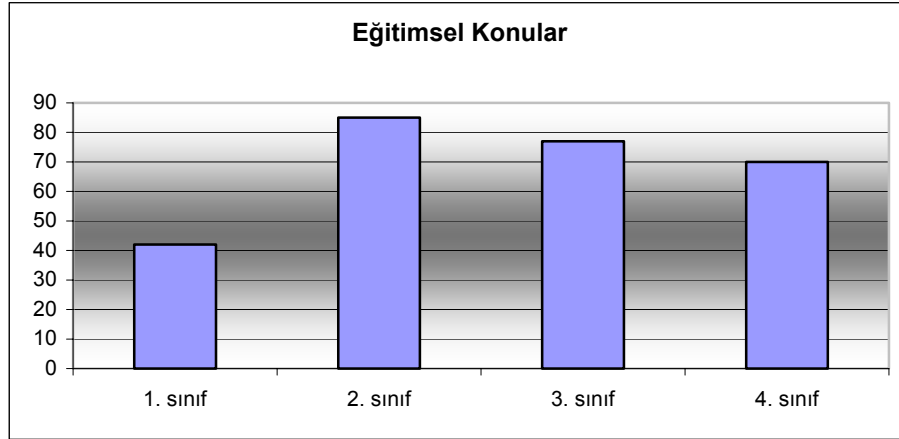
Grafik 4: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Toplumsal Konulara Gösterdikleri İlginin Şiddeti

Toplumsal konulara en şiddetli ilgiyi 93 olan ilgi şiddeti değeriyle dördüncü sınıf öğrencileri göstermişlerdir. Üçüncü sınıf öğrencilerinin toplumsal konulara gösterdikleri ilgi şiddetinin değeri 82, birinci sınıf öğrencilerinin toplumsal konulara gösterdikleri ilgi şiddetinin değeri ise 69 olarak hesaplanmıştır. Toplumsal konulara en az şiddette ilgiyi 48 birimlik değerle ikinci sınıf öğrencileri göstermişlerdir. (Grafik 4)

Grafik 5: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Kültürel Konulara Gösterdikleri İlginin Şiddeti

Kültürel konulara en şiddetli ilgiyi gösteren üçüncü sınıf öğrencilerinin ilgi şiddeti değeri 40 olarak hesaplanmıştır. Kültürel konulara birinci sınıf öğrencileri 30, dördüncü sınıf öğrencileri 27, ikinci sınıf öğrencileri de 25 birimlik ilgi şiddeti değerleriyle ilgi göstermişlerdir. (Grafik 5)

Grafik 6: Farklı Sınıf Düzeylerindeki Öğrencilerin Eğitimsel Konulara Gösterdikleri İlginin Şiddeti

Eğitimsel konulara en şiddetli ilgiyi ikinci ve üçüncü sınıf öğrencileri göstermişlerdir ve ilgi şiddetlerinin değerleri sırasıyla 85 ve 77 birimdir. Dördüncü sınıf öğrencilerinin eğitimsel konulara karşı gösterdikleri ilgi şiddetinin değeri 70 birimken, birinci sınıf öğrencileri için bu değer 42 birimdir. (Grafik 6)

Öğrencilerin en fazla siyasi konularla ilgileniyor oluşu, günümüz üniversite öğrencilerinin apolitik olduğu yönündeki savları çürütür niteliktedir. Üniversite öğrencileri, siyasetin farklı alt başlıklarından onlarca konuyu önemli gördüklerini belirtmişlerdir. Diğer yandan öğrencilerin en az siyaset alanında çalışan topluluklara katıldıkları, en az siyasetle ilgilenmeleri gerektiğini düşündükleri de anketin diğer bulguları arasındadır. Bu durumda öğrencilerin düşündükleri gibi yaşamadıkları, siyaseti eyleme dökmekten çekindikleri ya da siyaset denildiğinde zihinlerinde farklı ve olumsuz çağrışımlar belirdiği söylenebilir.

BÖLÜM V

SONUÇ ve ÖNERİLER

SONUÇ

Bu çalışmada, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'ne devam eden öğrencilerin, siyasal, ekonomik, toplumsal, kültürel ve eğitimsel konular içerisinde en önemli gördükleri konuların siyasal konular olduğu anlaşılmıştır. Öğrenciler siyasal konulardan sonra sırasıyla ekonomik, toplumsal ve eğitimsel konuları önemli görmektedir. En az önemli görülen konular ise kültürel konulardır. Öğrencilerin siyasal konuları bu denli önemli görüyor olması, üniversite gençliğinin tamamen apolitik olmadığını, siyasal bilincin şekillenmeye başladığını göstermektedir. Diğer yandan bu politizasyonun bölgemizde yaşanan sıcak gelişmelerin etkisinde, dönemsel bir politizasyon olup olmadığı da zaman içinde anlaşılacaktır.

Üniversite öğrencilerinin siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel konularla ilgilenmelerinin gerekli olup olmadığına yönelik soruların yanıtları incelendiğinde, önemli bir çelişki ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin “ilgilenmeleri gerektiğini düşündükleri” konularla, “ilgilendikleri” konular arasında ciddi farklılıklar söz konusudur. Öğrenciler en fazla kültürel konularla, en az siyasi konularla ilgilenmeleri gerektiğini düşünmüşler ancak önemli gördükleri ilk üç konuyu yazarken tam tersi bir tutum sergilemişlerdir. Bu da var olan “gerekliliğin” içsel süreçler yerine dışsal süreçler sonucu oluştuğunu göstermektedir. Özellikle 1980'den sonra aileler ve diğer güç odakları kanalıyla öğrencilere, siyasetle ilgilenmemeleri konusunda uyarılar yapılmaktadır. Sonuçta öğrencilerin yaklaşık yüzde kırkı siyasetle ilgilenmemeleri gerektiğini savunmuşlardır. Buna paralel olarak günlük yaşamda en çok kültür-sanat, aile ve bilim-teknoloji konularında konuşulduğu, en önemli görülen siyaset ve ekonomi konularının günlük yaşamda konuşulma oranının oldukça gerilerde kaldığı görülmüştür.

Verilen yanıtlar öğrencilerin tiyatro, opera, bale gibi sahne sanatlarıyla ilgilenme; konferans ve panellere katılma; bir müzik aleti çalma; bir kitle

örgütü içinde yer alma gibi sosyal ve kültürel etkinliklere yoğun olarak katılmadıklarını; televizyon izleme alışkanlığının yerleşmiş olduğunu ve öğrencilerin internet teknolojisine zaman ayırdığını göstermiştir. Üniversite öğrencileri çoğunlukla bireysel etkinlikleri tercih etmekte ve popüler kültür kalıplarının dışına çıkamamaktadırlar. Araştırmaya katılan öğrenciler bilgilenmeyi artırıcı ve toplumsal sorumluluk gerektiren etkinliklere ilgi göstermemektedirler. Bunun yanında öğrencilerin büyük çoğunluğu üniversitede kendilerine söz hakkı tanınmadığını söylemişlerdir. Öğrencilerin bu düşüncelerini dillendirmedikleri, öğrenci derneklerine girerek kendilerini ifade etmeye çalışmadıkları ortadadır. Bireysel olarak karşı çıkılan konular varsa da bu konuların çözümü için bir araya gelme alışkanlığı yerleşik değildir.

Bu çalışmada ilgi alanlarının ve ders dışı etkinliklerin, farklı sınıf düzeylerine devam eden öğrenciler arasında büyük oranda benzerlikler gösterdiği anlaşılmıştır. Siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel konulara yönelik ilgilerin herhangi birinde, sınıf düzeylerine göre anlamlı bir artış gözlenmemiştir. Üniversitedeki öğrenim sürecinin öğrencilerin ilgi alanları üzerindeki etkisi düşüktür. Bu süreç içinde üniversitedeki topluluklardan haberdar olmayan ve araştırmayan öğrencilerin ilgi alanlarının ve ders dışında gerçekleştirdikleri kültürel, sanatsal etkinliklerin sınıf düzeylerine göre farklılaşmaması beklenen bir sonuçtur. Bu sonucu doğuran diğer nedenlerin üniversite öğretim programlarının yalnızca öğrencilere kazandırılacak mesleklere yönelik olarak hazırlanması, öğrencilerin eleştirel düşünme ve yaratıcılık yeteneklerinin geliştirilebildiği eğitim programlarının hayata geçirilememesi, bazı derslerde sınıfların kalabalık olması ve öğrencilerin belirli bir arkadaş çevresinin dışına çıkamamaları olduğu düşünülmektedir.

Kadın ve erkek öğrencilerin ilgi alanları ve etkinlikleri arasında çoğunlukla anlamlı farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Cinsiyet farklılıkları, üniversite öğrencilerinin ilgi alanlarını belirlemede önemli bir etkidir. Kadın öğrenciler kültürel ve sanatsal etkinliklerin büyük çoğunluğuna anlamlı derecede daha fazla ilgi göstermektedirler. Yine kadın öğrencilerin öğrenim görülen alanla ilgili kitaplara ve süreli yayınlara ilgileri anlamlı derecede daha

fazladır. Kadın öğrencilerin üniversite sürecine erkek öğrencilere oranla daha derin anlamlar yüklediği, dersleri ve üniversiteden alacaklarını daha çok önemseydiği düşünülmektedir. Bu da kadın öğrencilerin akademik başarılarının daha yüksek olmasına yol açmaktadır.

Sınıf düzeyi arttıkça farklılaşan konulardan birisi öğrencilerin öğretim üyeleriyle daha fazla diyaloga girebilmeleridir. Buna rağmen dördüncü sınıf öğrencileri arasında, günlük yaşamda önemli gördüğü konuları üniversitedeki öğretim üyeleriyle konuşan öğrencilerin oranı oldukça düşüktür. Yaşanan sorunun sadece öğretim üyelerinin davranışlarından kaynaklanmadığı, öğrencilerin bilgiye ve tartışmaya kapalı olmaları nedeniyle diyaloga girme konusunda herhangi bir gereksinim duymadıkları düşünülebilir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu üniversitede etkinlik yapan topluluklardan haberdar olmadıklarını belirtmişlerdir. Bu eksikliğin üniversiteden kaynaklandığını, öğrencilerle doğru iletişim kurulamadığı için toplulukların etkili olarak çalışmadığını söyleyebileceğimiz gibi, sorunun yine öğrencilerden kaynaklandığı, öğrencilerin bir topluluk içinde görev alma gereksinimi duymadıkları ve bu konuda gerekli araştırmaları yapmadıkları sonuçlarını da çıkartabiliriz.

Bu çalışmanın sonuçlarından bir diğeri, üniversite öğrencilerinin ilgi alanlarının 1960'lı yıllarda yapılan çalışmalara katılan öğrencilerin ilgi alanlarıyla birçok açıdan farklılaştığı; günümüzde öğrencilerin özellikle kültürel ve sanatsal etkinliklere yönelik ilgilerinin oldukça azaldığıdır. Her iki tarihsel dönemde, koşullar farklılaşmış ve öğrencilerin ilgi alanlarının değişim seyriyle ilgili olarak beklenen bir sonuç ortaya çıkmıştır.

ÖNERİLER

1. Üniversite öğretim programları yalnızca öğrencilere kazandırılacak mesleklere yönelik olarak hazırlanmamalı, öğrencilerin eleştirel düşünme ve yaratıcılık yeteneklerinin geliştirilebildiği, öğrenilen bilgilerin toplumla, tarihle ve felsefeyle bağlarının kurulduğu eğitim programları hayata geçirilmelidir. Bu nedenle öğretim programları bu gözle yeniden hazırlanmalıdır.
2. Birçok üniversitede, öğrenciler için, üniversitenin kültürel ve sanatsal olanaklarıyla topluluklarını tanıtıcı çalışmalar yapıldığı bilinmektedir. Bu çalışmaların etkililiğini konu alan araştırmalar yapılmalıdır.
3. Üniversite öğrencileriyle akademisyenler arasındaki mesafenin nedenlerini ve çözüm yollarını konu alan araştırmalar yapılmalıdır.
4. Öğrencilere üniversite yaşantıları boyunca düşüncelerini ortaya koyabilecekleri derslik ortamlarının ve ders dışı ortamların yaratılması konusunda bilgi üretimini sağlayan araştırmaların yaygınlaştırılması gerekmektedir.
5. Üniversite öğrencilerinin sosyo-ekonomik düzeylerinin ilgi alanları üzerine etkisi bu çalışmanın kapsamı dışındadır. Bu konuda araştırmalar yapılmalıdır.
6. Öğrencilerin ilgi alanlarını ve bu ilgi alanlarını belirleyen koşulları anlamaya yönelik olarak küçük gruplarla derinlemesine, “nitel” araştırmalar yapılmalıdır.
7. Farklı yüksek öğretim kurumlarına devam eden üniversite öğrencilerinin ilgi alanlarını anlamaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Özellikle geçmişteki araştırmalara konu olan fakültelerde karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

Abadan, N. (1961). **Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri**. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

Akyüz, Y. (1994). **Türk Eğitim Tarihi. Başlangıçtan 1993'e**. İstanbul: Kültür Koleji Yayınları.

Alada, A. (2003). Geçmişten Geleceğe Türkiye'de Üniversite. **Eğitim Yönetimi ve Üniversitede Demokratik Yapılanma Sempozyumu Metinleri**. Ankara: Eğitim-Sen Yayınları. 144–156.

Altıntaş, M. (2005). Üniversite ve Akademisyen Yetiştirme. **4. Demokratik Eğitim Kurultayı Metinleri**. Ankara: Eğitim-Sen Yayınları. 307–336.

Arı, S., Benli, F. (2001). Gençlik Muhalefetinin Günümüzdeki Anlamı. **Birikim, 142–143**. 124–136

Armağan, İ. (2004). **21. Yüzyıl Eşiğinde Türkiye Gençliği**. İzmir: Usadem Yayınları.

Arslan, M. (2005). Cumhuriyet Dönemi Üniversite Reformları Bağlamında Üniversitelerimizde Demokratiklik Tartışmaları. **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18**. 23–49

Balta, E. (2005). Bitmeyen Çocukluk, Erken Yetişkinlik ve Yeni Kapitalizm. **Birikim, 192**. 20–28

Başkaya, F. (2002). **Reel “Üniversite”nin Sefaleti**. www.ozguruniversite.org

Büyüköztürk, Ş. (2002). **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı**. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Demir, R. (1996). **Üniversitenin Dünü, Bugünü ve Yarını**. Ankara: Palme Yayınları.

Demirer, T., Özbudun, S. (1999). Egemen Eğitimin Üniversite(ler) Gerçeği. **Eğitim: Ne için? Üniversite: Nasıl? YÖK: Nereye?**. Ankara: Ütopya Yayınevi. 122–225

Duman, A. (2005) Öğretmen Yetiştirme ve Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi. **4. Demokratik Eğitim Kurultayı Metinleri**. Ankara: Eğitim-Sen Yayınları. 277–304.

Ercan, F. (1999). 1980’lerde Eğitim Sisteminin Yeniden Yapılanması: Küreselleşme ve Neoliberal Eğitim Politikaları. **75 Yılda Eğitim**. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları. 23–39

Gök, F. (1999). 75 Yılda İnsan Yetiştirme, Eğitim ve Devlet. **75 Yılda Eğitim**. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları. 1–8

Hatiboğlu, M. T. (2000). **Türkiye Üniversite Tarihi**. Ankara: Selvi Yayınları.

Hirsch, E. E. (1979). “**Üniversite**” Kavramı ve Türkiye’deki Gelişimi. İstanbul: Fakülteler Matbaası.

<http://ilef.ankara.edu.tr/reklam/yazi.php?yad=2617>

http://tr.wikipedia.org/wiki/Milli_T%C3%BCrk_Talebe_Birli%C4%9Fi

http://tr.wikipedia.org/wiki/Celali_isyanlar%C4%B1

Höke, E. (1989). **1960’lardan 1980’e Gençlik ve Mücadelesi**. İstanbul: Simge Yayınevi.

İnsel, A. (2003). Demokratik Üniversite. **Eğitim Yönetimi ve Üniversitede Demokratik Yapılanma Sempozyumu**. Ankara: Eğitim-Sen Yayınları. 172–179.

İstanbul Mülkiyeliler Vakfı Sosyal Araştırmalar Merkezi. (1995). **Türkiye’de 90’ların Gençliği**. İstanbul: Yeni Yüzyıl Yayınları.

Kabacalı, A. (1992). **Türkiye’de Gençlik Hareketleri**. İstanbul: Altın Kitaplar.

Karaman, S. (2002). Üniversite ve Harç Sorunu. **Üniversite ve Toplum, 2(4)**. www.universite-toplum.org

Keskin, N., Demirci, A. (2003). **Eğitimde Çürüyüş**. Ankara: KİGEM Yayınları.

Kongar, E. (1998). **21. Yüzyılda Türkiye**. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Mazıcı, N. (1995). Öncesi ve Sonrasıyla 1933 Üniversite Reformu. **Birikim, 76**. 56–70

Nalçaoğlu, H. (1999). Türkiye’nin Yeni Üniversite Düzeni: Kriz ve Kalite. **Doğu Batı, 7**. 91–106

Okçabol, R. (2000). **Eğitim Fakültelerinin Derdi Belli YÖK’ün Derdi Ne?** Ankara: Eğitim Sen Yayınları.

Ortaş, İ. (2004). Üniversite Özerkliği Nedir?. **Üniversite ve Toplum, 4(1)**. www.universite-toplum.org

Ozankaya, Ö. (1966). **Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Yönelimleri**. Ankara: Ankara Üniversitesi SBF Yayınları.

Önder, İ. (1999). Önsöz. **Eğitim: Ne için? Üniversite: Nasıl? YÖK: Nereye?**. Ankara: Ütopya Yayınevi. 9–11

Özen, H. (1999). Türkiye Cumhuriyet'inde Yükseköğretimin ve Üniversitenin 75 Yılı. **75 Yılda Eğitim**. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları. 263–281

Özsoy, S. (2004). Üniversite Öğrenci Profili: Kavramsal Bir Çözümleme ve Türkiye'ye İlişkin Bazı Ampirik Bulgular. **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri**. **4(2)**. 303–334

Parlak, İ. (1999). **Türkiye'de Gençlik ve Siyaset**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Rukancı, F., Anameriç, H. (2004). Ortaçağda İlk Üniversiteler: Studium Generale. **Felsefe Dünyası**, **39**. 170–186

Sakaoğlu, N. (2003). **Osmanlı'dan Günümüze Eğitim Tarihi**. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Sülker, T. (1997). **Türkiye'de Gençlik Hareketleri**. İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.

Tan, M. (1979). **Kadın: Ekonomik Yaşamı ve Eğitimi**. Ankara: İş Bankası Yayınları.

Tanilli, S. (1999). Dünyada ve Türkiye'de 68'i Doğuran Koşullar. **68'in 30. Yılı Dünya Gençlik ve Türkiye Sempozyumu**. İstanbul: 68'liler Birliği Vakfı Yayınları. 18–21

Tekeli, İ. (2003). **Eğitim Üzerine Düşünmek**. Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları.

Tezcan, M. (1969). **Memleketimizin Yüksek Öğrenim Kurumlarında Öğrenci Hareketleri ve Ortaya Çıkardığı Sorunlar**. Ankara: Başnur Matbaası.

Tezcan, M. (2005). **Sosyolojik Kuramlarda Eğitim**. Ankara: Anı Yayıncılık.

Timur, T. (2000). **Toplumsal Değişme ve Üniversiteler**. Ankara: İmge Kitabevi.

Topçuoğlu, H. (1966). **Neleri Öğrenmek İstiyorlar?**. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.

Tural, N. K. (2002). Küreselleşmenin Üniversite Üzerine Etkileri: Çeşitli Ülkelerden Örnekler. **Eğitim Araştırmaları**, 6. 99–120

Tural, N. K. (2004/a). **Küreselleşme ve Üniversiteler**. Ankara: Kök Yayıncılık.

Tural, N. K. (2004/b). Küreselleşme ve Araştırma Konusu Olarak Üniversiteler. **Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 1. 37–44

Türk Dil Kurumu. (1994). **Türkçe Sözlük**. Ankara: TDK Yayınları.

Türkiye Bilişim Derneği. (2006). Sayılarda Bilişim Teknolojileri ve “Yurdum İnsanı”. **Bilişim Kültürü Dergisi**, 93, 14–17.

Ünal, I. (2005). Türkiye’de Eğitim Bilimleri ve Öğretmen Yetiştirme. **Eğitim Bilim Toplum**, 3(11). 4–15

Yazıcı, E. (2001). **Üniversite Gençliği 2001 Araştırması**. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.

Zorlu, A. (2006). **Tüketim Sosyolojisi**. Ankara: Glocal Yayınları.

EK-1**ANKET SORULARI**

Değerli arkadaşlar,

Bu anket üniversite öğrencilerinin ilgi alanlarını belirlemek amacıyla, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yapmakta olduğum yüksek lisans çalışması kapsamında düzenlenmiştir. Veriler yalnızca araştırma amacıyla kullanılacak olup, hiçbir kişi ya da kuruma açık tutulmayacaktır. **Soruları yanıtlarken gerçek bilgi ve görüşlerinizi yansıtmanız araştırmanın geçerliliği ve başarısı açısından önemlidir.** Ankete isminizi yazmayınız.

İlgi ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

H. Özden ARAS

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Sınıfınız: ()
3. Devam etmekte olduğunuz bölümün adı:
4. Zorunlu ders kitapları dışında haftada kaç saat kitap okursunuz?

() 1saatten az	() 3 – 5 saat arası	() Okumuyorum
() 1 – 3 saat arası	() 5 saatten fazla	
5. En çok okuduğunuz **üç** kitap türünü işaretler misiniz?.

() Roman / Öykü / Deneme	() Biyografi / Anı
() Şiir	() Bilimsel Araştırma / İnceleme / Eleştiri
() Tiyatro / Sinema	() Öğrenim gördüğüm alanla ilgili kitaplar
() Felsefe	() Diğer (.....)
6. Son altı ay içinde okuduğunuz üç kitabın adını ve türünü yazar mısınız?

..... /
..... /
..... /
7. Günde ortalama kaç saat televizyon izlersiniz?

() 1 saatten az	() 2 – 3 saat arası	() Televizyon izlemiyorum
() 1 – 2 saat arası	() 3 saatten fazla	

* İzlemiyorsanız 9. soruya geçin.

8. Listedeki televizyon programlarını ne sıklıkla izlediğinizi işaretler misiniz?

İzlenme sıklığı →	Her zaman izlerim	Ara sıra izlerim	Hiçbir zaman izlemem
Program Türleri			
Yerli / Yabancı Diziler			
Haber / Tartışma			
Kadın Programları			
Spor Programları			
Sinema			
Çizgi Film			
Moda / Magazin / Eğlence Programları			
Ekonomi / Piyasa Programları			
Bilgi Yarışması			
Belgesel / Gezi Programları			
Kültür-Sanat Programları			
Diğer (.....)			

9. Ne sıklıkla tiyatroya gidersiniz?

() Her zaman

() Ara sıra

() Hiçbir zaman

10. Ne sıklıkla sinemaya gidersiniz?

() Her zaman

() Ara sıra

() Hiçbir zaman

11. DVD, VCD gibi ortamlarda film izler misiniz?

() Her zaman

() Ara sıra

() Hiçbir zaman

12. Ders dışı zamanlarınızda en çok içinde bulunduğunuz 5 etkinliği işaretler misiniz?

() Sinemada / evde film izliyorum.

() Opera / bale / konser / tiyatroya gidiyorum.

() Panel ve konferanslara katılıyorum.

() İnternet'e giriyorum.

() Kitap, dergi, gazete vs. okuyorum

() Bir STK / Demokratik Kitle Örgütü için çalışıyorum.

() Bilgisayar oyunu oynuyorum.

() Müzik dinliyorum.

() Televizyon izliyorum

() Bir müzik aleti çalıyorum.

() Radyo dinliyorum.

() Spor yapıyorum.

() Eğlence mekanlarına gidiyorum.

() Alışveriş yapıyorum.

() Kahveye gidiyorum. (Okey, tavla vs.)

() Diğer. (Belirtiniz:.....)

13. Üniversitede etkinlik gösteren topluluklardan yeterince haberdar olduğunuzu düşünüyor musunuz?

() Evet

() Hayır

14. Üniversitede şimdiye kadar herhangi bir toplulukta görev aldınız mı?

() Evet

() Hayır

15. Yanıtınız “Evet”se katıldığınız topluluğun / toplulukların çalışma alanı nedir?

- () Sanat / Edebiyat () Siyaset () Diğer (.....)
 () Spor () Bilim

16. Düzenli takip ettiğiniz bir süreli yayın (dergi vb.) var mı?

- () Evet () Hayır

* Yanıtınız “Evet”se bu yayının türünü işaretler misiniz?

- () Kültür / Sanat / Edebiyat () Siyaset () Moda / Magazin / Aktüalite
 () Bilim / Teknoloji () Ekonomi / Piyasa () Mizah / Karikatür
 () Diğer (.....)

17. Düzenli takip ettiğiniz bir günlük gazete var mı?

- () Evet () Hayır

* Yanıtınız “Evet”se bu gazetenin adını belirtir misiniz?

18. Bir günlük gazetede ilgiyle okuduğunuz yazıları işaretler misiniz? (1'den fazla şık işaretleyebilirsiniz.)

- () Güncel Olaylar () Köşe Yazıları / Yorumlar
 () İç ve Dış Politika Haberleri () Araştırma / İnceleme Yazıları
 () Adli Haberler () Kültür / Sanat Sayfaları
 () Mizah / Karikatür Sayfaları () Ekonomi Sayfaları
 () Spor Sayfaları () Magazin / Moda Sayfaları
 () Astroloji () Diğer (Belirtiniz:))

19. Öğrenim gördüğünüz alanla ilgili 3 süreli yayının adını yazar mısınız?

1.
 2.
 3.

20. Günlük yaşamda konuşmaktan hoşlandığınız konuları işaretler misiniz? (En fazla 3 seçenek işaretleyin)

- () Ekonomi () Siyaset
 () Din () Cinsellik
 () Spor () Bilim / Teknoloji
 () Kültür / Sanat () Aile
 () Diğer (Belirtiniz:))

21. Bu konuları **en çok** kimlerle veya hangi ortamlarda konuşur / tartışırsınız? (1'den fazla şık işaretleyebilirsiniz.)

- () Aile üyelerimle
 () Arkadaşlarımla
 () Katıldığım konferans / panel vb. etkinliklerde
 () Üniversitedeki hocalarımla
 () İnternet ortamında (forumlar vb.)
 () Diğer (Belirtiniz:)

22. Üniversitede öğrencilere yeterince söz hakkı tanındığını düşünüyor musunuz?

- () Evet () Hayır

23. Sizce üniversite öğrencileri siyasetle ilgilenmeli midir?

- () Evet () Hayır

24. Sizce üniversite öğrencileri ekonomiyle ilgilenmeli midir?

- () Evet () Hayır

25. Sizce üniversite öğrencileri toplumsal sorunlarla ilgilenmeli midir?

- () Evet () Hayır

26. Sizce üniversite öğrencileri kültürel konulara ilgilenmeli midir?

- () Evet () Hayır

27. Eğitim alanında şu anda etkin olarak çalışan sendikalardan adını bildiklerinizi yazar mısınız?

.....

28. Siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel konular içerisinde önemli gördüğünüz ilk üç konuyu aşağıdaki bölümlere yazar mısınız?

Birinci derecede önemli konu :

.....

İkinci derecede önemli konu :

.....

Üçüncü derecede önemli konu :

.....

EK-2

2006 yılı Haziran ayı içerisinde üniversite öğrencileri hakkında yurt çapında yapılmış bir araştırmanın sonuçları duyuruldu. Sabah, Radikal, Hürriyet, Vatan gazetelerinde ve internet haber portallarında, araştırmanın bazı bulguları yayınlandı. "Üniversite Gençliğinin Sosyo-Ekonomik Profili" adlı bu araştırma, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölüm Başkanı Prof. Dr. Muammer Yaylalı'nın başkanlığında 9 öğretim üyesi tarafından ve yurt genelinde 60 devlet ve vakıf üniversitesinde öğrenim gören 3 bin 551'i kız 7 bin 568 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiş. Ankete katılan öğrencilerin %96,4'ü devlet, %3,6'sı vakıf üniversitesinde eğitim görmekte. Araştırmanın sonuçları, bu tez çalışmasının sonuçlarıyla benzerlik göstermekte.

Araştırmada üniversite öğrencilerinin içinde sinemaya hiç gitmeyenlerin oranı %3,9, tiyatroya hiç gitmeyenlerin oranı %22,6 olarak gözlenmiş. Bu çalışmada bu oranlar sırasıyla %5,5 ve %32,3 olarak gözlenmekte. Bu çalışmada öğrencilerin en çok izledikleri televizyon program türünün haber ve tartışma programları olduğu gözlenirken sözünü ettiğimiz çalışmada da durum değişmiyor. Ankete katılan öğrencilerin %72,3'ü sürekli veya sık sık haber programı izlerken, %37,7'si tartışma programlarını sıklıkla veya sürekli takip ediyor.

Araştırmada öğrencilerin siyasi görüşlerine dair bulgular da elde edilmiş. Üniversite öğrencilerinin %17,1'i milliyetçi düşünceye "çok yakın", %35,1'i de "yakın" olduğunu ifade ediyor. Milliyetçiliğe "çok uzak" olanların oranı %19,3, "uzak" olanların oranı ise %11,8. Ankete katılanlardan %22,9'u muhafazakar düşünceye kendilerini "yakın", %8,1'i de "çok yakın" hissederken, %17'si kendisini bu düşünceye "uzak", %34'ü de "çok uzak" buluyor. Anket sonuçlarında, liberal düşünceye "çok yakın" ve "yakın" olduğu görüşünü taşıyan öğrencilerin oranının %23,8, "çok uzak" ve "uzak" olanların oranının da %43,5 olduğu görülüyor. Öğrencilerden %40,2'si kendisini sosyal demokrat düşünceye "yakın" ve "çok yakın", %36,5' de "çok uzak" ve uzak" olduğunu ifade ediyor. Araştırmada, sosyalist düşünceye "çok yakın" ve

"yakın" olanların oranı %28, "çok uzak" ve "uzak" olanların oranı da %48,2 olarak beliriyor. (Kaynak: 9 Haziran 2006 tarihli Sabah Gazetesi)